

การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาคองถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท

อรินทร์ศักดิ์ รัตนวงษ์

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

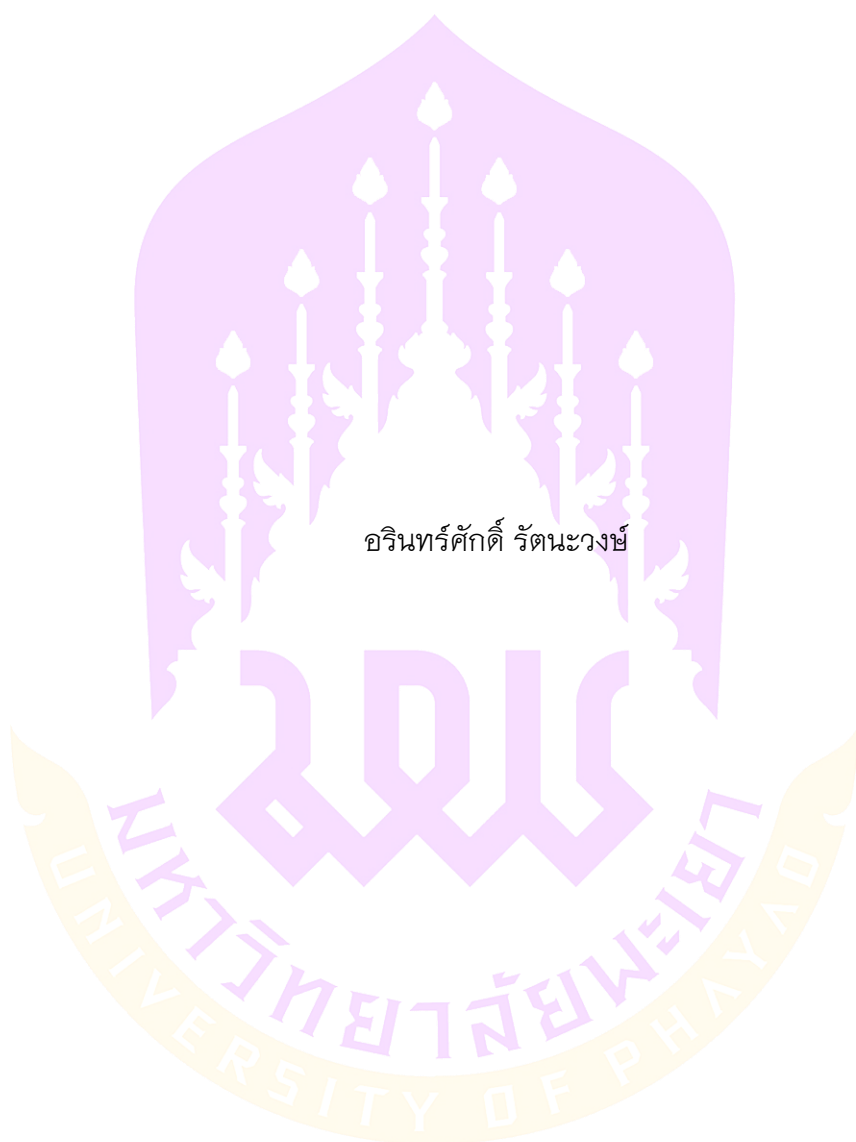
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มกราคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มกราคม 2567
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

IMPLEMENTATION OF LOCAL DEVELOPMENT STRATEGY OF CHANDRAKASEM
RAJABHAT UNIVERSITY IN THE AREA OF CHAINAT PROVINCE

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

January 2024

Copyright 2024 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท

ของ อรินทร์ศักดิ์ รัตนวงษ์

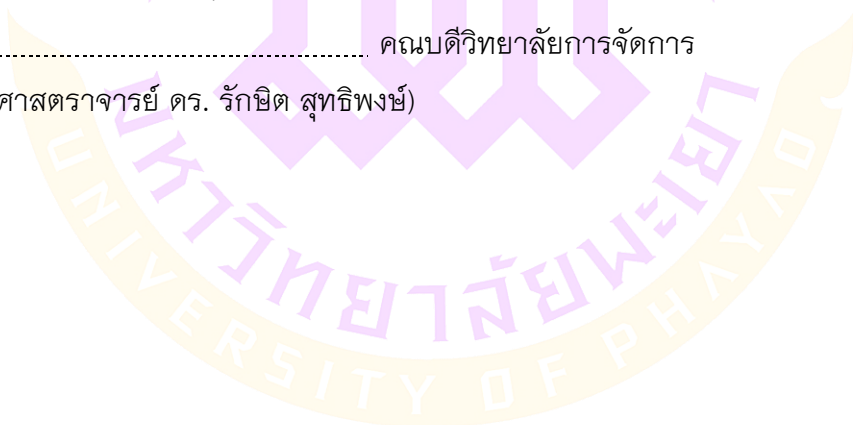
ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทวี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนานรงค์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ดร. ธารินทร์ รसानนท์)

..... คณบดีวิทยาลัยการจัดการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

- เรื่อง:** การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท
- ผู้ศึกษาค้นคว้า:** อรินทร์ศักดิ์ รัตนวงษ์, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา),
มหาวิทยาลัยพะเยา, 2566
- อาจารย์ที่ปรึกษา:** รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนานรงค์
- คำสำคัญ:** ยุทธศาสตร์, การพัฒนาท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา โดยรวมและรายด้าน และ 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามบุคลากรมหาวิทยาลัยและผู้นำชุมชน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมพบว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา พบว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามบุคลากรมหาวิทยาลัยและผู้นำชุมชน โดยรวมพบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการศึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าไม่แตกต่างกัน

Title: IMPLEMENTATION OF LOCAL DEVELOPMENT STRATEGY OF CHANDRAKASEM
RAJABHAT UNIVERSITY IN THE AREA OF CHAINAT PROVINCE

Author: Arinsak Rattanawong, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of
Phayao, 2023

Advisor: Associate Professor Dr. Achara Whattananarong

Keywords: Strategy, Local development, Rajabhat University

ABSTRACT

The purposes of this study were to 1) investigate the implementation of local development strategy of Chandrakasem Rajabhat University in the area of Chainat Province in the aspects of economy, environment, society, and education, in overall and each aspect, and 2) compare the implementation of local development strategy of Chandrakasem Rajabhat University in overall and each aspect according to the opinions of involved persons classified by university personnel and community leaders. There were 205 samples. The instrument used was a five rating scale questionnaire with the reliability of .94. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and a t-test statistics.

The results of the study were as follows.

1. The implementation of local development strategy of Chandrakasem Rajabhat University in the area of Chainat Province in overall and each aspect were at a high level. When considered in each aspect, it was found that the aspect of economy was at the highest level, while the other aspects were at a high level.
2. There was a significant difference between the opinions of university personnel and community leader on the implementation of local development strategy in overall at the level of .05. When considered in each aspect, it was found that there was a significant difference between the opinions of university personnel and community leader in the aspects of economy, society, and education at the level of .05, except the aspect of environment.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จลงด้วยดี ด้วยความเมตตากรุณาจากบุคคลหลายท่าน เริ่มต้นจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนานรงค์ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยกับผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของการทำการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ ดร.ธารินทร์ รसानนท์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา รองศาสตราจารย์ ดร.ภาควงมิก มุกดาสนิท ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอนก เทียนบุชา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร ถาวรอธิวาสน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย และสละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ผู้นำชุมชนในพื้นที่จังหวัดชัยนาททุกท่าน และขอขอบคุณ คณาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อณรงค์ รัตนะวงษ์ และคุณแม่พรทิพย์ รัตนะวงษ์ ผู้ที่มีพระคุณสูงสุดของชีวิต เป็นผู้ให้การสนับสนุนทุกความสำเร็จ เป็นผู้สร้างแรงผลักดันในการพัฒนาตนเอง ก้าวข้ามทุกอุปสรรค และขอขอบคุณครอบครัว ญาติ พี่ น้อง และหลาน ซึ่งเป็นรากฐานความมั่นคงความอบอุ่นให้กับผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายที่สุดผู้วิจัย ตั้งใจที่จะนำงานวิจัยฉบับนี้ไปใช้และเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน พัฒนาท้องถิ่น พัฒนาประเทศชาติ และมีความมุ่งมั่นที่จะใช้ความรู้ประสบการณ์ การศึกษา เพื่อพัฒนาชุมชน พัฒนาท้องถิ่น พัฒนาประเทศชาติ อันเป็นรากฐานความสุข ความยั่งยืนของสังคม และประเทศชาติต่อไป

อรินทร์ศักดิ์ รัตนะวงษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน.....	10
บทบาทของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาท้องถิ่น.....	19
ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	24
แนวคิดและหลักการในการบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	45

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
การรวบรวมข้อมูล	47
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	48
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	49
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	49
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
บทที่ 5 บทสรุป.....	64
สรุปผลการวิจัย	64
อภิปรายผลการวิจัย	65
ข้อเสนอแนะ.....	74
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	83
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือ	84
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	85
ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย.....	95
ประวัติผู้วิจัย	107

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามกลุ่มบุคคล	50
ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน	51
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านเศรษฐกิจ เป็นรายชื่อ	51
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นรายชื่อ	53
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านสังคม เป็นรายชื่อ	55
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านการศึกษา เป็นรายชื่อ	56
ตาราง 7 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็น ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามบุคลากรมหาวิทยาลัยและผู้นำชุมชน	59
ตาราง 8 แสดงความถี่ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถามการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้าน เศรษฐกิจ	60
ตาราง 9 แสดงความถี่ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถามการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านสิ่งแวดล้อม	61

ตาราง 10 แสดงความถี่ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถามการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านสังคม 61

ตาราง 11 แสดงความถี่ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถามการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านการศึกษา.....62

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ภาพ 2 ต้นแบบการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน “บวร จันทรพัฒน์”	32

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการพัฒนาประเทศ เป้าหมายของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายของประเทศมุ่งเน้นเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่ระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศได้มีโอกาสพัฒนาเป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง ซึ่งโมเดลนี้จะสำเร็จได้ต้องใช้แนวทางการสานพลัง โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัยต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน สถาบันอุดมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนากำลังคนที่มีศักยภาพและความสามารถระดับสูง ในสายวิชาการระดับมัธยมศึกษา (Brainpower) และวิชาชีพด้านต่าง ๆ (Manpower) ซึ่งการจัดตั้งของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้กำหนดมุ่งเน้นและมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง และมีภารกิจหลักครอบคลุมด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และสถาบันอุดมศึกษาบางแห่ง เพื่อบ่งบอกความเป็นอัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง โดยการเพิ่มภารกิจด้าน “การปรับเปลี่ยนถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี” หรือ “ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู” เป็นภารกิจที่ห้า และ งานรับใช้สังคมเป็นส่วนหนึ่งของ ภารกิจการจัดการให้บริการวิชาการแก่สังคม จึงเป็นหนึ่งในสี่หรือห้าของพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัย (ศิริวัฒน์ นิจนตร, 2559, หน้า 193) แต่ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษา จัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ทำให้การพัฒนามหาวิทยาลัย เพื่อเป็นมหาวิทยาลัยเชิงพื้นที่หรือมหาวิทยาลัยเพื่อสังคมนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง (ภัทรา บุรารักษ์ และสุพรรณิ เบอร์เนล, 2557, หน้า 5)

มหาวิทยาลัยราชภัฏ สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งถือว่าเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ที่มีการพัฒนามาจากโรงเรียนฝึกหัดครูเป็นจุดเริ่มต้น ผ่านการฝึกฝนหล่อหลอมมายาวนานจนพัฒนาตนเองเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการศึกษาหลากหลายสาขาวิชามากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากเป็นสถาบันอุดมศึกษาวิชาชีพครู และการผลิตครูเป็นหลัก เมื่อยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องสร้างพันธกิจให้สัมพันธ์กับความเป็นอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น อย่างเข้มข้นทั้งด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคม ชุมชน ท้องถิ่น และภารกิจอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับหลักสูตร และงานวิจัย งานสร้างสรรค์

พร้อมทั้งการบริการวิชาการแก่สังคม ที่มีชุมชนท้องถิ่นเป็นฐานในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน (วิเศษ ชิดวงศ์, 2561, หน้า 93) ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงเป็นความหวังของท้องถิ่นในการให้ความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ แก่บุคลากรในท้องถิ่น เพื่อนำไปพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น สร้างความมั่นคงหยั่งรากลึกลงไปในพื้นที่ในระดับหมู่บ้านแล้วขยายตัวออกไปสู่ระดับภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน ในการให้ความสำคัญกับการสร้างสังคมให้เข้มแข็ง บริหารจัดการพัฒนาองค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเสริมสร้างขบวนการตัดสินใจที่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น (ภัทร์อาภรณ์ เอี่ยมวิริยวัฒน์ และสันติภาพ คำสะอาด, 2563) อาจจะสามารถกล่าวได้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏมีฐานะเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อทำหน้าที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ในการส่งเสริม การเป็นสถาบันอุดมศึกษา ที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล เพื่อสร้างและการพัฒนาองค์ความรู้ สร้างบัณฑิตที่มีความรู้ คู่ความดี สร้างสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ประสานความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และสามารถที่จะสร้างความโดดเด่นเฉพาะตัวที่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ได้ด้วยการดำรงรักษาความเป็นมหาวิทยาลัยของท้องถิ่นของภาคหรือของจังหวัดคล้ายกับมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ (State University) ในสหรัฐอเมริกา (วัชรภรณ์ ทวีกุล, 2559, หน้า 20) ใช้ต้นทุนภูมิปัญญาไทย ต้นทุนทางศิลปวัฒนธรรม และต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ มาเป็นต้นทุนของการกลั่นกรองกำหนดสาระสำคัญของหลักสูตรการเรียนการสอน (วรวิศุฒิ โรมรัตน์พันธ์ และวสันต์ ลิ้มรัตน์ภัทรกุล, 2554, หน้า 5)

นอกจากนี้ จากการประเมินตนเองและการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเชิงยุทธศาสตร์ จุดหมาย พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ศักยภาพ และผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏจัดอยู่ในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 มุ่งเน้นพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น (Area-Based and Community) (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม, 2565, หน้า 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏถือว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษากลุ่มใหม่ที่มีทิศทางและยุทธศาสตร์การมุ่งประโยชน์ต่อชนบทและท้องถิ่น ไปสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีรูปแบบสมบูรณ์ขึ้น มุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่น และจากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) แผนยุทธศาสตร์พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2565) ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) และยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่นการพัฒนาท้องถิ่นที่ บริการวิชาการ องค์ความรู้ วิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยี สร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน โดยยึดหลักการพัฒนาที่ภารกิจ

และการมีส่วนร่วมของจังหวัด ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม เพื่อการดำเนินการขับเคลื่อน การพัฒนา และจุดเชื่อมโยงการพัฒนาจากชุมชนสู่ประเทศ จากประเทศสู่ชุมชน เพิ่มการใช้ เทคโนโลยี องค์ความรู้ นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อน การพัฒนาในทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่ ท้องถิ่นชุมชน ร่วมสานพลังชุมชนให้ความเข้มแข็ง แก่ชุมชน บทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงถือว่าเป็นบทบาทในการพัฒนา ท้องถิ่นและชุมชนที่สำคัญอย่างยิ่ง (ธนานันต์ กุลโพบุตร, 2562, หน้า 3)

สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้มุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษาการกระจาย โอกาสทางการศึกษาจากส่วนกลาง สู่ชุมชน ท้องถิ่น ตามนโยบายการกระจายโอกาสทาง การศึกษา ออกสู่ท้องถิ่นพื้นที่จังหวัดชัชวาท ตั้งแต่สมัยยังคงเป็นสถาบันราชภัฏจันทรเกษม พ.ศ. 2543 (มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2564, สื่อออนไลน์) เน้นการขยายการจัด การศึกษา การบริการทางการศึกษา การวิจัยและการบริการวิชาการวิชาการแก่สังคม จากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ส่วนกลาง ณ สถานที่ตั้งถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพมหานคร จนถึงปัจจุบัน จากการดำเนินการที่ผ่านมาสร้างการรับรู้ พร้อมทั้งเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน สังคม นอกจากนี้การบริการวิชาการแก่สังคม ยังถือเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย ที่มุ่งเน้น การพัฒนาท้องถิ่น หรือการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการรับใช้สังคม โดยจัดตั้งมหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษม-ชัชวาท ได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างเป็น กองบริการวิชาการเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น สถาบันวิจัยและพัฒนา (มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2566, สื่อออนไลน์) เพื่อทำ หน้าที่เป็นเสมือนพื้นที่ สำหรับการวิจัย สร้างนวัตกรรม การพัฒนาเชิงพื้นที่ พื้นที่การเรียนรู้ สาธารณะ และการบริการวิชาการแก่สังคม งานสร้างสรรค์ และงานพัฒนาในการบูรณาการ ศาสตร์วิชาการ และวิชาชีพ ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน จนชุมชนสามารถพึ่งพา ตัวเองได้ การเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการรับใช้สังคม หรือมหาวิทยาลัยเชิงพื้นที่ ยังสอดคล้องกับ การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ที่ต้องดำเนินงานตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย ราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา และจากการดำเนินงานที่ผ่านมาที่มหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษม ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของจังหวัดชัชวาท ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2543-ปัจจุบัน

จากการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นตามยุทธศาสตร์ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่การปกครอง 5 อำเภอ 15 ตำบลของจังหวัดชัชวาทที่ผ่านมาพบว่า การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ตามโครงการและกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องนั้น ยังไม่ตอบโจทย์ กับเป้าหมายความต้องการ ของชุมชนท้องถิ่นที่แท้จริง (กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัย

ราชภัฏจันทรเกษม, 2560, หน้า 5) ซึ่งเป้าหมายของการพัฒนางานตามพันธกิจและศักยภาพ ที่ของชุมชนพื้นที่ ตามเป้าหมายของการพัฒนาของยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย ราชภัฏ ต้องเกิดผลการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ยกกระดับคุณภาพชีวิต มีผลลัพธ์ ผลสัมฤทธิ์ ผลกระทบ เชิงบวกกับชุมชนท้องถิ่นในประเด็นสำคัญ และยังพบปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน เช่น กระบวนการศึกษาศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา ถ่ายนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ การวิเคราะห์ ชุมชน เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนา ท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ครั้งนี้ เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน และเป็นประโยชน์กับการพัฒนา ท้องถิ่น อันจะก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ และสร้างความยั่งยืน สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้าน การศึกษา โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มี ส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามบุคลากรมหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน

สมมติฐานการวิจัย

การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ในพื้นที่ จังหวัดชัยนาท ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสิ่งแวดล้อม 3) ด้านสังคม และ 4) ด้านการศึกษา

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 15 ตำบล ครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอของจังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย ตำบลแพรคศรีราชา ตำบลเที่ยงแท้ ตำบลโพงาม ตำบลห้วยกรด อำเภอสรรคบุรี ตำบลบ้านเขวียน ตำบลห้วยงู ตำบลไพรงกยง ตำบลหนองแซง ตำบลเด่นใหญ่ ตำบลสามง่ามท่าโบสถ์ อำเภอหันคา ตำบลท่าฉนวน อำเภอมนิรมย์ ตำบลตลุก อำเภอสรรพยา และตำบลสะพานหิน ตำบลหนองมะโมง อำเภอหนองมะโมง

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานยุทธศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท จำนวน 208 คน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่ในจังหวัด ชัยนาท จำนวน 58 คน

กลุ่มที่ 2 คือ ผู้นำชุมชน ได้แก่ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีส่วนร่วม ในการพัฒนาพื้นที่ จำนวน 15 ตำบล ตำบลละ 10 คน รวม 150 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

บุคลากรมหาวิทยาลัย
ผู้นำชุมชน

ตัวแปรตาม

การดำเนินงานยุทธศาสตร์
ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท

- ด้านเศรษฐกิจ
- ด้านสิ่งแวดล้อม
- ด้านสังคม
- ด้านการศึกษา

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะงานวิจัยครั้งนี้ ไว้ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ หมายถึง ทิศทาง นโยบาย และกระบวนการที่องค์กรหรือหน่วยงาน ตัดสินใจเลือกเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ซึ่งตรงกับทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติ ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และภารกิจ เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ และค่านิยม ตามที่เป้าประสงค์ ระบุไว้ในยุทธศาสตร์ ซึ่งยุทธศาสตร์สามารถแบ่งออกเฉพาะด้านตามที่หน่วยงานหรือองค์กร กำหนด

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง ทิศทางนโยบายและแนวปฏิบัติตาม วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และภารกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นกรอบแนวทางและ การกำหนดเป้าหมายของการทำงานในการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตาม ตัวชี้วัด ตามเป้าหมายและผลสำเร็จที่ระบุไว้ ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่นระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 โดยประกอบไปด้วยทั้งหมด 4 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตครูและการพัฒนาครู ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การยกระดับคุณภาพการศึกษา และ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ตั้งเป้าหมาย เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นชุมชน มุ่งสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ เพิ่มศักยภาพและการแข่งขันให้ประเทศ เกิดความยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นสืบไป

3. การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทระเกษม หมายถึง การดำเนินงานโครงการในลักษณะของกิจกรรมตามหลักการพัฒนา ชุมชนท้องถิ่น “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดยการศึกษาศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา การลงพื้นที่ สัมภาษณ์ข้อมูล การวิเคราะห์ ประเมินและการวางแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ จัดกิจกรรมที่มี ส่วนร่วมของประชาชน คนภายในชุมชน รูปแบบโครงการหรือกิจกรรม เน้นการให้บริการ วิชาการแก่สังคม โดยใช้องค์ความรู้ งานวิจัย งานสร้างสรรค์ ศาสตร์แขนงต่าง ๆ และความ เชี่ยวชาญของสถาบันอุดมศึกษา นำไปแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนท้องถิ่น โดยสอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชน และความจำเป็น หรือเป้าหมายของชุมชนท้องถิ่นนั้น สร้างความ เข้มแข็งให้กับชุมชน และการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

3.1 ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยการศึกษา ศักยภาพ วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการการพัฒนาของชุมชน เพื่อวางแผนพัฒนาระดับ คุณภาพชีวิตของคนชุมชนท้องถิ่น โดยการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม ที่มุ่งเน้นการสร้าง

รายได้ของคนภายในชุมชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพิ่มรายได้ต่อครัวเรือน รายได้ต่อหัวประชากร การส่งเสริมและสนับสนุน ในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ การถ่ายทอดองค์ความรู้ ด้านการผลิตภัณฑ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ สร้างจุดเด่นของตัวผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่า รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรของกลุ่มบุคคลหรือวิสาหกิจและชุมชน ให้ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ (Upskill) ที่เกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจ สร้างความเข้มแข็งภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจของท้องถิ่น เพื่ออันจะนำมาในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

3.2 ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น โดยการศึกษาหาสาเหตุ และปัญหาของชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม มลพิษ อันประกอบด้วย ดิน น้ำ อากาศ และการเผา เป็นต้น ผ่านการระดมความคิดเห็น ทำกิจกรรมและโครงการด้านสิ่งแวดล้อม สร้างการตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ลดการเผาสิ่งที่เหลือใช้จากภาคการเกษตรและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างจิตสำนึกรักษาให้กับคนในชุมชน เพิ่มพูนความรู้คนภายในชุมชน ให้เกิดอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และรณรงค์สร้างพฤติกรรมการรู้จักคุณค่าของการนำสิ่งที่เหลือจากภาคเกษตรมาพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือสินค้า พร้อมทั้งพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ส่งผลดีตามเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม สร้างความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน และท้องถิ่นต่อไป

3.3 ด้านสังคม หมายถึง การดำเนินงานพัฒนาสังคมท้องถิ่น โดยการศึกษาวิเคราะห์และสะท้อนความคิดเห็นด้านสังคม มุ่งสร้างสรรค์สังคม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคม การจัดทำโครงการ/กิจกรรม ส่งเสริมเข้าใจในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นของเยาวชน พร้อมสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมประชาธิปไตยของคนภายในชุมชน การส่งเสริมคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ประการ สู่การปฏิบัติในพื้นที่และท้องถิ่น พัฒนาส่งเสริมประชาชนสู่การผู้นำชุมชนคุณธรรมจริยธรรมของคนภายในชุมชน ที่ประชาชนภายในพื้นที่มีส่วนร่วม ในการกำกับและติดตามการใช้ประโยชน์ และการสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันภัยด้วยกระบวนการของชุมชนและครอบครัว

3.4 ด้านการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานด้านการศึกษา โดยการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของตัวแทนภาคการศึกษา ผู้นำชุมชน และประชาชน วางแผนดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อพัฒนาการศึกษาของชุมชน โดยมุ่งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในท้องถิ่น ให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ พร้อมขับเคลื่อนการศึกษาของชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาการศึกษา พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนายกระดับการเข้าถึงการศึกษาของเยาวชนและประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่วัยก่อนเรียน จนถึง

การศึกษาตามนอกระบบ การส่งเสริมทักษะการอ่านออกเขียนได้ ศูนย์การเรียนรู้เพื่อการวิจัย การบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษา การสร้างความเข้มแข็งการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทุกระดับ การมีสถาบันอุดมศึกษาที่เลี้ยง นวัตกรรมการจัดห้องเรียน พัฒนาการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ช่วยลดช่องว่างการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ติดตาม ประเมินผลที่เกิดขึ้นและพัฒนาการศึกษา ชุมชน

4. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม หมายถึง มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม- ชัยนาท ที่จัดตั้งตามมติสภามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้มีนโยบายการขยายและ การกระจายโอกาสการเข้าถึงการศึกษา ของเยาวชนและประชาชนในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยเริ่มแรกจัดการเรียนการสอน ณ ศูนย์การศึกษาจันทรเกษม-เทคนิคชัยนาท เมื่อปี 2543 โดยมีการจัดการศึกษาในลักษณะ เพื่อเสริมสร้างการจัดการศึกษาเพื่อประชาชนและปวงชน พร้อมทั้งจัดตั้งศูนย์การบริการวิชาการแก่สังคม วิจัย และสนับสนุนการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยมี ส่วนร่วมประกอบไปด้วย คณะ ศูนย์ สำนัก หรือหน่วยงานเทียบเท่า และหน่วยงานภายใน ที่จัดตั้ง ทำหน้าที่การจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เป็นไปตามที่ได้รับการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547

5. บุคลากรมหาวิทยาลัย หมายถึง ผู้บริหาร บุคลากรสายวิชาการ บุคลากร สายสนับสนุนวิชาการ นักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่มีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย วิธีการ แนวปฏิบัติ ขอบเขตการดำเนินงาน ขอบเขตการดำเนินงาน ในพื้นที่รูปแบบกระบวนการทำงาน การลงมือปฏิบัติ ตลอดจนติดตาม ประเมินผลโครงการ หรือกิจกรรม ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

6. ผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้นำการปกครองชุมชน หัวหน้าชุมชน ผู้นำชุมชน ประธาน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ และปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีส่วนร่วม ในการพัฒนาพื้นที่ โครงการหรือกิจกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ร่วมวิเคราะห์ ศักยภาพ สภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน และนำการปฏิบัติร่วมกับประชาชนภายในชุมชน พัฒนาชุมชนและท้องถิ่น และมีส่วนร่วมของโครงการหรือกิจกรรมยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย ราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น วิเคราะห์เสนอแนะติดตามความสำเร็จของโครงการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย มีดังนี้

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้ทราบสภาพและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น อันนำไปสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นและแก้ไขปัญหาได้ตรงตามเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ภายในจังหวัด สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยนำไปกำหนดนโยบายจังหวัด พร้อมทั้งการขับเคลื่อนโครงการกิจกรรม จนเกิดผลลัพธ์ต่อชุมชนและสังคมต่อไป
3. ชุมชนในท้องถิ่นได้ทราบศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน พร้อมแนวทางการดำเนินแก้ไข และพัฒนา เพื่อนำไปสู่การเสนอศักยภาพต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทระเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน
  - 1.1 ความหมายของการพัฒนาและการพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน
  - 1.2 ความสำคัญของการพัฒนาและการพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน
  - 1.3 แนวทางและหลักการในการพัฒนาและการพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน
2. บทบาทของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาท้องถิ่น
  - 2.1 บทบาทมหาวิทยาลัยกับประโยชน์ต่อสังคมท้องถิ่น
  - 2.2 นโยบายและบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
  - 3.1 ความเป็นมาของยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
  - 3.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
  - 3.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษม
4. แนวคิดและหลักการในการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษม
  - 4.1 ความหมายของการบริการวิชาการแก่สังคม
  - 4.2 แนวคิดและหลักการในการบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา
  - 4.3 นโยบายและแนวปฏิบัติในการให้บริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษม
5. งานวิจัยเกี่ยวข้อง

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน

ความหมายของการพัฒนาและการพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน

ความหมายของการพัฒนา

การพัฒนาเป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากเกิดจากความสนใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากการสังเกตปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทาง ด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยการพัฒนา

ซึ่งอธิบายไว้อย่างชัดเจนว่าสังคมและวัฒนธรรมของมนุษยชาติมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นเรื่องตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ การพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนแปลง นั้นมีสาเหตุได้อย่าง เช่น ด้านทิศทางของการเปลี่ยนแปลง (Direction) ขนาดของการเปลี่ยนแปลง (Magnitude) ระยะเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลง (Time) สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลง (Change and Resistance to Change) ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนั้น สามารถครอบคลุมไปถึงการเปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ก้าวหน้าหรือถดถอยก็ได้ แต่ที่เป็นพื้นฐานแนวคิดที่สำคัญของการพัฒนา ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง (Direction for Change) ในลักษณะที่ก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น (จิตติ มงคลชัยอรัญญา, 2540, หน้า 8)

การพัฒนาเกิดขึ้นและนำมาใช้อย่างมากและแพร่หลาย ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยนักเศรษฐศาสตร์ ได้นำมาใช้เรียกการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงจากการใช้แรงงานคน และสัตว์ มาเป็นพลังงานจากเทคโนโลยี เช่น เครื่องจักร เครื่องยนต์ต่าง ๆ เป็นต้น อาชีพของคนในสังคมเปลี่ยนจากเกษตรกรรมเป็นการประกอบอาชีพทางด้านอุตสาหกรรม วิธีการผลิตเปลี่ยนจาก เพื่อการยังชีพเป็นวิธีการผลิตเพื่อการค้า ที่อยู่อาศัยเปลี่ยนจากชนบทเป็นเมือง สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น คำว่า “พัฒนา” โดยความหมายทั่วไปแล้ว หมายถึง การกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิม อย่างเป็นระบบ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามีอยู่สามส่วน คือ ผู้กระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เจตนารมณ์ อุดมการณ์ วิธีการรวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และเป้าหมายของกระทำที่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ความเข้าใจชัดเจนในแต่ละองค์ประกอบเหล่านี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาวิชาการที่ว่าด้วยการพัฒนา ก็คือ การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของสังคมนั้นแท้ที่จริง แล้วเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของใคร เกิดขึ้นจากการกระทำของใคร และมีจุดมุ่งหมายรวมทั้งเจตนารมณ์ที่แท้จริงอย่างไร จึงต้องการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2526, หน้า 286) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่การกำหนดทิศทาง (Directed Change) หรือ การเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า (Planned Change)

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526, หน้า 25) ให้ความหมายว่า การพัฒนาว่า หมายถึง การกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า

วิทยากร เชียงกุล (2527, หน้า 17) ได้กล่าวถึง การพัฒนาที่แท้จริงนั้น หมายถึง การทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความกินดี อยู่ดี ความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรมและจิตใจอย่างสงบสันติ ซึ่งขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกาย ทั้งยังรวมความไปถึงการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของคุณภาพชีวิต อันได้แก่ การศึกษา สิ่งแวดล้อม การพักผ่อนหย่อนใจ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2532, หน้า 2) ได้สรุปว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้าและการเปลี่ยนแปลงนี้ จะมีสองส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งจะต้องมีทิศทางที่ดีขึ้นเท่านั้น

อาจสรุปได้ว่า การพัฒนาเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงทุกมิติในสังคม จากสิ่งหนึ่งไปสู่อีกสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น ซึ่งการพัฒนาที่เกิดขึ้นจะต้องมีการวางแผน การพัฒนา ร่วมกันของคนภายในชุมชนสังคมนั้น และความต้องการของชุมชน และกำหนดไปสู่ นโยบาย วิธีการ แนวทาง และการพัฒนา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน สังคม และประเทศชาติ ที่ดีขึ้น

ความหมายของการพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน

การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง เป็นกลไกอันสำคัญที่กำหนดทิศทาง นโยบาย แนวทาง และกระบวนการในการพัฒนา เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายเบื้องต้น คือ ชุมชน (ประชาชน) ที่สุขสมบูรณ์ การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ อันประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ สภาพทั่วไปของปัญหา ความต้องการ กระบวนการแก้ไขปัญหา โดยมีความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมของคนและผู้เกี่ยวข้องในระบบ และปัจจัยภายนอก อันได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ เป็นต้น นอกจากนี้การพัฒนาชุมชน ยังเป็นการบริหารจัดการชุมชนที่มีกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งองคาพยพ อันมีองค์ประกอบทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาสังคม โดยท้องถิ่น เป็นองค์กรหลัก และประชาสังคม เป็นผู้รับประโยชน์ที่สุขสมบูรณ์ จึงเป็นภาระหน้าที่ของคนทุกคนที่จะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์สุขร่วมกัน (สมชาย ศรีวิรัตน์, 2556, สื่อออนไลน์)

ไพศาล สรรสรวิสุทธิ (2550, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของ การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง ขบวนการที่กำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมและปรับปรุงภาวะต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่าง ๆ ให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นการกระทำร่วมกันของผู้คนในท้องถิ่นนั่นเอง

สำนักงานสนับสนุนสภาองค์กรชุมชน (2559, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง เป็นกระบวนการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่น ในทางที่ดีขึ้น เจริญรุ่งเรืองขึ้น ในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม

รวมทั้งสามารถจัดการกับภาวะการณ์ของกระแสโลกาภิวัตน์เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ (Self-Reliance) หรือช่วยตนเองได้ (Self-Help) ในการคิดตัดสินใจและดำเนินการแก้ไขปัญหา ตลอดจนตอบสนองความต้องการของตนเองและส่วนรวม

องค์การสหประชาชาติ (2499, หน้า 8) ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการรวมกำลังระหว่างประชาชนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญยิ่งขึ้นและผสมผสานเข้าเป็นชีวิตของชาติ ทำให้ประชาชนสามารถอุทิศตนเพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติได้อย่างเต็มที่

กรมการพัฒนาชุมชน (2527, หน้า 1) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน คือ การพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการช่วยตนเอง เพื่อนบ้านและชุมชนให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการร่วมมือระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เป็นวิธีการที่นำเอาบริการของรัฐบาลผนวกเข้ากับความต้องการของประชาชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์ (2517, หน้า 1) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับความหมายของ การพัฒนาชุมชน ไว้ว่า เป็นขบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งที่รัฐบาล นำมาใช้เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือน ยั่วยุและส่งเสริมประชาชนในชนบทให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้น และเสริมสร้างท้องถิ่นให้ก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการดูแลตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2526, หน้า 10) อธิบายว่า การพัฒนาชุมชน คือ การเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของชุมชนจากสภาพที่เป็นอยู่ (สภาพที่ไม่พึงปรารถนาไม่ดั่งงาม) ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (สภาพที่พึงปรารถนาที่ดั่งงามหรือเจริญ) กล่าวคือ เป็นการจูงใจเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชน เพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพของส่วนประกอบต่าง ๆ ในชุมชน จากสภาพที่ไม่พึงปรารถนาไปสู่สภาพที่พึงปรารถนาอันเป็นเป้าหมายที่ชุมชนตั้งไว้ กล่าวโดยสรุป การพัฒนาชุมชน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงชุมชนที่มีการวางแผน (Planned Community Change)

สนธยา พลศรี (2547, หน้า 49) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการพัฒนาคน และกลุ่มคนในชุมชน ให้มีศักยภาพเพียงพอและร่วมมือกันปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชน ตามแผนและโครงการที่กำหนดไว้ ทั้งการใช้พลังของชุมชนและการสนับสนุนจากภายนอกชุมชน

สำนักงานสภาพัฒนาการศึกรัฐ (2545, หน้า 51) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การพัฒนาที่ยั่งยืน ในเชิงรักษาเป้าหมายของรักษาสมดุล เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสภาพแวดล้อม โดยอาศัยคนเป็นศูนย์กลางนั้น โดยพิจารณาจากชุมชนที่ต้องการพัฒนา กระบวนการพัฒนาและการบริหารจัดการชุมชน โดยยึดหลักจะต้องการให้ประชาชน

มีส่วนร่วม (People Participation) การยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People Center) และการเสริมสร้างศักยภาพและเร้าพลังอำนาจของประชาชน (People Empowerment) ซึ่งเป็นหลักการที่นำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งที่แสดงออกถึง พลังอำนาจของชุมชน นอกจากนี้ การสร้างและขยายเครือข่ายก็เป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน

สรุปได้ว่า การพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน คือกระบวนการเปลี่ยนและการพัฒนาด้านการบริหารจัดการชุมชน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ผ่านการมีส่วนร่วมของคนทุกคนภายในชุมชนท้องถิ่นนั้น โดยสร้างประโยชน์พร้อมทั้งแสดงให้ถึงพลังอำนาจของชุมชน อันนำมาสู่ความเจริญของชุมชนท้องถิ่น

ความสำคัญการพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน

การพัฒนาชุมชนหรือการพัฒนาชุมชน มีปรัชญา แนวความคิด และหลักการที่ปรารถนาให้มีการเปลี่ยนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ด้วยพลังของชุมชน การพัฒนาชุมชนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ อยู่ในตัวเองแต่ในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ก็ยังต้องอาศัยหลักการเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายของงานพัฒนาชุมชน (ประเวศ วะสี, 2540)

การพัฒนาท้องถิ่นนั้น ขบวนการอย่างหนึ่งที่รัฐบาลนำมาใช้เพื่อเป็นการกระตุ้น ยั่วยุ และส่งเสริมประชาชนให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ขึ้น และเข้าร่วมมือในการดำเนินการปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนเอง และเสริมสร้างท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยหลักแล้วความสำคัญของการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วยด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ดังนี้ (สุวิทย์ ยิ่งวรพันธุ์, 2507, หน้า 9)

ด้านการเมือง ประกอบด้วย 1) ทำให้ประชาชนจงรักภักดีต่อรัฐบาล เห็นว่ารัฐบาลไม่ทอดทิ้ง สำนึกบุญคุณและเห็นความสำคัญของรัฐบาล เพราะงานพัฒนารัฐบาลมุ่งเข้าช่วยเหลือประชาชนในทางตรงและเข้าถึงตัว 2) ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกรับผิดชอบรู้สึกเป็นเจ้าของประเทศยิ่งขึ้น เพราะงานพัฒนาชุมชนเป็นงานที่ประชาชนช่วยเหลือตนเองโดยความสนับสนุนช่วยเหลือของรัฐบาล 3) อำนวยผลประโยชน์ในการปกครอง เพราะงานพัฒนาชุมชนส่งเสริมงานด้านการปกครองช่วยลดและขจัดความแตกแยกห่างเหิน ความกินแหนงแคลงใจ 4) งานพัฒนาชุมชนส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเป็นงานที่ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักช่วยเหลือและสร้างสรรค์ความเจริญในท้องถิ่นร่วมกันเป็นแบบอาสาสมัคร 5) ช่วยให้ประชาชนเป็นฝ่ายรัฐบาล ทำให้การรุกรานแทรกซึมของฝ่ายตรงข้ามไม่ได้ผล เพราะปัจจุบันไทยเรามีภัยทางการเมืองเป็นสงครามจิตวิทยา ต่อสู้กันทางแย่งชิงประชาชน ฝ่ายใดมีประชาชนสนับสนุนมากก็ได้เปรียบ 6) การพัฒนาชุมชนเป็นการสร้างสรรค์การอยู่ดีกินดีให้บังเกิดแก่

ชุมชน ถ้าทุกคนอยู่ดีมีสุขย่อมเป็นหลักประกันของความสำเร็จของการปกครองและความมั่นคงของชาติ

ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 1) เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต 2) การดำรงชีพดีขึ้น มีรายได้มากขึ้น มีข้าวของใช้มากขึ้น ให้ความสะดวก การหมุนเวียนของกระแสเงินดีขึ้น 3) รายได้ประชาชาติสูงขึ้น

ด้านสังคม ประกอบด้วย 1) ความสำเร็จของการพัฒนาชุมชนจะส่งเสริมความเป็นอยู่ทางด้านอนามัย 2) ความสำเร็จของการพัฒนาชุมชน จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำแตกต่างในเรื่องชนชั้นในสังคมให้น้อยลง มีความเสมอภาคเป็นธรรมแก่สังคม 3) ความสำเร็จของการพัฒนาชุมชน จะส่งเสริมฐานะของสังคมทางการศึกษาโรงเรียนมีบทบาทที่สำคัญยิ่งนัก โรงเรียนในโครงการพัฒนาชุมชนสร้างด้วยความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นนั้นทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการศึกษายิ่งขึ้น มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ ให้การสนับสนุนดีขึ้น

Holdcroft (1984 อ้างอิงใน ชูติพงษ์ คงสันเทียะ, 2560, หน้า 44) ได้เสนอแนวคิดความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น 3 ประการหรือแนวคิด ดังนี้ 1) เป็นการทดลองปฏิบัติงานในประเทศอาณานิคมของประเทศอังกฤษ ในทวีปแอฟริกาและ ประเทศในแถบทวีปเอเชีย 2) เป็นการปฏิบัติงานของหน่วยงานอาสาสมัครจากประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศในแถบยุโรปที่เข้าไปดำเนินงานในประเทศอื่น ๆ 3) แผนงานด้านการศึกษาผู้ใหญ่ การบริการชุมชน และ ด้านสวัสดิการสังคมภายในประเทศสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ

สรุปได้ว่า การการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น มีความสำคัญอย่างยิ่งโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยหากจะเปรียบเทียบจะต้องมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม การพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น การพัฒนามากน้อยเพียงใดให้ทราบถึงความเจริญของระบบเศรษฐกิจและนโยบายทางด้านการเมืองการบริหารประเทศ ซึ่งจะต้องยึดมั่นบนพื้นฐานของการพัฒนาสังคม

แนวทางและหลักการในการพัฒนาและการพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน

หลักการของการพัฒนาชุมชนหรือการพัฒนาท้องถิ่น ถือว่าเป็นหลักหรือจุดยืนในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน เพื่อการสร้างสรรค์ความเจริญในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ให้แก่ ชุมชนและประเทศชาติในที่สุดและการที่จะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนต้องฝึกอบรมประชาชนให้รู้จักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยอาศัยหลักการ ดังนี้ (ไพบูลย์ เจริญทรัพย์, 2534, หน้า 7)

1. พิจารณาถึงบริบทของชุมชนเป็นหลักในการเริ่มงาน (Context)

บริบทของชุมชน สภาพความเป็นอยู่ในชุมชน ซึ่งในการพิจารณานั้น นักพัฒนาควรพิจารณาอย่างรอบด้าน ทั้งสภาพความเป็นอยู่ทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง การที่นักพัฒนาทราบสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนก็สามารถที่จะวางแผนและดำเนินงานพัฒนาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2. การดึงประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วม (Participation)

การจัดกิจกรรมการพัฒนาอะไรก็ตาม จะต้องดึงหรือชักจูงประชาชนให้เข้ามาเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมด้วยตั้งแต่ศึกษาชุมชน วางแผนวางโครงการ ปฏิบัติการตามโครงการ และการประเมินผล ซึ่งจะทำให้ได้มากขึ้นแค่นั้นนั้นขึ้นอยู่กับประเภทของกิจกรรม แต่ยึดหลักการที่สำคัญว่าต้องให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้ เนื่องจากกว่าผลของการดำเนินงานพัฒนานั้นส่งผลกระทบต่อตัวประชาชน ดังนั้น ควรที่จะให้ประชาชนเลือกแนวทางในการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง

3. การทำงานต้องค่อยเป็นค่อยไป (Gradualness)

ความล้มเหลวของการพัฒนาชุมชนเกิดขึ้น เพราะการเร่งรีบทำงานให้เสร็จเร็วเกินไป ก่อนที่จะรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและปัญหาที่แท้จริงของชุมชนหรือก่อนที่ประชาชนจะมีความเชื่อมั่นในตนเองหรือก่อนที่จะมีทรัพยากรเพียงพอ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักพัฒนาต้องการให้มีผลงานออกมาโดยเร็ว ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการของบประมาณมาใช้ในการดำเนินงาน ดังนั้น การพัฒนาชุมชนไม่ควรเร่งรีบจนเกินไป ควรดำเนินงานแบบค่อยเป็นค่อยไป ควรคิดถึงผลกระทบในการพัฒนาชุมชนในระยะยาว

4. การให้ความสำคัญกับคนในชุมชนเป็นหลัก (Man-Center Development)

มีความจริงอยู่ประการหนึ่งว่า การช่วยคนไม่อาจสำเร็จได้ ถ้าผู้นั้นไม่ต้องการจะช่วยตนเอง โดยหลักการนี้ การพัฒนาชุมชนจึงต้องเริ่มด้วยการให้ความสำคัญกับคนในชุมชนเป็นหลักหรือเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาโดยให้คนในชุมชนค้นหาความต้องการและปัญหา (Identify Need and Problem) ของตนเองให้พบไม่ว่าจะด้วยวิธีกระตุ้น ยั่วยุ หรือชักจูงก็ตาม

5. การใช้วิธีดำเนินงานแบบประชาธิปไตย (Democracy)

การพัฒนาชุมชนจะต้องนำแบบประชาธิปไตยมาใช้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนรู้จักคิดด้วยตนเอง รู้จักอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนร่วมกันทำงานตาม

ข้อตกลงที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ ยึดถือในเสียงข้างมากและรับฟังเสียงข้างน้อย (Rule of Majority, Right of Minority)

6. การดำเนินงานต้องยืดหยุ่นได้ (Flexible)

เนื่องจากสังคมมีความเคลื่อนไหว (Dynamic) ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องเลือกวิธีดำเนินงานให้กว้างและเข้ากับสถานการณ์ เหตุการณ์ หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แต่ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงจะต้องเป็นไปเฉพาะวิธีดำเนินงานเท่านั้น โดยยึดมั่นในหลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายเสมอ

7. สอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชน (Culture)

วัฒนธรรมเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขประตูปัญหาเพื่อเข้าถึงประชาชน การพัฒนาชุมชนจะสำเร็จหรือล้มเหลว เกิดจากความเข้าใจในวัฒนธรรมของชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ เพราะในแต่ละชุมชน สังคมมีวิถีชีวิต (Way of Life) ที่แตกต่างกัน จนมีคำกล่าวเกี่ยวกับวัฒนธรรมและงานพัฒนาว่า “การเข้าใจวัฒนธรรมชุมชนได้มากเท่าใด ก็จะเข้าใจงานพัฒนาชุมชนได้มากเท่านั้น”

8. ทำงานกับผู้นำท้องถิ่น (Local Leader)

การทำงานกับผู้นำท้องถิ่นเป็นหลักการพัฒนาชุมชนที่สำคัญอย่างหนึ่ง การพัฒนาชุมชนจะขยายตัวกว้างออกไปและบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับศักยภาพ ความสามารถของผู้นำในท้องถิ่น ซึ่งจะมีทั้งผู้นำที่เป็นทางการ คือ มีบทบาท ตำแหน่งหน้าที่ ตามที่ได้รับแต่งตั้งจากราชการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผสส. อสม. ครูในหมู่บ้านหรือตำบล และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ คือ ผู้นำที่คนในหมู่บ้านให้ความเคารพนับถือและมีบทบาทในการขึ้นนำการพัฒนา เช่น แก้วแกโรงสี แก้วแกไร้อ้อย คนเฒ่าคนแก่ จ้ำ พระสงฆ์ เป็นต้น

9. ทำงานกับองค์กรที่มีอยู่ในชุมชน (Community Organization)

ในชุมชนใดที่มีสมาคม สถาบัน สโมสร หรือองค์กรอื่น ๆ อยู่ย่อมมีผู้นำขององค์กรนั้น ๆ อยู่ด้วยหลักการพัฒนาชุมชนต้องพยายามใช้องค์กรเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ โดยดึงเอาสมาชิกหรือตัวแทนขององค์กร เข้ามาร่วมทำงานเพราะองค์กรต่าง ๆ เหล่านี้จะมีการรวมกลุ่มกันอยู่แล้ว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการดึงเอากำลังของกลุ่มมาใช้ในการพัฒนา แต่ถ้าหากไม่มีองค์กรอยู่ในชุมชนก็ควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มตั้งเป็นองค์กรขึ้นโดยการให้การศึกษาดลอดจนการฝึกอบรม

10. ทำการประเมินผลตลอดเวลา (Evaluation)

การประเมินผลมิใช่เป็นแค่เพียงการเปรียบเทียบผลงานในอดีต เพื่อให้รู้ว่ามีความก้าวหน้าเพียงใด เท่านั้น แต่เป็นการเรียนรู้ถึงข้อดี ข้อเสีย ความผิดพลาด และความสำเร็จ

ในสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมนั้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานครั้งต่อไปได้ ซึ่งในการประเมินผลนั้นสามารถทำได้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานและเมื่อโครงการเสร็จสิ้นไปแล้ว

11. สอดคล้องกับนโยบายของชาติ (Policy)

ไม่มีองค์การใดที่จะเกิดขึ้นถูกต้องตามกฎหมาย ถ้าองค์การนั้นไม่ดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายของชาติ และเช่นเดียวกัน ไม่มีองค์การใดจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลให้ดำเนินงาน ถ้าหากองค์การนั้นขัดกับนโยบายของชาติ ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศ ผลการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกิดขึ้นจะมีผลต่อความเปลี่ยนแปลงในระดับชาติเสมอ ฉะนั้น จึงต้องสอดคล้องเป็นแนวเดียวกันนโยบายของชาติ

12. การทำงานโดยผ่านกระบวนการกลุ่ม (Grouping Process)

การทำงานโดยผ่านกระบวนการกลุ่ม เป็นหลักการที่ขาดไม่ได้สำหรับการทำงานพัฒนาชุมชน ประชาชนต้องได้รับการกระตุ้นให้ทำงานผ่านกระบวนการกลุ่ม เพราะพลังกลุ่มมีอิทธิพลเข้มแข็งและมั่นคงมากกว่าคน ๆ เดียว จนมีคำกล่าวเกี่ยวกับกลุ่มในงานพัฒนาชุมชนว่า “ไม่มีกลุ่มก็ไม่มีการพัฒนาชุมชน” (No Group No C.D.)

13. การพัฒนาชุมชนต้องทำเป็นกระบวนการต่อเนื่อง (Continuity)

โครงการใดโครงการหนึ่งที่ได้ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาชุมชนและสำเร็จไปแล้ว ไม่ได้หมายความว่า งานพัฒนาชุมชนเสร็จสิ้นตามไปด้วย จะต้องมีการเริ่มทำโครงการใหม่ต่อไปเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด หรือเรียกได้ว่า เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง โครงการใหม่นี้ อาจใหญ่กว่าเดิมหรือยากกว่าเดิมก็ได้ ซึ่งก็ยอมแล้วแต่ประชาชนจะเป็นผู้กำหนด สำหรับขั้นตอนตามกระบวนการพัฒนาชุมชนที่จะใช้สำหรับทำโครงการใหม่นั้น ก็ไม่จำเป็นต้องเริ่มจากขั้นตอนแรก คือ ขั้นตอนการศึกษาชุมชน แต่อาจเริ่มจากขั้นตอนอื่นได้เลย เช่น เริ่มจากขั้นตอนวางแผนทันทีก็ได้

ทศพล กฤตยพิสิฐ (2538, หน้า 10) ได้อธิบายแนวทางการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น โดยมีใช้หลักการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนาออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นริเริ่มการพัฒนา ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการวางแผนในการพัฒนา ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

ขั้นตอนที่ 3 ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหาร ประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นตอนที่ 4 ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้จากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

ขั้นตอนที่ 5 ประชาชนเข้าร่วมประเมินการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินผลย่อย (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลก้าวหน้าเป็นระยะๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปสุดท้าย

จากแนวทางและหลักการของการพัฒนาชุมชนที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด อาจสรุปได้ว่าการพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการที่พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงแนวความคิดทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยร่วมมือกันพัฒนาให้ชุมชนของตนเป็นชุมชนที่ดี สร้างความรู้สึกรักและผูกพันต่อชุมชนของตน ทั้งนี้เนื่องมาจากประเทศกำลังพัฒนาจะมีปัญหาคล้ายคลึงกัน คือ ปัญหาเรื่องการศึกษา ปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัย ปัญหาเรื่องความยากจน เป็นต้น จึงต้องมีการพัฒนาและแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้หมดสิ้นไป เป้าหมายของการพัฒนาชุมชนต้องเร่งพัฒนาให้มีความเจริญเกิดขึ้น คือ การพัฒนาตัวบุคคล อันหมายถึงการกระทำใด ๆ ก็ตามที่ทำให้บุคคลมีสติปัญญาเฉลียวฉลาดขึ้น หรือทำให้คนเป็นคนที่มีความดี แม้ว่าการพัฒนาชุมชนจะมุ่งเอาการพัฒนาคนเป็นประการสำคัญก็ตาม การพัฒนาทางวัตถุก็มีความจำเป็นอยู่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เช่น การสร้างถนน โรงพยาบาล โรงเรียน ประปา ไฟฟ้า เป็นต้น ซึ่งต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กันตามความจำเป็น เมื่อเป็นเช่นนี้ เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาชุมชนจึงเป็นการมุ่งไปยังประชาชน โดยผ่านกระบวนการให้การศึกษแก่ประชาชนและกระบวนการการรวมกลุ่มเป็นประการสำคัญ เพราะพลังสำคัญที่จะบันดาลให้การพัฒนาบรรลุผลสำเร็จนั้นอยู่ที่ตัวประชาชน

บทบาทของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาท้องถิ่น

บทบาทของมหาวิทยาลัยกับประโยชน์ต่อสังคมท้องถิ่น

การเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาสังคมท้องถิ่นในปัจจุบัน ต้องทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะชุมชนในบริเวณรอบสถานศึกษา จะสังเกตเห็นได้ว่าการที่มีมหาวิทยาลัยตั้งในเขตพื้นที่ใดก็ย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อบริเวณนั้น ๆ ในบริบทหรือ

อันนำมาสู่การพัฒนาเขตชุมชนเมือง ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนและมหาวิทยาลัยได้มีผู้ให้แนวคิดไว้มากมาย ดังนี้

Dober (1996 อ้างอิงใน ธนัย ตันพานิช, 2552, หน้า 314) มีแนวคิดที่ว่า มหาวิทยาลัยสามารถส่งผลให้ชุมชนโดยรอบมีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ความต้องการที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย เช่น นักศึกษา บุคลากร และครอบครัว ซึ่งมีจำนวนมากพอที่จะทำให้เกิดการวางแผนในเรื่องสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ส่วนทางด้านสินค้าและบริการ ส่งผลให้ให้เกิดความเจริญเติบโตของชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงการพัฒนาที่ดิน และเมื่อการศึกษามีคุณภาพเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันการศึกษาก็จะเป็นที่ดึงดูดให้การค้นคว้าและพัฒนาตลอดจนการช่วยถ่ายทอดเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ก่อให้เกิดพื้นที่อุตสาหกรรมใหม่ขึ้นได้

Mosher, et al. (1998) แบ่งความเกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยกับชุมชนออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ในฐานะที่เป็นเพื่อนบ้านและเป็นพลเมือง ผู้หนึ่งที่พยายามสร้างและปรับปรุงชุมชนใกล้เคียงมหาวิทยาลัย 2) ในฐานะที่เป็นผู้ช่วยแก้วิกฤตบ้านเมือง คือ การให้บริการงานวิจัยและบริการต่าง ๆ ทางวิชาการ และ 3) ในฐานะผู้นำทางสังคมที่ดี คือ การทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม ด้วยแนวคิดและความตระหนักถึงคุณประโยชน์ของมหาวิทยาลัยและความสัมพันธ์กับชุมชน ทำให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งตระหนักการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับปัญหาของชุมชน เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น พร้อมทั้งส่งผลให้ชุมชนมีกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นไปด้วย ทำให้กระตุ้นและพัฒนาไม่ว่าจะเป็นด้านการสาธารณสุข ด้านบริการสังคม ด้านกฎหมาย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา และด้านเศรษฐกิจ

บุญยิ่ง ประทุม (2555, สื่อออนไลน์) ได้กล่าวถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ว่าบทบาทของมหาวิทยาลัย จะต้องให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก จึงจะสามารถขับเคลื่อนและสร้างพลังชุมชนให้มีความเข้มแข็งได้ และที่สำคัญมหาวิทยาลัยมีบทบาทในฐานะเป็นองค์กรด้านวิชาการแก่ชุมชน รวมทั้งการเปิดพื้นที่สาธารณะหรือเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ของชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในรูปแบบของเครือข่ายการศึกษา เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชน และแนวทางการพัฒนาชุมชนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

โกวิทย์ พวงงาม (2561, สื่อออนไลน์) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จากพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ระบุว่าให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยาเพื่อความ

เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชนมีส่วนร่วมในการจัดการการบำรุงรักษาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทุนบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครู และมาตรา 8 ที่ระบุว่า ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 ให้กำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ดังนี้

1. แสวงหาความจริงเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล
2. ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าวจะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิต บัณฑิตของประเทศ
3. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่าความสำนึกและความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
4. เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตยคุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม
5. เสริมสร้างความรู้ความเข้มแข็งของวิชาชีพครูผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง
6. ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
7. ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
9. ศึกษาวิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (2560, หน้า 138) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทมหาวิทยาลัยในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน อย่างยั่งยืน สรุปได้ว่าบทบาทของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ และเป็นที่พักพิงทางปัญญาของสังคม ในการหนุนเสริมและนำความรู้ความเชี่ยวชาญ

ในการทำวิจัยมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับชุมชน ด้วยแนวทางการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community-Based Research) ซึ่งเป็นกระบวนการที่มองภาพการทำงานระหว่าง การวิจัยกับการพัฒนาเป็นเรื่องราวเดียวกันและเกี่ยวพันกัน ใช้ความรู้ที่ได้จากการทำวิจัย โดยนักวิจัยและชาวบ้านเองกับความรู้จากภูมิปัญญาพื้นบ้าน แก้ปัญหาของตนเอง ก่อให้เกิด การเรียนรู้ของคนในชุมชน ที่เป็นเจ้าของปัญหาและมีหน้าที่ต้องแก้ปัญหาอันเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับชุมชนมีรอบข้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือท้องถิ่น เมื่อชุมชนและท้องถิ่น ต้องการให้มหาวิทยาลัยใช้หลักทางวิชาการ งานวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยี เข้าไปช่วยแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน ทั้งนี้ยังร่วมไปถึงการบริการวิชาการแก่สังคม การให้บริการที่เกื้อกูลระหว่างมหาวิทยาลัย และชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดความยั่งยืนและสร้างการพัฒนา มหาวิทยาลัยและชุมชนท้องถิ่นไปพร้อมกัน

นโยบายและบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, ดารณี อุทัยรัตนกิจ และทีศนา แซมมณี (2563, สืบออนไลน์) ได้กล่าวสรุปไว้ในประเด็นบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คือ การเริ่มต้นการพัฒนาท้องถิ่นจะเป็นอย่างไร บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นจะเป็นอย่างไร และการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเสมอภาคสร้างความเป็นธรรมในสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีองค์ความรู้มากมาย โดยเฉพาะองค์ความรู้ในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ และอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด เพราะฉะนั้นบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในการที่จะเข้าไปลดความเหลื่อมล้ำ สร้างคุณภาพทางการศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งกับการใกล้ชิดของมหาวิทยาลัยกับชุมชนท้องถิ่น บทบาทมหาวิทยาลัยราชภัฏกับการสร้างความเสมอภาคในสังคม หวังสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนภายในพื้นที่ภาคใต้ สามารถสรุปได้ว่า การที่จะแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันของประเทศ และจากปัญหาของความเหลื่อมล้ำ หรือความไม่เท่าเทียมกันในสังคมด้านความยากจน ถือเป็นปัญหาสำคัญจนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ ประชาชนประสบปัญหาความยากจน และความยากจน คือ ปัญหาสำคัญที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากยิ่งขึ้น การแก้ไขปัญหาในด้านความยากจน แม้รัฐบาลจะมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา แต่สถาบันการศึกษา ก็ไม่สามารถที่จะละเลยหน้าที่ ในการพัฒนาคุณภาพของพลเมือง โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่จะเป็แกนหลักในการพัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพ ของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชน

สามารถพึ่งพาตนเองได้ และยังเป็นกำลังสำคัญที่เข้มแข็งและเข้าถึงการช่วยเหลือในสังคม ชุมชนท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงมีหน้าที่บทบาทชัดเจนในการสร้างประโยชน์และการพัฒนาท้องถิ่น โดยหลังได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย ซึ่งกำหนดตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัตินี้ว่า “ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน” ซึ่งจากการปรับตัวจากวิทยาลัยครู สู่การเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น กับเป้าหมายที่ทำทลายในการพัฒนาประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการเสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน พื้นฟูพลังแห่งการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น การสร้างสรรค์งานวิจัย นวัตกรรม ศาสตร์องค์ความรู้สู่การสร้าง ทักษะ การจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรมสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ (Research and Development) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วประเทศ สร้างเศรษฐกิจฐานราก มีความเข้มแข็ง และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ถือเป็นบทบาทสำคัญ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการขับเคลื่อนประเทศไทย (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2562, สื่อบนออนไลน์)

ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ (2565, สื่อบนออนไลน์) มหาวิทยาลัยราชภัฏ จะสนองยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น นโยบายและหน้าที่สำคัญของทุกสถาบัน ในเครือข่าย ที่ต้องปฏิบัติ คือ ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งพบว่ามหาวิทยาลัย ราชภัฏแต่ละแห่งได้มีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ ดังกล่าวให้ทันเหตุการณ์ปัจจุบัน ด้วยการนำเรื่อง การปฏิรูปการศึกษามาร่วมขับเคลื่อน การพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน (BCG Model) ซึ่งเป็น การพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม 3 มิติ ไปพร้อมกันได้แก่ มิติที่ 1 เศรษฐกิจชีวภาพที่สร้าง มูลค่าเพิ่ม, มิติที่ 2 เศรษฐกิจหมุนเวียน เป็นการใช้เทคโนโลยีนำวัสดุ กลับมาใช้ประโยชน์ ให้มากที่สุด และมิติที่ 3 เศรษฐกิจสีเขียว ควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ของคณาจารย์และนักศึกษา เข้ามาช่วยเหลือสังคมและชุมชน หรือกระบวนการ “วิศวกรสังคม” พร้อมกับการถ่ายทอดภูมิปัญญา ศาสตร์พระราชา เพื่อนำเข้าสู่ การยกระดับรายวิชาศึกษา มีการนำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อให้ก้าวทันโลกสู่ศตวรรษที่ 21 โดยเน้นสร้างความเข้มแข็งและประสานงานในกลุ่มราชภัฏ เพื่อสร้างรายได้ สร้างอาชีพ เน้นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล รวมถึงการยกระดับ ธุรกิจเกษตร ตามภูมิภาคต่าง ๆ

โกวิทย์ พวงงาม (2561, สื่อบนออนไลน์) ได้กล่าวต่อนหนึ่งในการสัมภาษณ์ “ราชภัฏต้อง เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนา

ท้องถิ่น ที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน พื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง และยั่งยืนของปวงชน โดยมีส่วนร่วมในการจัดการการบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความโดดเด่นสามารถนำปัญหาและสิ่งที่ชุมชนมีความต้องการรอรับการแก้ไขมาขับเคลื่อน ซึ่งการขับเคลื่อนก็จะมีได้หลายแบบ ความโดดเด่นหลาย ๆ ด้านนำมาประยุกต์เรื่องของการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอาชีพและส่งเสริมรายได้ การทำบัญชี วิเคราะห์บัญชี วิเคราะห์การเงิน ส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์เรื่องการทำบัญชีครัวเรือน การส่งเสริมอาชีพ เรื่องวิสาหกิจชุมชน เรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การออกแบบฉลากสินค้าชุมชน และความการร่วมมือที่ทำให้ชุมชนได้ประโยชน์จากการมีผู้เชี่ยวชาญ และการให้บริการวิชาการ การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาและสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมและชุมชนในพื้นที่ (Local Need) มุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

สรุปได้ว่า บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนอย่างยิ่ง โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน พื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง และยั่งยืนของปวงชน จึงสามารถทำการสร้างสรรค์งานวิจัย นวัตกรรม ศาสตร์องค์ความรู้ สู่การสร้างทักษะ การจัดการองค์ความรู้ และนวัตกรรมสู่การพัฒนาสู่การพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่ (Area-Based and Community Engagement) เพื่อมุ่งเน้นการสร้าง และพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะสูงตามความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และพัฒนาท้องถิ่น ด้วยองค์ความรู้ วิจัย และนวัตกรรม ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วประเทศ สร้างเศรษฐกิจฐานรากมีความเข้มแข็ง และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สู่ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ความเป็นมาของยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏได้จัดทำยุทธศาสตร์ เพื่อสนองพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ สอดคล้องกับภารกิจในการจัดตั้งมหาวิทยาลัย และได้ทบทวนแผนฯ ฉบับดังกล่าว ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นทั้งเป้าหมาย กลยุทธ์และตัวชี้วัดที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพและพร้อมด้วย คุณลักษณะทั้ง 4 ประการ

เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา มุ่งผลิตครูคุณภาพและพัฒนาท้องถิ่น ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการศึกษา ตามสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน โดยน้อมนำแนวพระราชดำริสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้กำหนดพันธกิจการพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งมี พันธกิจอื่นที่สำคัญ คือ การให้บริการแก่ชุมชนและท้องถิ่น โดยการน้อมนำหลักการของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับด้านการศึกษา ที่ต้องการสร้างคนไทยมีคุณสมบัติ 4 ด้าน คือ 1) มีทัศนคติที่ดีและถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานที่มั่นคง มีคุณธรรม 3) มีงานทำ มีอาชีพ และ 4) เป็นพลเมืองดี และเชื่อมโยงกับ ยุทธศาสตร์ใหม่มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชโองบายระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เรื่องการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องดำเนินการ เพื่อตอบสนองพระราชโองบาย และดำเนินการตามยุทธศาสตร์ใหม่เป็นยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย ราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ซึ่งประกอบด้วย จำนวน 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น 2) ยุทธศาสตร์การผลิตและการพัฒนาครู 3) ยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษา และ 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการ โดยภายใต้ยุทธศาสตร์จะประกอบด้วยกลยุทธ์ย่อย ๆ จำนวน 3 กลยุทธ์ คือ 1) บูรณาการ พันธกิจ เพื่อยกระดับเศรษฐกิจท้องถิ่นให้เป็นไปตามบริบท และความต้องการของท้องถิ่น 2) บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาสังคมท้องถิ่น วัฒนธรรม และกีฬา การศึกษาการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์และสุขภาพ และ 3) บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อพัฒนาสังคมท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อม โดยเป้าหมายของการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น พร้อมกลยุทธ์นี้ คือ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา (ดาวพงษ์ รัตน สุวรรณ, 2560, หน้า 5)

ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ (2565, สื่อบนไลน์) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นดังนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญคือ การแก้ไขปัญหาความ ยากจนตามนโยบายของรัฐบาล ที่ผ่านมาในหลากหลายโครงการนั้นได้ ซึ่งให้เห็นถึงจำนวน ประชากรครัวเรือนยากจน ยังคงสัดส่วนที่สูงภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ทั้งจาก ภายในและภายนอกประเทศ นับวันปัญหาความยากจนจะมีลักษณะซับซ้อน มีความเหลื่อมล้ำ ที่ขยายตัวมากขึ้น การดำเนินงานพัฒนาครัวเรือนผู้ด้อยโอกาสและยากจน ไม่สามารถแก้ไข ได้ด้วยการส่งเสริมกิจกรรมสร้างรายได้โดยตรง จำเป็นต้องใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่ระดับครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวของเกษตรกรในทุกภูมิภาค เพื่อเสริมภูมิคุ้มกันที่มีอยู่

พร้อมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันใหม่ สร้างความพร้อมให้กับชุมชนและครัวเรือนยากจน ต้องบูรณาการ ความรู้ทุกมิติทั้งด้านสังคม เทคนิควิธีการผลิต และการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การป้องกันดูแลรักษาสุขภาพและสวัสดิการชุมชน รวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ที่เหมาะสมกับชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถดำเนินการพัฒนาด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏตระหนักถึงความสำคัญของการมีบทบาทสนับสนุนด้านวิชาการ และปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานและองค์กรภาคีในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยกระบวนการ วิจัยและพัฒนา ความมั่นคงของประเทศจากฐานรากให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้มีการจัดทำฐานข้อมูลระดับหมู่บ้าน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามยุทธศาสตร์ราชภัฏเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับหมู่บ้านมาใช้ในการวางแผนดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และพันธกิจ ของคณะและมหาวิทยาลัย โดยการกำหนดให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งจะต้องดำเนินงาน เป็นไปตามยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

1. ยกระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ตามพระบรม ราชโบาย โครงการและกิจกรรม ประกอบด้วย

- 1.1 ยกระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏในการยกระดับคุณภาพการศึกษา
- 1.2 ยุทธศาสตร์ใหม่มหาวิทยาลัยราชภัฏ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579)

2. การผลิตครู

- 2.1 ผลิตครูมุ่งสู่เป็นเลิศ
  - 2.1.1 ผลิตครูท้องถิ่น
  - 2.1.2 ปรับปรุงหลักสูตร

3. การปรับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์เพื่อ การพัฒนาท้องถิ่น

- 3.1 ราชภัฏเป็นเลิศ
- 3.2 ราชภัฏสู่สากล
- 3.3 ปรับปรุงหลักสูตรตามภารกิจมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน

4. การพัฒนาระบบบริหารจัดการมหาวิทยาลัยมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

5. การพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา

6. การพัฒนากระบวนการแก้ไขปัญหาชุมชนด้วยหลักการ “วิศวะกรสังคม”

สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏมียุทธศาสตร์การดำเนินงาน เพื่อการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และสร้างความยั่งยืนบนความเปลี่ยนแปลงแบบ ฉับพลัน เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง นำองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญทางวิชาการ

งานวิจัย นวัตกรรมและเทคโนโลยี สิ่งที่เป็นอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ การผลิตครู มาพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ที่รับผิดชอบผ่านการกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ความ ต้องการร่วมกับชุมชน และขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี มุ่งเน้นการพัฒนา ตามยุทธศาสตร์ที่ 1 คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีการพัฒนา ทักษะ (Reskill) พัฒนาขีดความสามารถของคน ยกกระดับความสามารถทักษะ (Upskill) และ การพัฒนาทักษะใหม่ (New skill) ให้กับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสร้างงาน สร้างอาชีพให้ชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และคุณภาพการศึกษาในท้องถิ่น ผู้การลดความ เหลื่อมล้ำในสังคมทุกมิติ สร้างการใช้ศาสตร์/องค์ความรู้ที่ครอบคลุมและตอบสนองความ ต้องการในการแก้ไขปัญหา (Pain Point) ของในท้องถิ่นได้ ในการนำองค์ความรู้ นวัตกรรม ชุมชน และเทคโนโลยีในระดับชาวบ้านหรือเทคโนโลยีขั้นสูง ต่อการพัฒนาในภาคเศรษฐกิจ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในระดับชุมชนท้องถิ่น ผู้ระดับสังคม และสร้างความเข้มแข็งต่อ การรับมือในการแก้ไขปัญหาที่เป็นสิ่งที่ท้าทายของประเทศในอนาคตได้ (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565, หน้า 2)

ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ได้กำหนดตัวชี้วัดและ ค่าเป้าหมายของการพัฒนาในแต่ละด้านดังต่อไปนี้ (กอนนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทรเกษม, 2560, หน้า 10)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น เป้าหมายของการพัฒนาของยุทธศาสตร์การพัฒนา ท้องถิ่น มีทั้งหมด 4 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสิ่งแวดล้อม 3) ด้านสังคม และ 4) ด้านการศึกษา ทั้งนี้จากการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีกลยุทธ์ที่ดีที่จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ทั้ง 4 ด้าน

ด้านเศรษฐกิจ มุ่งเน้นการพัฒนาสร้างมูลค่าเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จากการท่องเที่ยวชุมชน วัฒนธรรมภูมิปัญญา พืชสัตว์เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมตัวรอง ในพื้นที่ โดยใช้พื้นที่มหาวิทยาลัยเป็นจุดศูนย์กลางการเรียนรู้ เสมือนจริงและขยายผลสู่ชุมชน ท้องถิ่น เพื่อเพิ่ม GPP ของจังหวัดในสัดส่วนร้อยละ 30 การลดหนี้และสร้างวินัยทางการเงิน ของครัวเรือนนักศึกษาและบุคลากร มุ่งสู่การผลิตบัณฑิตราชภัฏทุกระดับทุกคณะ ทุกสาขา ให้มีอาชีพที่ดีมีงานทำและมีวินัยทางการเงิน จำนวน 500,000 คน และยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และเขตเมืองด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม และพัฒนา

ผู้ประกอบการในพื้นที่ สร้างความมั่นคงทางอาหารและสุขภาวะ สำหรับคนทุกช่วงวัยในพื้นที่ โดยสร้างโอกาสและช่องทางใหม่ ๆ ทางธุรกิจและอาชีพที่เหมาะสม รวมทั้งเสริมหนุนการสร้าง Social Enterprise และ BCG Economy เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนโดยชุมชนสามารถจัดการตนเองได้และมีดัชนีชี้วัดความสุขมวลรวมชุมชน ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น

ด้านสิ่งแวดล้อม พัฒนา Community-Based Innovation Parks 5 ในระดับภูมิภาค โดยพิจารณาจากศักยภาพและความพร้อมด้านเครื่องมือ องค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏในพื้นที่เป็นฐาน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้พัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์นวัตกรรมชุมชนระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นช่องทางในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เกิดขึ้นด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านสังคม สร้างนวัตกรรมชุมชนประจำทุกหมู่บ้านและครัวเรือน เพื่อขจัดความยากจนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ หลักสูตรสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) และสร้างนวัตกรรมชุมชน อาทิ ด้านเกษตร ท่องเที่ยว เศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษา สิ่งแวดล้อม หรือด้านนวัตกรรมสังคม ซึ่งเป็นบุคลากรในพื้นที่ อาทิ ครู บัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประชาชนในพื้นที่ที่เคยดำเนินงานร่วมกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การฝึกอบรม การทำงานวิจัยร่วมกัน ซึ่งจะเป็นกลุ่มคนที่จะกระจายองค์ความรู้ให้กับประชาชนในพื้นที่อื่น ๆ (Sharing Economy) โดยมีนวัตกรรมชุมชนประจำตำบล จำนวน 1 คน/ตำบล และขยายผลไปสู่แต่ละชุมชน มีนวัตกรรมชุมชน 1 คน/ชุมชน พัฒนาชุดองค์ความรู้เฉพาะพื้นที่ที่ตอบโจทย์ความต้องการของพื้นที่ (Demand-Oriented) และหลักสูตรระยะสั้นเพื่อสร้างอาชีพให้กับกลุ่มเปราะบาง เพื่อนำไปสู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ การแก้ปัญหาสังคม ยกกระดับศักยภาพชุมชนและแก้ปัญหาคความยากจน

ด้านการศึกษา พัฒนากลไกเพื่อดึงศักยภาพภาคเอกชนและชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนในพื้นที่ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาน้อยที่สุด และโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ การยกระดับคุณภาพโรงเรียนภายใต้ปัญหาและความต้องการจำเป็นด้วยกระบวนการสร้างความร่วมมือของคนในชุมชน วัด โรงเรียน หน่วยงานราชการในพื้นที่และภาคเอกชนในพื้นที่ พัฒนากลไกการยกระดับสมรรถนะครูประจำการโดยการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะครูประจำการในโรงเรียนกลุ่มที่มีที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (O-NET) เครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ ที่ครูประจำการสามารถศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาการและวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง พัฒนาแพลตฟอร์ม (Online/Offline)

เครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาการและวิชาชีพครูจัดทำ Platform การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้บนฐานศักยภาพของผู้เรียน

จากเป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าวทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา อันนำมาสู่การกำหนดกลยุทธ์ที่ขับเคลื่อนความสำเร็จของการพัฒนาดังกล่าวตามยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าว ดังนี้

1. สร้างและพัฒนาความร่วมมือกับผู้ว่าราชการจังหวัดในการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ และดำเนินโครงการตามพันธกิจและศักยภาพของมหาวิทยาลัย
2. บูรณาการความร่วมมือภายในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัย (ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม) ในการดำเนินโครงการพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ
3. บูรณาการการจัดการเรียนการสอน การวิจัยของนักศึกษาและอาจารย์กับการพัฒนาดังกล่าว

ตัวชี้วัดของการพัฒนาดังกล่าว ดังนี้

ตัวชี้วัดการพัฒนาดังกล่าว ตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี มีจำนวน 13 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย (กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2560, หน้า 13-14)

1. มีฐานข้อมูลของพื้นที่บริการ (ศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ประเมินและวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ตามศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. จำนวนหมู่บ้าน/โรงเรียนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏดำเนินโครงการ จากผลการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่
3. ร้อยละสะสมของจำนวนหมู่บ้านที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเข้าดำเนินโครงการพัฒนาเปรียบเทียบกับจำนวนหมู่บ้านทั้งหมดในพื้นที่บริการ (การกระจายตัวเชิงพื้นที่)
4. จำนวนโครงการพัฒนาดังกล่าวของมหาวิทยาลัยราชภัฏและจำนวนโครงการสะสม (แยกประเภทตามเป้าหมาย)
5. จำนวนภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏดำเนินโครงการพัฒนาดังกล่าวในพื้นที่บริการ
6. อัตราส่วนโครงการพัฒนาดังกล่าวที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นแกนนำ เปรียบเทียบกับโครงการพัฒนาดังกล่าวทั้งหมดของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

7. จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการที่เกี่ยวกับการนำพระราชโบายด้านการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ประการ สู่การปฏิบัติในพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

9. อัตราการอ่านออกเขียนได้ของจำนวนประชากรโดยเฉพาะประชากรในวัยประถมศึกษาในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

9. ร้อยละของหมู่บ้านที่มีดัชนีชี้วัดความสุขมวลรวมชุมชนเพิ่มขึ้น

10. อัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ครัวเรือนในพื้นที่ การพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

11. มีแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างคุณค่าและสำนึกรักถิ่นท้องถิ่น

12. จำนวนวิสาหกิจชุมชน/ผู้ประกอบการใหม่ในพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ประสบความสำเร็จจากการสนับสนุนองค์ความรู้จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ

13. อัตราอภยพของประชากรวัยทำงานในท้องถิ่นลดลง

สรุปได้ว่าการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 20 ปี ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา และตัวชี้วัดเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน ครอบคลุมการพัฒนาท้องถิ่นในทุกมิติ ซึ่งหากการดำเนินการดำเนินการ เป็นไปตามเป้าหมายของตัวชี้วัดข้างต้น จะทำชุมชนท้องถิ่น ประเทศชาติ มีความเจริญก้าวหน้า และยั่งยืนมากยิ่งขึ้นต่อไป

ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เกิดจากคำริและแนวคิดของที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมมีการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นการบริการทางวิชาการแก่สังคม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่ทั้งชุมชนเมือง และชุมชนท้องถิ่นพื้นที่จังหวัดชัยนาท มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ทั้งการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของการดำเนินกิจกรรมโครงการ การพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งตั้งแต่การก่อตั้งจากการเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูมัธยม ดำเนินงานผลิตและพัฒนา ครูมาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลากว่า 80 ปี ของการก่อตั้งสถาบัน สาขาการผลิตและการพัฒนาครู (หลักสูตร คบ.) จึงเป็นสาขาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมมีความเชี่ยวชาญและมุ่งเน้น ประกอบกับมีพื้นที่สำหรับการวิจัยและพัฒนา คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม-ชัยนาท (งานบริการวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น) สถาบันวิจัยและพัฒนา

เป็นระยะเวลากว่า 20 ปี ทำให้มหาวิทยาลัยมีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาท้องถิ่น โดยบูรณาการสาขาวิชาด้านการเกษตร การท่องเที่ยว วิทยาศาสตร์สุขภาพ ศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองความมั่นคงของเศรษฐกิจฐานราก และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนพร้อมสู่อนาคตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2560, หน้า 14)

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีแนวทางการปฏิรูประบบบริหารในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นมหาวิทยาลัย กลุ่มยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยการพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่ (Area-Based and Community) โดยนำแนวทางตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence: EdPEX) มาใช้ในการปฏิรูประบบบริหาร โดยให้ความสำคัญกับคน (Valuing people) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล และความโปร่งใส (Ethics and transparency) การเรียนรู้ ระดับองค์กรและความคล่องตัว (Organizational learning and agility) มหาวิทยาลัยเป็นองค์กรสมัยใหม่ มีการขับเคลื่อนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงาน (SMART CRU) โดยมหาวิทยาลัยมุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเป็นฐานเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นพึ่งตนเอง พึ่งกันเอง อย่างยั่งยืน เป็นศูนย์กลางเพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะการเสริมสร้าง ศักยภาพด้านการเกษตรและการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาพื้นที่ของประเทศ และมหาวิทยาลัยดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความ เหลื่อมล้ำ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของสังคมไทย โดยการดำเนินการมหาวิทยาลัยใช้หลักการประสานความร่วมมือแบบจุดภาคี บ้าน วัด โรงเรียน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ร่วมพัฒนาเรียกว่า **“บวร จันทรพัฒน์”** บ้าน หมายถึง ภาคีเครือข่ายชุมชน ส่วนราชการ ผู้ประกอบการ ประชาสังคม และองค์กรต่าง ๆ วัด หมายถึง การใช้ศาสนาทุกศาสนา ที่ชุมชนนับถือ รวมถึงศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และความเป็นไทย โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาหน่วยงานองค์กรที่ให้ความรู้ต่าง ๆ องค์กรประกอบทั้ง 3 เป็นรากฐานของสังคมไทย ผนวกกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่มีความตั้งใจในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นรูปแบบที่เรียกว่า **“บวร จันทรพัฒน์”** (กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2560, หน้า 15-16)

ภาพ 2 ต้นแบบการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน “บวร จันทรพัฒน์”

ที่มา: กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2564, หน้า 23

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ตระหนักถึงบทบาทของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมในการเป็นองค์กรสำคัญ ในการขับเคลื่อนประเทศ การจัดทำแผนพลิกโฉม มหาวิทยาลัยจึงกำหนดเป้าหมาย โดยวิเคราะห์เป้าประสงค์ยุทธศาสตร์และแผนงานภายใต้ ยุทธศาสตร์ อววน. โดยมีความสอดคล้องในประเด็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยมีความสามารถ ในการแข่งขันด้วยเศรษฐกิจสร้างคุณค่าและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพิ่มความมั่นคงของเศรษฐกิจฐานราก และพึ่งพาตนเองได้ยั่งยืน พร้อมสู่ออนาคต โดยมีจุดมุ่งเน้นของนโยบาย (High-Priority Policy) ให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มุ่งเน้นคุณค่าและความยั่งยืน สามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้สร้างความยั่งยืน และเพิ่มรายได้ของประเทศ สามารถเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง และการมาเยือนซ้ำ และประเทศไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตร เกษตรแปรรูป และอาหารที่มีคุณค่าและมูลค่าสูง โดยมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับ 1 ใน 10 ของโลก พัฒนาระบบเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจ สีเขียว (Bio-Circular- Green Economy: BCG) ให้เป็นระบบเศรษฐกิจมูลค่าสูง มีความยั่งยืน และเพิ่มรายได้ ของประเทศ (ด้านเกษตรและ

อาหาร การแพทย์และสุขภาพ การท่องเที่ยว และพลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ) ซึ่งเป้าหมายของแผนพลิกโฉมมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีเป้าหมายในการพัฒนา เป็นแหล่งความรู้ และนวัตกรรมเพื่อสร้างศักยภาพในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเองของชุมชน สร้างเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมวิสาหกิจ ชุมชนด้านเกษตรและการท่องเที่ยวพัฒนาโมเดลธุรกิจสู่ความยั่งยืน (Sustainable Smart Farmer and Slow Life Travel) มุ่งใช้นวัตกรรมในการยกระดับการเกษตร ตลอดห่วงโซ่คุณค่า ตั้งแต่การผลิตจนถึงการแปรรูป เพิ่มมูลค่า คุณค่าผลผลิตทางการเกษตร มุ่งให้เป็นสินค้าที่ส่งออกต่างประเทศได้และใช้นวัตกรรม ทูทางวัฒนธรรม สร้างการบริการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ คือ การท่องเที่ยวใช้ชีวิตพักผ่อนระยะยาว (Long-Term) สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดและภาค ซึ่งจะทำให้ลดความเหลื่อมล้ำ ลดปัญหาหนี้สิน และความยากจนมีส่วนในการนำประเทศออกจากกับดักรายได้ปานกลาง (กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2564, หน้า 28-29)

สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ตระหนักถึงบทบาทการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น มุ่งเน้นสร้างแหล่งความรู้ นวัตกรรมเพื่อเสริมศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง และการบริการจัดการชุมชน สร้างเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน มุ่งใช้นวัตกรรมในการยกระดับการเกษตร ตลอดห่วงโซ่คุณค่า ตั้งแต่การผลิตจนถึงการแปรรูป เพิ่มมูลค่า คุณค่าผลผลิตทางการเกษตร มุ่งให้เป็นสินค้าที่ส่งออกต่างประเทศได้และใช้นวัตกรรม ทูทางวัฒนธรรม อย่างยั่งยืน พร้อมสู่ออนาคตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

แนวคิดและหลักการในการบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 34 กำหนดให้คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดมาตรฐานการอุดมศึกษาขึ้น ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา โดยได้กำหนดมาตรฐานด้านพันธกิจของการบริหารการอุดมศึกษาขึ้น 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม จากข้อกำหนดดังกล่าว ทำให้สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินงานตามพันธกิจที่สำคัญประการหนึ่ง คือ พันธกิจ ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ที่มีความเหมาะสม หรือ สอดคล้องกับบริบทตามความต้องการของชุมชน สังคม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของชุมชน สังคม และประเทศชาติ สถาบันอุดมศึกษา จึงต้องให้บริการทางวิชาการที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งในวงกว้าง และกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งอาจจะให้บริการโดยการใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งในระดับสถาบัน และระดับบุคคล ได้ในหลายลักษณะ

เช่น การให้คำปรึกษา การศึกษาวิจัย การค้นคว้า เพื่อแสวงหาคำตอบให้กับสังคม การให้บริการ ผูกอบรมหลักสูตรระยะสั้นต่าง ๆ การจัดให้มีการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อบริการแก่ประชาชนทั่วไป เป็นต้น

การบริการวิชาการแก่สังคม สถาบันการศึกษาสามารถจัดในรูปแบบของการให้บริการ แบบให้เปล่า หรือการให้บริการเชิงพาณิชย์ที่ให้ผลตอบแทนเป็นรายได้ หรือเป็นข้อมูลย้อนกลับ มาพัฒนาและปรับปรุง เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา, 2553, หน้า 1) พันธกิจด้านการบริการวิชาการของสถาบันการศึกษา ยังเป็นข้อกำหนดหนึ่งใน การประกันคุณภาพภายในสถาบันอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม และเป็นข้อกำหนด อีกด้านหนึ่งในการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา หรือ สมศ. ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจประการหนึ่ง การบริการวิชาการ แก่สังคม เป็นหนึ่งในภารกิจสนองนโยบายของรัฐ ในการบริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งมหาวิทยาลัย เป็นแหล่งรวมทรัพยากรบุคคลของชาติและองค์ความรู้ทุกสาขาทั้งในด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศึกษาศาสตร์ โดยมีการดำเนินงาน ตามพันธกิจหลัก 4 ด้าน และความสำคัญต่อภารกิจด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม เนื่องจากความคาดหวังของประชาชน ชุมชน คาดหวังและมีความมุ่งหวังที่จะทำให้มหาวิทยาลัย เป็น “มหาวิทยาลัยรับใช้สังคม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554, หน้า 137)

ความหมายของการบริการวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2553, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของ การบริการวิชาการแก่สังคม หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการให้บริการแก่สังคม ภายนอก สถาบันการศึกษา หรือเป็นการบริการที่จัดในสถาบันการศึกษาโดยมีบุคคลภายนอกเข้ามาใช้ บริการทรัพยากรของมหาวิทยาลัย

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2554, หน้า 34) ได้ให้ ความหมายของการบริการให้บริการวิชาการ หมายถึง การที่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็นที่พึ่งของชุมชนหรือสังคม เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ ทำหน้าที่ใดที่มี ผลต่อการพัฒนาชุมชน ในด้านวิชาการหรือการพัฒนาความรู้ ตลอดจนจากความเข้มแข็งของ ประเทศชาติ และนานาชาติ การบริการวิชาการเป็นการบริการมีทั้งได้รับค่าตอบแทนหรือ การบริการวิชาการแบบให้เปล่า โดยมีการนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการพัฒนาหรือ บูรณาการกับการเรียนการสอนและการวิจัย มหาวิทยาลัยมีเป้าหมายในการให้การศึกษา คือ

การศึกษาให้ความรู้ นี้มิได้ให้ความรู้ เพื่อได้รับปริญญาเท่านั้น มหาวิทยาลัยจึงจะต้องให้ความรู้ที่ในรูปแบบของการบริการวิชาการเป้าหมายในการให้การศึกษาคือให้ความรู้

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (2555, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของการบริการวิชาการ หมายถึง การให้บริการวิชาการด้านวิชาชีพแก่สังคมและชุมชน รัฐวิสาหกิจหรือ เอกชน อันก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการแก่สังคม โดยอาศัยความรู้และความสามารถทางวิชาการ ตลอดจนจนการสร้างหรือเสริมประสบการณ์ในการประยุกต์วิชาการให้เหมาะสมกับสังคมไทย และการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย

(ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539) ได้ให้ความหมายของการบริการวิชาการ หมายถึง การนำความรู้และวิทยาการจากมหาวิทยาลัยไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน การบริการวิชาการ จึงเป็นแกนกลางในการรวมทรัพยากรบุคคล สาขาต่างๆ ในลักษณะสหสาขา เพื่อให้บริการสังคมทั้งภาครัฐการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ในรูปแบบของการวิจัย การให้คำปรึกษา การพัฒนาบุคลากร เพื่อนำความรู้ทางวิชาการ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในทางปฏิบัติโดยให้การบริการในสาขาต่าง ๆ เช่น การศึกษา พลังงานสิ่งแวดล้อม การเงิน สาธารณสุขอุตสาหกรรม ประชากรการสื่อสาร โทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศการท่องเที่ยว คมนาคมขนส่ง พัฒนาเมือง การประปา และสุขภาพเป็นต้น

สรุปได้ว่า การบริการวิชาการ คือ การที่มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษานำความรู้ทางวิชาการมาบริการเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับสังคม ชุมชน ทั้งการบริการวิชาการที่ไม่เก็บค่าใช้จ่ายและมีการเก็บค่าใช้จ่าย โดยจุดประสงค์หลักคือการที่มหาวิทยาลัยนำความรู้บุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถนำมาบริการวิชาการแล้วนำความรู้ทางวิชาการ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

แนวคิดและหลักการในการบริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา

สุชาติ ชินะจิตร (2540, หน้า 271) ได้เสนอแนวทางการให้บริการทางวิชาการ ซึ่งสามารถจำแนกได้ 4 ประเภท คือ

1. การให้บริการทางวิชาการเพื่อการศึกษาด้วยการฝึกอบรม

1.1 การศึกษาต่อเนื่องเป็นการให้การศึกษาหลังจากจบการศึกษา เป็นการเพิ่มเติมความรู้ในสาขาที่เรียนมาและประกอบอาชีพอยู่แต่ต้องการความทันสมัย ความก้าวหน้าในวิทยาการ

1.2 การศึกษาตลอดชีวิต (Life-Long Education) เป็นการศึกษาที่ต้องทำไปตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคนให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสรรพความรู้

1.3 การศึกษาใหม่ (Re-Education) เป็นการศึกษาในสาขาวิชาที่ต่างจากที่เรียนมาเพื่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและของวิชาการ ทำให้มีความจำเป็นที่ต้องติดตามหาความรู้เพิ่มเติม เช่น วิศวกรเรียนศาสตร์ทางการบริหาร เป็นต้น

1.4 การให้การศึกษาค้นเป็นประโยชน์แก่สังคมทั่วไป เป็นการให้ความรู้แก่ผู้ที่ต้องการใช้ซึ่งมีระดับที่แตกต่างกัน

2. การให้บริการทางวิชาชีพ การประกอบวิชาชีพที่เป็นบริการให้แก่สังคม เช่น การบริการทางการแพทย์ ทันตแพทย์ สัตวแพทย์ ในโรงพยาบาล การบริการของสถานปฏิบัติการเภสัชชุมชน หรือโอสถ ศาลา ที่เป็นที่พักงานนิสิตพร้อม ๆ กับการให้บริการจำหน่ายยา โดยมีเภสัชกรให้คำแนะนำ การให้บริการวิเคราะห์ทดสอบจัดว่าเป็นการบริการวิชาการอย่างหนึ่งซึ่งมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษา มีเครื่องมือ อุปกรณ์ใช้ในการสอน การวิจัยซึ่งสามารถให้บริการวิเคราะห์ตัวอย่าง เช่น ที่ปฏิบัติในคณะหรือศูนย์เครื่องมือส่วนกลางบริการในลักษณะให้มีรายได้ กลับคืนมาบำรุงเครื่องมือ ทำให้มีการใช้งานอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า และนอกจากนี้บุคลากรของมหาวิทยาลัยยังได้รับประสบการณ์ อีกด้วย

3. การให้บริการเพื่อรับรองคุณภาพ การวิเคราะห์ทดสอบ ส่วนหนึ่งเป็นการให้ข้อมูลตัวอย่าง อีกส่วนหนึ่งอาจทำเพื่อการรับรองคุณภาพของสินค้า มีห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานราชการเพื่อออกหนังสือสำคัญ เช่น การรับเป็นห้องปฏิบัติการเพื่อรับรองมาตรฐาน อุตสาหกรรมของสินค้าบางชนิด

อุทัย ดุลยเกษม (2549, หน้า 89) ได้เสนอแนวคิดด้านการให้บริการทางวิชาการว่า การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม เป็นภารกิจที่แสดงถึงความเป็นเลิศทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเพราะหมายถึง ความสามารถของมหาวิทยาลัยในการสร้าง รับและถ่ายทอดความรู้สู่ สาธารณะเพื่อให้มหาวิทยาลัยบริหารงานบริการแก่สังคม อย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องจัดโครงสร้างการบริหารดังนี้

1. การจัดโครงสร้างภายในมหาวิทยาลัยเพื่อรับรองการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมในระดับมหาวิทยาลัย ต้องมีรองอธิการบดีคนหนึ่งรับหน้าที่ในการบริการวิชาการเพื่อกำหนดทิศทางทางการให้บริการวิชาการแก่สังคม ของสาขาวิชาและคณะต่าง

2. ในระดับคณะ มีรองคณบดีรับผิดชอบงานบริการวิชาการแก่สังคม ส่วนในระดับหัวหน้าภาควิชา ควรจะมีผู้ช่วยหัวหน้าภาควิชารับผิดชอบด้านนี้ เช่นกัน เพื่อให้งานการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นระบบ ควรจัดการวางแผนงานการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมทั้งในระดับคณะวิชาและสาขาวิชา และมหาวิทยาลัยประสานงานกันอย่างใกล้ชิด มหาวิทยาลัยเป็นผู้สนับสนุนในด้านต่าง ๆ ให้แก่คณะ และสาขาวิชา เพื่อให้การดำเนินงานเรื่องนี้สะดวก

มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้มหาวิทยาลัยอาจจะตั้งหน่วยงานกลางเพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงาน เช่น งานเอกสาร งานบัญชี งานการจัดสถานที่เบื้องต้น เพื่อให้บุคลากร อาจารย์สามารถบริการวิชาการได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น

3. การจัดมาตรการเสริม เพื่อให้เกิดการจัดการบริการวิชาการแก่สังคม นอกจากการจัดโครงสร้างในการบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัยแล้ว มหาวิทยาลัยควรมี มาตรการด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การวางแผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมในระดับ ภาควิชา และการนำแผนงานลงไปสู่การปฏิบัติโดยใช้มาตรการ เช่นเดียวกับการสอนและการวิจัย คือระบบการให้รางวัลและการลงโทษ นอกจากนี้มหาวิทยาลัย ควรจัดให้มีระเบียบและเรื่องผลการตอบแทน ทางด้านการเงินและการให้ความดีความชอบในระดับปัจเจกบุคคล เพื่อเป็นแรงกระตุ้นและ เป็นกำลังแก่ปัจเจกบุคคลที่ทำกิจกรรมด้านการให้บริการ เช่นเดียวกับการสอนและการทำวิจัย เพื่อให้การดำเนินงานในกิจกรรมด้านนี้สามารถบรรลุและนำไปสู่การปฏิบัติ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541, หน้า 96) ได้เสนอแนวทางการบริการวิชาการแก่สังคม ดังนี้

1. การนำเสนอผลงานทางวิชาการสู่สังคม สถาบันอุดมศึกษาควรจัดให้มีการนำเสนอผลงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเผยแพร่ต่อ มวลชน โดยผลงานที่นำมาเผยแพร่นั้น ต้องมีความลึกซึ้งทางวิชาการ ขณะเดียวกันต้องแทรก สารระบับเทิงเพื่อดึงดูดความสนใจในคนในสังคมได้

2. การบริการข้อมูลข่าวสารสู่สังคม จำแนกเป็น

2.1 บริการข้อมูลข่าวสารแก่ธุรกิจเอกชนหรือรัฐบาล สถาบันการศึกษาควรทำหน้าที่ในการให้บริการด้านข้อมูลทางวิชาการแก่ บุคคลภายนอกที่มีความตั้งใจจะนำ วิชาความรู้ทางวิชาการไปประยุกต์ใช้เพื่อการประกอบอาชีพ เช่น ผู้ประกอบธุรกิจขนาดเล็กในท้องถิ่น ต้องการข้อมูลวิชาการด้านการตลาดและการบริหาร เพื่อให้สามารถพัฒนากิจการของตนสู่ธุรกิจที่ใหญ่ขึ้นได้หรือเกษตรกรต้องการความรู้ด้านการ อนุรักษ์ดินก็สามารถมาสอบถามข้อมูลที่สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกันได้ เป็นต้น

2.2 บริการข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชน เช่น การจัดทำวารสาร สถาบันแจกจ่าย แก่ชุมชน หรือวางตามห้องสมุดหรือตามสถานศึกษาต่าง ๆ รวมถึงการเผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพสู่ชุมชน และสังคมเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน

3. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ควรทำหน้าที่เป็น ศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนความรู้ทาง วิชาการทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในสาขาวิชาต่าง ๆ ระหว่างคนในกลุ่ม ๆ ในชุมชน

4. การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม สถาบันอุดมศึกษา ควรที่จะต้องเป็นแกนหลักในการสร้างสรรค์และ พัฒนาท้องถิ่นของตนให้เจริญ จึงต้องทำหน้าที่ในการสำรวจ การวิจัย และวิเคราะห์ปัญหาของท้องถิ่นหรือสังคม และเมื่อได้บทสรุปจากผลการวิจัย แล้วจึง นำมาร่างเป็นแผนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยทางสถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อพัฒนาชุมชนขึ้น คณะกรรมการอันประกอบด้วย อาจารย์ นิสิต นักศึกษา เจ้าหน้าที่ของ องค์การภาครัฐทั้งของมหาวิทยาลัย และองค์การการพัฒนาเอกชน พร้อมทั้งประชาชน รวมกัน ระดมความคิดและวางแผนเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน หรือเพื่อพัฒนาชุมชน ให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การบริการวิชาการแก่สังคม สถาบันอุดมศึกษาในฐานะแหล่งรวบรวม องค์ความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี วิทยาการศาสตร์สมัยใหม่ ความรู้ทางวิชาการของคณาจารย์ บุคลากร นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ศาสตร์แห่งการบูรณาการที่ทันสมัย และเทคโนโลยีสมัยใหม่ จะต้องจัดให้มีการบริการวิชาการแก่สังคม เพื่อเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนความรู้ทาง วิชาการ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในสาขาวิชาต่าง ๆ ระหว่างคนในกลุ่ม ๆ ในชุมชน

นโยบายและแนวปฏิบัติในการให้บริการวิชาการแก่สังคม ของมหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษม

นโยบายการบริการทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

การบริการวิชาการ เป็นหนึ่งในพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่มีการดำเนินกิจกรรมบริการวิชาการแก่สังคม ทั้งชุมชนเมือง และท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน โดยมีการสนับสนุน ให้บุคลากรในแต่ละคณะดำเนินการให้บริการตามความถนัดในศาสตร์ที่มีความเชี่ยวชาญและ ตามบริบทของหน่วยงานในพื้นที่เป้าหมายของทางมหาวิทยาลัย และเพื่อให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้การบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษม เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การบริการวิชาการ เพื่อใช้ในแนวปฏิบัติและ ให้เกิดมาตรฐานเดียวกัน อีกทั้งเพื่อสร้างความเข้าใจ ที่ตรงกันอันส่งผลต่อการลดปัญหา การดำเนินงานในการบริการวิชาการของหน่วยงานต่าง ๆ

แนวทางในการให้บริการทางวิชาการ และการบริการทางวิชาการแก่สังคม เป็นหนึ่งใน การภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันพึงให้บริการ ทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความถนัดและในด้านที่สถาบัน มีความเชี่ยวชาญ การให้ บริการทางวิชาการ อาจให้เปล่าโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย หรืออาจคิดค่าใช้จ่ายตาม ความเหมาะสม โดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานอิสระ หน่วยงานสาธารณะ ชุมชน และ

สังคมโดยกว้าง รูปแบบการให้บริการทางวิชาการมีความหลากหลาย เช่น การอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรของสถาบันเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการให้คำปรึกษา ให้การอบรม จัดประชุมหรือ สัมมนาวิชาการทำงานวิจัย เพื่อตอบคำถามต่าง ๆ หรือเพื่อชี้แนะสังคม การให้บริการทางวิชาการ นอกจากเป็นการทำประโยชน์ให้สังคมแล้ว สถาบันยังได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ คือ เพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ของอาจารย์นำมาสู่การพัฒนาหลักสูตร มีการบูรณาการเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการจัดการเรียนการสอน และการวิจัยพัฒนาตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ สร้างเครือข่าย กับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งงานของนักศึกษา และเป็นการสร้างรายได้ของสถาบันจากการให้บริการทางวิชาการด้วย (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2561, หน้า 7)

กระบวนการบริการทางวิชาการแก่สังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีรูปแบบและกลไกในการบริการทางวิชาการแก่สังคม และได้ดำเนินการตามระบบที่วางไว้ โดยเริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชน เพื่อกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้แล้วนำไปจัดทำแผนบริการทางวิชาการเพื่อจัดหางบประมาณสนับสนุน แล้วดำเนินการสร้างโครงการบริการวิชาการให้กับชุมชน โดยโครงการบริการวิชาการที่มีผลต่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ และทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ตามศักยภาพของตน ซึ่งมีขั้นตอนในการให้บริการวิชาการดังนี้ (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2561, หน้า 6)

1. การสำรวจความต้องการของชุมชนหรือศึกษาความต่อเนื่องของโครงการเดิม
2. จัดทำแผนบริการทางวิชาการ และเสนอแผนบริการทางวิชาการตามลำดับขั้นตอน
3. จัดทำข้อเสนอโครงการ
4. การดำเนินการบริการวิชาการแก่ชุมชน
5. ติดตามการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
6. สรุปผล ประเมินความสำเร็จของการบริการวิชาการ และการจัดทำรายงาน
7. นำผลการประเมินไปปรับปรุง
8. นำองค์ความรู้จากการบริการวิชาการไปบูรณาการกับการเรียนการสอนและการวิจัย
9. เผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

แนวปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านการบริการวิชาการ

ระบบและกลไกการบริการวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้กำหนดการดำเนินงานการบริการวิชาการ เพื่อให้เป็นไปตามระบบกลไก และกระบวนการบริการทางวิชาการ

ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ดังนี้ (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2561, หน้า 9)

1. มีการนำผลการวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์จริงที่ตอบสนองของความต้องการของทุกภาคส่วนในทุกระดับ
2. นำความรู้ ประสบการณ์ จากการให้บริการกลับมาพัฒนาต่อยอดไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ ใหม่ผ่านกระบวนการวิจัย เป็นต้น

กระบวนการบริการทางวิชาการให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

1. มีการสำรวจความต้องการของชุมชน หรือภาครัฐ หรือภาคเอกชน หรือหน่วยงาน อาชีพ เพื่อประกอบการกำหนดทิศทางและการจัดทำแผนการบริการวิชาการตามจุดเน้นของสถาบัน
2. มีความร่วมมือด้านบริการวิชาการเพื่อการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหรือ ภาคเอกชน หรือ ภาครัฐ หรือหน่วยงานอาชีพ
3. มีการประเมินประโยชน์หรือผลกระทบของการให้บริการวิชาการแก่สังคม การประเมินประเมินประโยชน์หรือผลกระทบของการให้บริการวิชาการว่าสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการทั้งทางตรงและทางอ้อม
4. มีการนำผลการประเมินในข้อ 3 ไปพัฒนาระบบและกลไก หรือกิจกรรมการให้บริการวิชาการ มีการนำผลการประเมินให้บริการวิชาการไปพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของการให้บริการวิชาการมีระบบและกลไกการให้บริการ ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบการให้บริการ ขอบเขตการให้บริการค่าใช้จ่ายระยะเวลาในการให้บริการ รวมทั้งกำกับคุณภาพของการให้บริการ โดยจัดให้มีระบบให้ข้อมูลที่ชัดเจนมีความเป็นธรรมโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
5. มีการพัฒนาความรู้ที่ได้จากการให้บริการวิชาการและการถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากร ภายในสถาบันและเผยแพร่สู่สาธารณชน

สรุปได้ว่า การบริการวิชาการ เป็นหนึ่งในพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ซึ่งมหาวิทยาลัยมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติ ที่ดำเนินกิจกรรมบริการวิชาการแก่สังคม ทั้งชุมชนเมือง และท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ และยังมี การนำองค์ความรู้จากการบริการวิชาการไปบูรณาการกับการเรียนการสอนและการวิจัย อันนำผลการวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์จริงที่ตอบสนองความต้องการ ของทุกภาคส่วนในทุกระดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Remolde (2016) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเชื่อมโยงมหาวิทยาลัยและชุมชนท้องถิ่น: สะพาน ไม่ใช่หอคอย ผลการวิจัยพบว่า สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา กับชุมชนในท้องถิ่น จะต้องการทำงานร่วมกันและการเจรจา เพื่อให้บรรลุการดำเนินการทางสังคมหรือการเมือง สำหรับสมาชิกทุกคนในชุมชน จะเห็นว่าศูนย์สัมมนาความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัย Montclair State แบบอย่างสำหรับการวิเคราะห์ พัฒนาความรู้ทุก ๆ ด้านของชุมชน ซึ่งผ่านประสบการณ์ หล่อหลอมชุมชนต้นแบบ แบบอย่างของโครงการกิจกรรมในชุมชนที่ประสบความสำเร็จอย่างสูง เพื่อจะให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยกับชุมชนท้องถิ่น มีการทำงานที่สอดคล้องและมหาวิทยาลัย จะต้องเป็นมหาวิทยาลัยรับใช้สังคม

Sinha (2016) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของมหาวิทยาลัยเวสต์เวอร์จิเนีย ในการพัฒนาเศรษฐกิจของเวสต์เวอร์จิเนีย ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัย อุตสาหกรรม และรัฐบาล เป็นสถาบันหลักและมีบทบาทสำคัญในการเติบโตและการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น จะต้องทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านี้ แม้ว่าบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาเศรษฐกิจจะมีรากฐานมาอย่างดี แต่บทบาทเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยในฐานะสถาบัน ที่ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยมีตัวชี้วัดการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ต่อหัว ความยากจน การลงทะเบียนโรงเรียนรัฐบาล สิทธิบัตร ค่าจ้างอุตสาหกรรม และรายได้ มีอิทธิพลสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งหมด แรงกระตุ้นเชิงบวกนี้จะมีขนาดใหญ่ขึ้นด้วย เมื่อได้รับความร่วมมือทางอุตสาหกรรมที่มากขึ้นในแง่ของการวิจัย การสนับสนุนจากรัฐบาล สำหรับการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูง และการจัดหาสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจเชิงบวก เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมโยงทางอุตสาหกรรมจะส่งผลให้เกิดการเติบโต และการพัฒนาทาง เศรษฐกิจที่ยั่งยืนของท้องถิ่น

พรธณเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชน ในเขตอำเภอเมืองแพร่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาชุมชน ควรพัฒนากิจกรรมที่สอดคล้องกับการในหลายด้าน เช่น การพัฒนา คนภายในชุมชน การพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาสังคม และการพัฒนาการศึกษา โดยอนุรักษ์ รักษาตามขนบธรรมเนียมทางวัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและทำให้นักท่องเที่ยว ได้เรียนรู้ วิถีชีวิต และคุณค่าของขนบธรรมเนียมทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งสร้างสรรค์กิจกรรม พัฒนาชุมชนท้องถิ่น

สุธาวิ กลิ่นอุบล (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อ ความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาจีน

ตำบลห้วยยางโพน อำเภอกาบแก้ว จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชน มีการส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมของการประเมินผล จนทำให้เกิดความยั่งยืนของชุมชน

ชนินทร์ วะสินนท์, สมบูรณ์ ชาวชายโขง และธวัชชัย กุณวณิช (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คนรุ่นใหม่กับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น มีเงื่อนไข 3 ระดับ ได้แก่ เงื่อนไขปัจจัยระดับเป้าหมาย เงื่อนไขปัจจัยระดับกระบวนการ และปัจจัยระดับนำเข้าแต่ละปัจจัยยังมีเงื่อนไข แต่ละระดับลงไป เช่น เงื่อนไขระดับกระบวนการ ประกอบด้วย การช่วยเหลือในลักษณะช่วยเหลือกันและกัน ไม่ใช้การทำงานเพียงคนเดียว การจัดการความรู้ การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ และการจัดการทรัพยากร เป็นต้น

เกื้อกูล ปุ๊ตผาม (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนการพัฒนาพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แม่ริม อำเภอมแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นสำคัญ อย่างยิ่งต่อการพัฒนามหาวิทยาลัย การสร้างพลังทางสังคม จะก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการวิธีการที่ทำให้ประชาชน มีความรู้และความสามารถในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น แนวทางในการสร้างความร่วมมือกับประชาชนที่สำคัญ คือ มหาวิทยาลัยควรสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในพื้นที่ถึงวัตถุประสงค์ และบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัยสร้างความเข้าใจกับชุมชนในพื้นที่ร่วมกับมหาวิทยาลัย โดยไม่ให้เกิดความขัดแย้ง และลดเงื่อนไขที่ชุมชนมีต่อมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยควรมีการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมกิจกรรมกับมหาวิทยาลัยมากขึ้น เช่น การเข้าร่วมประชุม การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

เฉลิมชัย ศุขไพบูลย์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษายุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพการบริหารงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ สามารถสรุปได้ 5 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบของยุทธศาสตร์ของการพัฒนาท้องถิ่น 2) การสร้างบรรยากาศที่ดี 3) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 4) เกณฑ์การประเมิน และ 5) การสร้างระบบสารสนเทศ โดยรูปแบบของยุทธศาสตร์เชิงรุก เพื่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำหนดยุทธศาสตร์ และควรมียุทธศาสตร์เชิงรุกทางการบริหารมีความเหมาะสมกับมหาวิทยาลัย และการสร้างเสริมการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องมุ่งสู่การรับใช้สังคม

มาธินี คงสถิตย์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง มหาวิทยาลัยราชภัฏกับการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเปรียบเทียบมหาวิทยาลัยราชภัฏในพื้นที่ชนบทและในพื้นที่เมือง ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏยังคงเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์เดิมอยู่

แม้ว่าบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏจะเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม ทั้งนี้รูปแบบของการดำเนินพันธกิจ อันได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในพื้นที่ชุมชนเมือง อันได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และมหาวิทยาลัยราชภัฏในพื้นที่ท้องถิ่น อันได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จะมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นจำเป็นต้องตระหนักถึง 1) การกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะวางกรอบแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 2) กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องและสามารถตอบสนองความต้องการของพื้นที่ได้ 3) การวิจัย จะต้องคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างแท้จริงผ่านการใช้เทคโนโลยีและองค์ความรู้ทางวิชาการสมัยใหม่ 4) การบริการวิชาการ จะต้องถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นวิชาการไปสู่ความรู้ที่คนในพื้นที่เข้าใจและใช้ประโยชน์ได้ และ 5) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะต้องช่วยสืบสานและยกระดับองค์ความรู้ในท้องถิ่นในเป็นองค์ความรู้สากล

จักรกฤษณ์ โปณะทอง, ปรีชัช ดาวอุดม และกฤษมา แยมเกตู (2565) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามพันธกิจและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ผลการวิจัยพบว่า ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน ชุมชนได้รับการพัฒนาโดยใช้ความรู้และเทคโนโลยีทางวิชาการจากคณาจารย์ นักวิจัยและนักวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ลงไปพัฒนาพื้นที่อย่างใกล้ชิด ชาวบ้านประชาชนรอบข้างมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผลผลิตของชุมชนได้รับการพัฒนาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานจนก่อให้เกิดเป็นรายได้ ผลจากการทำงานกับชุมชนอย่างหนักของมหาวิทยาลัยราชภัฏทำให้ชุมชนได้รับผลจากการมุ่งพัฒนา เพื่อความยั่งยืนของมหาวิทยาลัยที่มีเป้าหมายชัดเจน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นและครอบคลุมในหลายมิติของความเจริญของชุมชน ช่วยลดความเหลื่อมล้ำ เกิดพลังการมีส่วนร่วม เกิดภาคีเครือข่ายเพื่อความยั่งยืน สืบไป

ภัทราวดี มากมี และคณะ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากรอบแนวทางในการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นผลที่เกิดประชาชน ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์กระบวนการลำดับขั้นเชิงวิเคราะห์รายด้าน ตามกรอบแนวทางการดำเนินงานยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นพบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีค่าถ่วงน้ำหนักมากที่สุด ซึ่งโครงการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการส่งเสริมอาชีพ ประชาชนในพื้นที่ ทำให้หลายครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น พร้อมทั้งการส่งเสริม

เพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตรให้มีราคาสูงขึ้นตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

โสภณชัย บุญญานันต์ และคณะ (2564) ได้ทำงานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏเกือบทั้งหมด เป็นมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป โดยมีเพียงมหาวิทยาลัยราชภัฏเพียง 1 แห่งมีศักยภาพอยู่ในระดับสูง

ธนานันต์ กุลไพบุตร (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในการวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของมหาวิทยาลัย สู่การเป็นมหาวิทยาลัยรับใช้สังคม ด้วยการสร้างสรรค์งานวิจัยและนวัตกรรม ที่นำสู่การแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับ ความต้องการของคนในชุมชน การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การเสริมพลังแก่ชุมชนในการจัดการตนเอง สนับสนุนการวิจัยตามความต้องการในแต่ละพื้นที่

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาชุมชน บทบาทการพัฒนาท้องถิ่นชุมชน บทบาทของสถาบันอุดมศึกษา บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏในฐานะสถาบันอุดมศึกษาชั้นสูง ที่เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ทางวิชาการ วิจัย วิทยาการ นวัตกรรม เครื่องมือ พร้อมทั้งบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ซึ่งได้มีการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน ชุมชนได้รับการพัฒนาโดยใช้ความรู้และเทคนิคทางวิชาการ จากคณาจารย์ นักวิจัยและนักวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ลงไปพัฒนาพื้นที่อย่างใกล้ชิด ชาวบ้านประชาชนรอบข้างมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผลผลิตของชุมชนได้รับการพัฒนาคุณภาพ และยกระดับมาตรฐานจนก่อให้เกิดเป็นรายได้ ก็จะช่วยสร้างความท้าทายของประเทศ เป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน และทำให้ประเทศสู่การพัฒนาของประเทศชาติ มีความเจริญก้าวหน้า และประเทศพัฒนาแล้วอย่างยั่งยืน สืบต่อมากยิ่งขึ้นไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษา การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเพื่อเปรียบเทียบ การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตาม บุคลากรมหาวิทยาลัยและผู้นำชุมชน มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ดังนี้ บุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดชัยนาท จำนวน 58 คน ผู้นำชุมชน ได้แก่ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ จาก 15 ตำบล ตำบลละ 10 คน รวม 150 คน รวมทั้งสิ้น 208 คน

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมด ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดชัยนาท จำนวน 58 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive Sampling) กำหนดตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มที่ 2 คือ ผู้นำชุมชน ได้แก่ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ จาก 15 ตำบล ตำบลละ 10 คน รวม 150 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปร การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
3. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) และใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อกำหนดค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าเท่ากับ .94
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบอีกครั้ง แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 1 ชุด ชุดละ 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการดำเนินงาน/ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการดำเนินงาน/ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการดำเนินงาน/ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการดำเนินงาน/ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการดำเนินงาน/ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยได้มีการกำหนดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตราชการจาก วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ถึงอธิการบดีของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ผู้นำชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

2. ดำเนินการส่งหนังสือราชการ เพื่อขอความอนุเคราะห์อธิการบดี ผู้นำชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากบุคลากรมหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งแบบสอบถามรายตัวบุคคลทั้งที่ในรูปแบบเอกสาร และรูปแบบแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ถึงผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 208 ฉบับ ได้รับคืน 205 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.55

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)
2. ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามบุคลากรมหาวิทยาลัยและผู้นำชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบที (t-test: Independent Sample)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 1.1 ความถี่ (Frequency)
  - 1.2 ร้อยละ (Percentage)
  - 1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)
  - 1.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยการทดสอบที (t-test: Independent Sample)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามบุคลากรมหาวิทยาลัยและผู้นำชุมชน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์จากโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็น

ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามบุคลากรมหาวิทยาลัยและผู้นำชุมชน โดยการทดสอบที่ (t-test: Independent Sample)

ตอนที่ 4 การนำเสนอความถี่ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่ จังหวัดชัยนาท

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ บุคลากรของมหาวิทยาลัยและผู้นำชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามกลุ่มบุคคล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บุคลากรของมหาวิทยาลัย	57	27.80
ผู้นำชุมชน	148	72.20
รวม	205	100.00

จากตาราง 1 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้นำชุมชน จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 72.20 และบุคลากรของมหาวิทยาลัย จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 27.80

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

การศึกษาการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสิ่งแวดล้อม 3) ด้านสังคม และ 4) ด้านการศึกษา โดยรวมและรายด้าน วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตาราง 2-6

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่ จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท	n=205		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ด้านเศรษฐกิจ	4.51	0.63	มากที่สุด
2.	ด้านสิ่งแวดล้อม	4.42	0.73	มาก
3.	ด้านสังคม	4.32	0.76	มาก
4.	ด้านการศึกษา	4.41	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย		4.42	0.58	มาก

จากตาราง 2 แสดงว่าการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่ จังหวัดชัยนาท ด้านเศรษฐกิจ เป็นรายข้อ

ข้อ	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านเศรษฐกิจ	n=205		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน ลงพื้นที่ สํารวจข้อมูล ศักยภาพของชุมชน สถาปปัญหาและความต้องการของ ชุมชนด้านเศรษฐกิจ	4.36	1.01	มาก
2.	มหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน นำผลจากการศึกษา ศักยภาพของชุมชน ความต้องการของชุมชนด้าน เศรษฐกิจ มาวิเคราะห์และ วางแผนเพื่อพัฒนาระดับ เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น	4.56	0.81	มากที่สุด

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านเศรษฐกิจ	n=205		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน วางแผนจัดทำโครงการ/ กิจกรรม ด้านเศรษฐกิจ โดยเรียงลำดับตามความสำคัญ พร้อมทั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการ	4.67	0.69	มากที่สุด
4.	มหาวิทยาลัยจัดทำโครงการ/กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับ ด้านเศรษฐกิจ เพื่อสร้างรายได้และเพิ่มรายได้ให้กับคนภายใน ชุมชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น	4.68	0.63	มากที่สุด
5.	มหาวิทยาลัยส่งเสริมสนับสนุน และถ่ายทอดองค์ความรู้ เน้นให้ชุมชนสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและกระบวนการผลิต รูปแบบใหม่ ของกลุ่มวิสาหกิจ การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ แบบใหม่ หรือพัฒนากระบวนการผลิตรูปแบบใหม่ เป็นต้น	4.47	0.90	มาก
6.	มหาวิทยาลัย จัดให้มีการพัฒนากลุ่มบุคคลหรือกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน ผลิตสินค้า ที่ตอบโจทย์กับความต้องการของลูกค้า สร้างจุดเด่นของสินค้า ทั้งรูปแบบบรรจุภัณฑ์ โลโก้ ตลอดจน การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า	4.47	0.97	มาก
7.	มหาวิทยาลัย ส่งเสริมการพัฒนาความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ ตามความต้องการของกลุ่มบุคคลหรือวิสาหกิจและชุมชน ให้ได้รับการพัฒนาความรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ (Upskill) ตามความจำเป็น	4.48	1.00	มาก
8.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน และคนในชุมชน จัดกิจกรรม ส่งเสริมการออม การจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อสร้างความ เข้มแข็งและภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจ	4.37	1.07	มาก
9.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน ประเมินผลการดำเนินงาน ด้านเศรษฐกิจ และนำข้อเสนอแนะ เพื่อมาทำการปรับปรุง และพัฒนางาน	4.64	0.71	มากที่สุด
10.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน นำผลการประเมิน ข้อเสนอแนะ ผลจากการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจมาวางแผนเพื่อพัฒนา งานเศรษฐกิจ ให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจ	4.46	0.86	มาก
รวมเฉลี่ย		4.51	0.63	มากที่สุด

จากตาราง 3 แสดงว่าการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านเศรษฐกิจ โดยรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 2 ข้อ 3 ข้อ 4 และ ข้อ 9 มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นรายข้อ

ข้อ	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านสิ่งแวดล้อม	n=205		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
11.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน ลงพื้นที่ สํารวจข้อมูลสภาพแวดล้อม ทรัพยากร รอบชุมชน และสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม ภายในชุมชน	4.40	0.97	มาก
12.	มหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน นำผลจากการศึกษาสำรวจข้อมูล สภาพสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มาวิเคราะห์และวางแผนเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม และสร้างระบบนิเวศของภายในชุมชนให้ดีขึ้น	4.43	0.96	มาก
13.	มหาวิทยาลัยวางแผนจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อดำเนินโครงการ/กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม โดยเรียงลำดับความสำคัญ และมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการ	4.49	0.96	มาก
14.	มหาวิทยาลัยส่งเสริมและให้ความรู้กับคนภายในชุมชน ให้รู้ถึงการตัดแยกขยะ การบำบัดน้ำเสียภายในชุมชน และการรักษาสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ดิน น้ำ อากาศ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.54	0.82	มากที่สุด
15.	มหาวิทยาลัยส่งเสริมและรณรงค์ สร้างพฤติกรรมการรู้จักคุณค่าของการนำสิ่งที่เหลือ จากภาคเกษตรกรรม มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้า เพิ่มสร้างมูลค่าจากของที่เหลือใช้ และสร้างรายได้ให้กับชุมชน	4.48	0.91	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัชวาท ด้านสิ่งแวดล้อม	n=205		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
16.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับชุมชน จัดกิจกรรมดูแลรักษา และพัฒนาสิ่งแวดล้อมรอบชุมชน การขุดลอกคูคลอง การจัดทำฝายชะลอน้ำเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ชุมชน สร้างความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม	4.47	0.88	มาก
17.	มหาวิทยาลัย นำสิ่งที่เหลือใช้จากภาคการเกษตร มาแปรรูป นำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม	4.36	1.04	มาก
18.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน สร้างนวัตกรรมชุมชน (แกนนำ) ประจำทุกหมู่บ้านและครัวเรือน เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนในด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน	4.30	0.95	มาก
19.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน ประเมินผลการพัฒนา ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อนำผลการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะ มาทำการปรับปรุงและพัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อมต่อไป	4.50	0.83	มาก
20.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน นำผลการประเมิน ข้อเสนอแนะ ผลจากการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม มาวางแผนเพื่อพัฒนา งานสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อม	4.33	1.02	มาก
รวมเฉลี่ย		4.42	0.73	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่าการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัชวาท ด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 14 มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่ จังหวัดชัยนาท ด้านสังคม เป็นรายชื่อ

ข้อ	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านสังคม	n=205		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
21.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน ลงพื้นที่ สํารวจข้อมูลสภาพสังคม รอบชุมชน และสภาพปัญหาทางด้านสังคม ภายในชุมชน	4.26	1.11	มาก
22.	มหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน นำผลจากการศึกษาสำรวจข้อมูล สภาพสังคม ปัญหาด้านสังคม มาวิเคราะห์และวางแผนเพื่อพัฒนาสังคมชุมชนให้ดีขึ้น	4.41	0.93	มาก
23.	มหาวิทยาลัย วางแผนจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อดำเนินโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม โดยเรียงลำดับความสำคัญ พร้อมทั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการ	4.39	0.95	มาก
24.	มหาวิทยาลัย ดำเนินกิจกรรมที่มุ่งให้คนในชุมชน เยาวชน และผู้นำชุมชน ดำเนินชีวิตและมีคุณลักษณะตามคนไทยที่พึงประสงค์	4.44	0.96	มาก
25.	มหาวิทยาลัย พัฒนา ส่งเสริมความรู้ และถ่ายทอดความรู้คุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ ให้กับเยาวชนและนำไปสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่และท้องถิ่น	4.18	0.97	มาก
26.	มหาวิทยาลัย พัฒนาส่งเสริมประชาชน ให้เป็นผู้นำชุมชน ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และสร้างสังคมรวมกัน ตามคำว่า “บวร” บ้าน วัดและโรงเรียน	4.42	0.94	มาก
27.	มหาวิทยาลัย พัฒนาชุดองค์ความรู้และการถอดองค์ความรู้ และแนวทางการแก้ไขปัญหาเฉพาะพื้นที่เพื่อสร้างเยาวชนรุ่นหลังได้สามารถแก้ไขปัญหาได้	4.28	1.06	มาก
28.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน แก้ไขปัญหาด้านสังคมเนนการสร้างอาชีพให้กับกลุ่มเปราะบาง เพื่อลดปัญหาสังคม สร้างความรักสามัคคี ยกกระดับศักยภาพชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน	4.28	0.98	มาก
29.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน ประเมินผลการพัฒนาด้านสังคม เพื่อนำผลการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะ มาทำการปรับปรุงและพัฒนาทางด้านสังคมต่อไป	4.40	1.03	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านสังคม	n=205		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
30.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน นำผลการประเมิน ข้อเสนอแนะ ผลจากการดำเนินงานด้านสังคม มาวางแผนเพื่อพัฒนางาน สังคม เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนา ท้องถิ่น ด้านสังคม	4.19	0.98	มาก
รวมเฉลี่ย		4.32	0.76	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่าการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านสังคม โดยรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านการศึกษา เป็นรายข้อ

ข้อ	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านการศึกษา	n=205		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
31.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน ลงพื้นที่ สํารวจข้อมูลสภาพ ปัญหาทางความต้องการของชุมชนด้านการศึกษา	4.50	0.91	มาก
32.	มหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน นำผลจากการศึกษาข้อมูล และสภาพปัญหาและความต้องการด้านการศึกษา มาวิเคราะห์ และวางแผนเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษา	4.42	0.92	มาก
33.	มหาวิทยาลัยวางแผนจัดทำโครงการ/กิจกรรม ด้านการศึกษา โดยเรียงลำดับความสำคัญ พร้อมทั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบ ดำเนินการ	4.41	0.96	มาก
34.	มหาวิทยาลัย สนับสนุนการพัฒนาระดับการเข้าถึง การศึกษาของเยาวชนและประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับ ปฐมวัย จนถึง สถาบันอุดมศึกษา	4.45	0.95	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านการศึกษา	n=205		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
35.	มหาวิทยาลัย สงเสริมพัฒนาทักษะการอ่านออกเขียนได้ สำหรับรายวิชาภาษาไทย ให้กับเด็กตั้งแต่ชั้นปฐมวัย จนถึง ประถมศึกษา	4.49	0.84	มาก
36.	มหาวิทยาลัย สงเสริมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ให้แก่ทุกวัย ตั้งแต่วัยเรียน วัยทำงาน ตลอดจนสูงวัย และการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย จนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.25	0.94	มาก
37.	มหาวิทยาลัย สงเสริมและพัฒนาสถานศึกษาโดยจัดการศึกษา ตาม “ระบบสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง” เช่น การพัฒนา ให้ครูประจำการ มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	4.28	1.09	มาก
38.	มหาวิทยาลัย สนับสนุนเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา เส้นทางอาชีพและวิชาการโดยมุ่งเน้นนักเรียน (ผู้เรียน) และ คุณภาพการเรียนรู้เป็นสำคัญ	4.19	1.14	มาก
39.	มหาวิทยาลัย ร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาโดยมีผู้นำชุมชน ประชาชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน และตาม บริบทของชุมชน	4.33	1.09	มาก
40.	มหาวิทยาลัย สงเสริมให้ผู้แทนภาคประชาชน ผู้นำชุมชน ร่วมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้การมีส่วนร่วมจากผู้นำ จิตวิญญาณ ประชาชนชาวบ้าน	4.42	1.02	มาก
41.	มหาวิทยาลัย สนับสนุนและสงเสริมให้ประชาชนรอบ ข้างสถานศึกษามีส่วนร่วมใน การพัฒนาสถานศึกษาในพื้นที่ ในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา กรรมการบริหาร สถานศึกษา	4.57	0.85	มากที่สุด
42.	มหาวิทยาลัย จัดให้มีการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาศักยภาพของ ผู้เรียน พร้อมทิศทางการพัฒนาผู้เรียนร่วมกับสถานศึกษา โดยมีสถาบันอุดมศึกษาพี่เลี้ยง	4.60	0.85	มากที่สุด
43.	มหาวิทยาลัย สนับสนุนให้สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีและสื่อสาร การศึกษา เพื่อการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นการพัฒนา คุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.48	0.98	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านการศึกษา	n=205		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
44.	มหาวิทยาลัย สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาการศึกษา เพื่อช่วยลด ช่องว่างและสร้างการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา	4.39	1.16	มาก
45.	มหาวิทยาลัย สร้างความเข้มแข็งการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับ ชุมชน พร้อมทั้งภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	4.61	0.81	มากที่สุด
46.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน ประเมินผลการพัฒนาด้าน การศึกษา เพื่อนำผลการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะ มาทำการ ปรับปรุงและพัฒนางานด้านการศึกษาต่อไป	4.36	0.87	มาก
47.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน นำผลการประเมิน ข้อเสนอแนะ ผล จากการดำเนินงานด้านการศึกษา มาวางแผนเพื่อพัฒนางาน ด้านการศึกษา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์การ พัฒนาท้องถิ่น ด้านการศึกษา	4.32	0.91	มาก
รวมเฉลี่ย		4.41	0.63	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่าการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านการศึกษา โดยรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 41 ข้อ 42 และข้อ 45 มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้านตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามบุคลากรมหาวิทยาลัยและผู้นำชุมชน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามบุคลากรมหาวิทยาลัยและผู้นำชุมชน โดยการทดสอบที (t-test: Independent Sample) ดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามบุคลากรมหาวิทยาลัยและผู้นำชุมชน

การดำเนินงานยุทธศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัด ชัยนาท	กลุ่มบุคคล				t	P
	บุคลากร มหาวิทยาลัย n=57		ผู้นำชุมชน n=148			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านเศรษฐกิจ	3.95	0.67	4.73	0.47	9.29	.003*
2. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.97	0.73	4.59	0.65	5.89	.092
3. ด้านสังคม	3.79	0.83	4.52	0.62	6.83	.026*
4. ด้านการศึกษา	3.81	0.70	4.64	0.42	10.24	.000*
รวมเฉลี่ย	3.88	0.38	4.62	0.51	9.93	.001*

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 แสดงว่าการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามบุคลากรมหาวิทยาลัยและผู้นำชุมชน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การนำเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถาม การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท

การนำเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ดังตาราง 8-11

ตาราง 8 แสดงความถี่ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถามการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่ จังหวัดชัยนาท ด้านเศรษฐกิจ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่	ลำดับ
1. ควรเพิ่มรายได้ของประชาชนในพื้นที่ ทำให้รายได้ชุมชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น	29	1
2. ควรเพิ่มช่องจำหน่ายออนไลน์ และมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ มาตรฐานของสินค้า	21	2
3. ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการชุมชนให้สามารถจำหน่ายได้	18	3
4. มหาวิทยาลัยควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาศักยภาพ เช่นการ พัฒนาผู้ประกอบการ SME หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น ในการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดให้มากยิ่งขึ้น	17	4
5. มหาวิทยาลัยควรมีธุรกิจสตาร์ทอัพ ที่เกิดจากการรวมทุนระหว่าง ภาครัฐและกลุ่มวิสาหกิจ หรือผู้ประกอบการรายย่อย (SME) ร่วมพัฒนา ผลิตภัณฑ์ หรือสินค้าและบริการ	15	5
6. ควรส่งเสริม กระตุ้น การสร้างแบรนด์สินค้าให้ตรงกับความต้องการ ของผู้ซื้อ พร้อมทั้งการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจให้เกิดความยั่งยืน	9	6
7. ควรเพิ่มสินค้าทางการเกษตร ให้มีมูลค่าที่สูงยิ่งขึ้น	8	7
8. ควรส่งเสริมอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ภายในครัวเรือน	5	8
9. ควรเพิ่มช่องทางจัดจำหน่ายภายในชุมชนและนอกชุมชน	3	9
10. ควรพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุภายในท้องถิ่น	2	10

จากตาราง 8 แสดงว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านเศรษฐกิจ อันดับที่ 1 คือ ควรเพิ่มรายได้ของประชาชนในพื้นที่ ทำให้รายได้ชุมชนเพิ่ม มากยิ่งขึ้น อันดับที่ 2 คือ ควรเพิ่มช่องจำหน่ายออนไลน์ และมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ มาตรฐานของสินค้า และ อันดับที่ 3 คือ ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการชุมชนให้สามารถ จำหน่ายได้ ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงความถี่ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถามการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่ จังหวัดชัยนาท ด้านสิ่งแวดล้อม

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่	ลำดับ
1. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ดำเนินโครงการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	32	1
2. ควรบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการกิจกรรมทุกกิจกรรม	29	2
3. ควรลดการเผาฟาง หรือวัสดุที่เหลือจากภาคการเกษตร	15	3
4. ควรพัฒนาสิ่งแวดล้อม คัดแยกขยะทุกครัวเรือน	12	4
5. ควรส่งเสริม กระตุ้น การสร้างผลิตภัณฑ์จากสิ่งของที่เหลือใช้	10	5

จากตาราง 9 แสดงว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านสิ่งแวดล้อม อันดับที่ 1 คือ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ดำเนินโครงการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันดับที่ 2 คือ ควรบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการกิจกรรมทุกกิจกรรมและ อันดับที่ 3 คือ ควรลดการเผาฟาง หรือวัสดุที่เหลือจากภาคการเกษตร ตามลำดับ

ตาราง 10 แสดงความถี่ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถามการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่ จังหวัดชัยนาท ด้านสังคม

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่	ลำดับ
1. ควรสร้างความร่วมมือการอยู่ร่วมกัน ตามคำว่า “บวร” บ้าน วัด และ โรงเรียน	34	1
2. ควรพัฒนาส่งเสริมประชาชน ให้เป็นผู้นำชุมชน ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และสร้างสังคมรวมกัน ตามคำว่า “บวร” บ้าน วัดและโรงเรียน	32	2
3. ควรส่งเสริมพัฒนา นวัตกรรมชุมชน (ผู้นำยุคใหม่) เพื่อพัฒนาชุมชน	26	3
4. ควรส่งเสริมการใช้ฐานข้อมูลชุมชนและมีผลการนำฐานข้อมูลชุมชน มาพัฒนาชุมชน	19	4
5. ควรใช้กระบวนการ “วิศวะกรสังคม” เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น	18	5
6. ควรส่งเสริมให้ประชาชนภายในชุมชนท้องถิ่น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์	15	6
7. ควรร่วมพัฒนาสังคมลดปัญหาและแก้ไขปัญหาของสังคม	8	7

จากตาราง 10 แสดงว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านสังคม อันดับที่ 1 คือ ควรสร้างความร่วมมือการอยู่ร่วมกัน ตามคำว่า “บวร” บ้าน วัด และ โรงเรียน อันดับที่ 2 ควรพัฒนาส่งเสริมประชาชน ให้เป็นผู้นำชุมชน ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และสร้างสังคมรวมกัน ตามคำว่า “บวร” บ้าน วัดและโรงเรียน และอันดับที่ 3 ควรส่งเสริม พัฒนา นวัตกรรมชุมชน (ผู้นำยุคใหม่) เพื่อพัฒนาชุมชน ตามลำดับ

ตาราง 11 แสดงความถี่ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถามการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่ จังหวัดชัยนาท ด้านการศึกษา

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่	ลำดับ
1. ควรส่งเสริมการจัดการศึกษาชุมชน โดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง	32	1
2. ควรส่งเสริมพัฒนาคนทุกช่วงวัย ส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ ของประชาชน	28	2
3. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของชุมชน ท้องถิ่น เช่น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรระยะสั้น เป็นต้น	24	3
4. ควรนำนวัตกรรมทางด้านการศึกษามาใช้จัดการเรียนการสอน ให้เยาวชนภายในชุมชนท้องถิ่น	16	4
5. ควรพัฒนาการศึกษาให้กับเด็กช่วงตั้งแต่ช่วงชั้นปฐมวัยจนตลอดชีวิต	14	5
6. ควรบูรณาการวิจัยด้านการเรียนการสอนสู่การนำไปใช้ในสถานศึกษา อย่างต่อเนื่อง	10	6
7. ควรส่งเสริมวิทยะฐานะของครู และสร้างโรงเรียนต้นแบบภายในตำบล	8	7
8. ควรส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้กับประชาชนเพื่อการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	6	8
9. ควรพัฒนาและช่วยพัฒนาความรู้และการศึกษาให้ประชาชนเข้าถึง การศึกษาและมีการศึกษาตลอดชีวิต	5	9
10. ควรพัฒนาหลักสูตรอาชีพ เพื่อช่วยเหลือครอบครัวในการดูแล นักเรียนและนักเรียนรวมกัน	3	10

จากตาราง 11 แสดงว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผู้ตอบแบบสอบถามด้านการศึกษา อันดับที่ 1 คือ ควรส่งเสริมการจัดการศึกษาชุมชน โดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง อันดับที่ 2 คือ ควรส่งเสริมพัฒนาคนทุกช่วงวัย ส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของประชาชน และอันดับที่ 3 คือ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของชุมชนท้องถิ่น เช่น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรระยะสั้น เป็นต้น ตามลำดับ

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่องการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทระเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานยุทธศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็น ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามบุคลากรมหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทระเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ผลการวิจัย ดังนี้

1. การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา ตามความคิดเห็น ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยรวม พบว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา พบว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทระเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มี ส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามบุคลากรมหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน โดยรวมพบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการศึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้าน สิ่งแวดล้อม พบว่าไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ดังนี้

1.1 การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ผลการดำเนินงานโดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้ดำเนินการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท มาตลอดโดยมหาวิทยาลัย กำหนดนโยบายให้ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร คณะ สาขาวิชา หลักสูตร ทั้งจัดตั้งส่วนงานบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดสถาบันวิจัยและพัฒนา ทำหน้าที่ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม สนับสนุนการดำเนินงานการวิจัยและการบริการวิชาการ มุ่งเน้นพื้นที่จังหวัดชัยนาท เป็นหลัก ซึ่งทำให้ดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย ตรงกับความต้องการ ด้วยความเชี่ยวชาญและอัตลักษณ์ ที่โดดเด่นของมหาวิทยาลัยทั้ง การวิจัย บริการวิชาการ การจัดการเรียนรู้ ประสบการณ์ ความเข้าใจในบริบททางสังคม วัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชน ประชาชน ผู้นำชุมชน บุคลากรทำงานร่วมกัน สร้างมูลค่าทุนชุมชนโดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เป็นจุดศูนย์กลางการเรียนรู้ ยกระดับเศรษฐกิจฐานราก พื้นฟูสังคม รักษาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนยกระดับคุณภาพการศึกษา และสร้างนวัตกรรมชุมชน เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน ดังที่ โสภณาย บุญญานันต์ และคณะ (2564) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น ตามวิสัยทัศน์ในการเป็นสถาบันผลิตบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ มีคุณภาพ มีสมรรถนะ และเป็นสถาบันหลักที่บูรณาการองค์ความรู้สู่ชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อสร้างความมั่นคงให้ประเทศ พร้อมทั้งการพัฒนาท้องถิ่น ตามศักยภาพ สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชนโดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี สร้างความร่วมมือความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน และดังที่ (พระชนนกร ระตะจารุ, 2565) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดการพัฒนา ซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ท้องถิ่นเกิดการพัฒนา เช่น การมีส่วนร่วม หลักการพัฒนาชุมชน กระบวนการพัฒนาชุมชน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จึงจำเป็นเรื่องที่ต้องใช้ในงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ให้ความสำคัญ

เรื่องดังกล่าว จึงมีโครงการ/กิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมสำคัญที่สุด เพราะเป็นประชาชน เป็นศูนย์กลางหลักในการพัฒนา ที่จะทำให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ของ ธนวัฒน์ กุลโพบุตร (2562) ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของ มหาวิทยาลัย สู่อการเป็นมหาวิทยาลัยรับใช้สังคม ด้วยการสร้างสรรค์งานวิจัยและนวัตกรรม ที่นำสู่การแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน การยกระดับมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ การเสริมพลังแก่ชุมชนในจัดการตนเอง สนับสนุนการวิจัยตามความต้องการ ในแต่ละพื้นที่ และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของ โสภณาย บุญญานันต์ และคณะ (2564) ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัย ราชภัฏเกือบทั้งหมดเป็นมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพของมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป โดยมีเพียงมหาวิทยาลัยราชภัฏเพียง 1 แห่งมีศักยภาพอยู่ในระดับสูง

1.2 ด้านเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีการศึกษาความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในจังหวัด ตั้งแต่ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้า ส่วนราชการ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และประธานกลุ่มวิสาหกิจในพื้นที่ ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางแก้ไข มีระบบการส่งเสริมโครงการพัฒนาเฉพาะ ด้านเศรษฐกิจของท้องถิ่นที่เป็น เอกภาพและสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดชัยนาท ทำให้คนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่และ คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ส่งผลเศรษฐกิจในครัวเรือน และเศรษฐกิจของชุมชน ท้องถิ่นดีขึ้น นอกจากนี้ ยังมีส่งเสริมการพัฒนาแหล่งชุมชนท่องเที่ยวชุมชน แหล่งจำหน่ายสินค้าและบริการ ผลิตภัณฑ์ ของคนภายในชุมชน สร้างรายได้หมุนเวียนภายในชุมชน และสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน มากยิ่งขึ้น ดังที่ จินตนา กาญจนวิสุทธิ (2558) กล่าวว่า มิติด้านเศรษฐกิจ มีความสำคัญ เพราะกระบวนการซึ่งทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของรายได้ โดยผ่านกระบวนการพัฒนาผลผลิตของ ชุมชนให้สามารถจัดจำหน่ายได้ เพื่อยกระดับความอยู่ดีกินดีของประชาชนสูงขึ้นกว่าเดิมและ ดังที่ โสภณาย บุญญานันต์ และคณะ (2564) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการดำเนินงาน ในภาพรวมด้านเศรษฐกิจ โดยมีการศึกษาความต้องการในการพัฒนาของท้องถิ่น รับฟังความต้องการ ของชุมชนร่วมกับทุกภาคส่วนของจังหวัด พร้อมทั้งยังมีระบบส่งเสริมโครงการพัฒนาท้องถิ่น ที่เป็นเอกภาพและสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับจังหวัดที่สนองโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ทำให้เกิดความรู้เสริมสร้างความรู้ใหม่ ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพ ทำให้คนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจในครัวเรือนและเศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนการวิจัยเชิงบูรณาการระหว่างศาสตร์เชิงพื้นที่ ที่ควบคู่กับการพัฒนา

ท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดงานวิจัยและนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนา เช่น มีส่วนร่วมการรวมกลุ่มถ่ายทอดองค์ความรู้ การพัฒนาดำเนินโครงการหมู่บ้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้เกิดการเลี้ยงไก่ หมู่บ้านโคเนื้อ การรวมกลุ่มเพื่อผลิตภัณฑ์พืชผลทางการเกษตรและการแปรรูป การทำเกษตรอินทรีย์ การขยายพ่อแม่พันธุ์ปลา ผลิตผ้าอ้อมคราม และการจดสิทธิบัตรการออกแบบลายผ้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังการจัดตั้งสหกรณ์ การเก็บเงินออมเงิน ของกลุ่มจนกลายเป็นต้นแบบของการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่องการพัฒนาศักยภาพของชุมชนเพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืนของ ท้ายชนก คะตะสมบุรณ์ (2563) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนที่เหมาะสมกับชุมชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ใหม่ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจฐานราก โดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือน พัฒนากิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น บนหลักการพึ่งพาตนเอง คนในชุมชนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงทุกด้านโดยเรียนรู้ได้ด้วยเชิงประจักษ์ และการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน การนำชุมชนไปเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนอื่น จะสร้างพัฒนานวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อสร้างความมั่นคงเศรษฐกิจ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารอบแนวทางในการกำกับ ติดตาม การดำเนินงาน ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นผลที่เกิดประชาชน ของ ภัทราวดี มากมี และคณะ (2565) ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์กระบวนการลำดับขั้นเชิงวิเคราะห์ รายด้าน ตามกรอบแนวทางการดำเนินงานยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีค่าถ่วงน้ำหนักมากที่สุด

1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการพัฒนาท้องถิ่นตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่มีการดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดชัยนาท มีประสิทธิภาพ เนื่องด้วยจังหวัดชัยนาทร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีศักยภาพ (Potential Partner) อาทิเช่น กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพลังงาน และอีกหลากหลายหน่วยงาน เชื่อมโยงข้อมูลปัญหา ความต้องการ แนวทางการแก้ไขของชุมชน บูรณาการการทำงานในพื้นที่ เพื่อแก้ไขร่วมกัน ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศ อากาศ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความหลากหลายของพืชพันธุ์ ทำให้มีความหลากหลาย และมีโครงการและกิจกรรมที่ดำเนินการในพื้นที่ มุ่งเน้นการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่เพาะปลูกข้าว การรณรงค์การปลูกข้าว แปลงใหญ่ และการลดต้นทุนการเพาะปลูกข้าว การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การคัดแยกขยะ

การพัฒนาการแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเกษตรกรรม การนำเทคโนโลยีด้านพลังงานแสงอาทิตย์ ช่วยลดทุนการเกษตรกรรม และใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการสูบน้ำใช้ในการเกษตรกรรม ดังที่ ธนากร สังเขป (2556) กล่าวว่า มนุษย์เรากับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด ทั้งในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติในการดำรงชีวิต พร้อมทั้งเป็นผู้ที่ทำลายธรรมชาติในขณะเดียวกัน มนุษย์จึงจำเป็นต้องช่วยกันอนุรักษ์ธรรมชาติ และดังที่ ชรินทร์ วะสินนท์, สมบูรณ์ ชาวชายโง และธวัชชัย กุณวงษ์ (2555) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้คนรุ่นใหม่สามารถอยู่กับชุมชนท้องถิ่นได้ ประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญ คือ ส่วนที่ 1 ฐานทรัพยากร (Resource Based) ที่เป็นทุนทางสังคม (Social Capital) ซึ่งรวมหมายถึง องค์ความรู้ภูมิปัญญาต่าง ๆ ความรู้ ความเชื่อและฐานคิด ส่วนที่ 2 สภาพทางสังคม และสภาพของชุมชนท้องถิ่นโดยเฉพาะการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สภาพดังกล่าวรวมเรียกว่า สภาพทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-Cultural) ซึ่งสภาพดังกล่าวเป็นอย่างไร ย่อมส่งผลต่อคนรุ่นใหม่ที่จะอยู่กับชุมชนท้องถิ่นได้เช่นกัน และส่วนที่ 3 การจัดการของชุมชนท้องถิ่น การที่จะให้คนรุ่นใหม่อยู่กับชุมชนท้องถิ่นได้ จะต้องมีทุนทางสังคมที่พร้อมสนับสนุน และมีสภาพทางวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการสนับสนุนและผลักดันที่เพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง บทบาทเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ของ กฤษกนก ดวงชาตม (2556) ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ของบทบาทเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ บทบาทการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ธรรมชาติ การบำรุงรักษาแม่น้ำคูคลอง ตลอดจนระบบนิเวศ ตลอดจนมหาวิทยาลัย ควรมีจัดตั้ง เครือข่ายมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นหรือเครือข่ายอนุรักษ์พืชพันธุ์ภายในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการดูแลสภาพสิ่งแวดล้อม และบริหารจัดการในท้องถิ่น มาใช้ในการบริหารและจัดการเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นต่อไป

1.4 ด้านสังคม ผลการศึกษาพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีหน่วยงาน คือ งานบริการวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สถาบันวิจัยและพัฒนา ดำเนินโครงการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งส่งเสริมโครงการด้านความรักและความสามัคคีให้กับคนภายในชุมชน อาทิเช่น โครงการส่งเสริมคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ 4 ประการ นอกจากนี้ยังมีการจัดดำเนินโครงการชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่ ตำบลห้วยงู อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ส่งเสริมสนับสนุนภูมิปัญญาด้านสมุนไพรการดูแลสุขภาพประชาชน จัดให้มีบริการดูแลสุขภาพประชาชนในชุมชนรอบข้างมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งให้ความสำคัญการช่วยเหลือ พัฒนาเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่

ภายในครอบครัวที่ดีขึ้น ยังช่วยลดปัญหาและลดความเหลื่อมล้ำของชุมชนท้องถิ่นลดลง ดังที่ พรพันธ์ุ เชมคุณาสัย (2544) กล่าวว่า การศึกษาชุมชน ไม่ควรมองแต่เพียงความงามของ ท้องถิ่นเท่านั้น หรือหมายถึง การแสวงหาภูมิปัญญาดั้งเดิม การฟื้นฟูประเพณีความเชื่อ และการสืบค้นปราชญ์ชาวบ้านเท่านั้น แต่หากเป็นการมองชุมชน และชุมชนบนพื้นฐานความเป็นจริง อย่างรอบด้าน หลักสูตรต้องสร้างให้มองเห็นความเป็นจริง ไม่ถามหาความจริง ดังนั้นจะเป็นไปได้ หรือไม่ที่จะให้ชุมชนเป็นห้องเรียนสาระของท้องถิ่นและภูมิปัญญาเป็นเนื้อหา วิจัยรณญาณ ในการคิดรูปแบบการคิด ศักยภาพในการออกแบบการคิด ที่เป็นกระบวนการและพฤติกรรม จริยธรรมเป็นเกณฑ์การประเมินผลความสำเร็จของชุมชน และดังที่ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, ดารณี อุทัยรัตนกิจ และทีศนา เขมมณี (2563, สื่อออนไลน์) กล่าวว่า บทบาทของมหาวิทยาลัย ราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คือ การเริ่มต้นการพัฒนาท้องถิ่นจะเป็นอย่างไร บทบาทของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นจะเป็นอย่างไร และการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้าง ความเสมอภาคสร้างความเป็นธรรมในสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มี องค์ความรู้มากมาย โดยเฉพาะองค์ความรู้ในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ และอยู่ใกล้ชิดกับ ชุมชนมากที่สุด เพราะฉะนั้นบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในการที่จะเข้าไปลดความ เหลื่อมล้ำ บุคคลที่เข้าไปรับผิดชอบในการพัฒนาสังคมนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ และความสามารถ เชิงประจักษ์ ตามหลักความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ประชาชนในชุมชนจึงจะให้ความร่วมมือ หากการพัฒนาช่วยเหลือสังคมที่มีความเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาส มหาวิทยาลัย ราชภัฏ ควรนำการใช้วิศวกรสังคมเป็นเครื่องมือ หนึ่งในการพัฒนาด้านสังคม ให้คนในชุมชน มีกระบวนการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการในการพัฒนาสังคมให้ มี ความมั่นคงได้ สร้างคุณภาพทางการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งกับการใกล้ชิดของ มหาวิทยาลัยกับชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารอบแนวทางในการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นผลที่เกิด ประชาชน ของ ภัทรารัตน์ มากมี และคณะ (2565) ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏ สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการยกระดับความสามารถในการจัดการ ตนเอง ลดการเหลื่อมล้ำในชุมชน และการอนุรักษ์คุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมที่เป็น เอกลักษณ์ของชุมชน ซึ่งมีค่าถ่วงน้ำหนัก ระดับมาก รองจากด้านเศรษฐกิจ ที่มีค่าถ่วงน้ำหนัก มากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น: การวิจัยรายกรณีสถาบันราชภัฏเพชรบุรี ของ บุญนำ ปานขำ (2543) ผลการวิจัย พบว่า บทบาทด้านให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงในท้องถิ่น บทบาทด้านการวิจัย บทบาทด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม บทบาทด้านการปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนา

เทคโนโลยีในท้องถิ่น บทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในท้องถิ่น และบทบาทด้านการผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครูในท้องถิ่น สถาบันได้ดำเนินการเป็นไปตามแผนงานของสถาบัน ยกเว้นบทบาทด้านการปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีในท้องถิ่น โดยมีการดำเนินงานลดหลั่นแตกต่างกันไป อาจจะเป็นเพราะการปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีในท้องถิ่น มีความหลากหลายของบริบทของชุมชนและท้องถิ่น สังคมทำให้ยังไม่มี การดำเนินการที่ชัดเจนในการดำเนินการยังลดปัญหาและลดความเหลื่อมล้ำของชุมชนท้องถิ่นได้มีดีเท่าที่ควร และถือว่าเป็นเรื่องท้าทายของการทำงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

1.5 ด้านการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนินงานยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มุ่งเน้นนำองค์ความรู้ รูปแบบวิธีการสอน การพัฒนาทักษะของผู้สอนให้มีทักษะใหม่ ๆ ในทุกระดับ การใช้สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้วยตนเอง การอ่านออกเขียนได้ของเด็กประถมศึกษา พร้อมทั้งพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนา ผู้เรียนเข้าถึงได้ทุกที่ ตลอดเวลา นอกจากนี้มหาวิทยาลัย ยังมีการเข้าไปส่งเสริมและพัฒนา สถานศึกษาโดยจัดการศึกษาตาม “ระบบสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง” เช่น การพัฒนาให้ครู ประจำการ มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การเป็นพี่เลี้ยงให้กับ สถานศึกษาขนาดเล็ก เป็นต้น ส่งเสริมและการจัดทำหลักท้องถิ่น หลักสูตรระยะสั้น แพลตฟอร์ม การเรียนรู้ (Learning Platform) ร่วมกับสถานศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และยังร่วมไปถึงระดับอาชีวศึกษา พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาและการเพิ่มพูน วิทยฐานะ ให้มีความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่ง สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2565) ได้กำหนดจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาตาม แผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Action Plan) มหาวิทยาลัยราชภัฏระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566–2570) กล่าวว่า การเสริมสร้างสมรรถนะและทักษะ เพื่อการพัฒนาระบบการผลิตครู และด้านการศึกษา ให้มีความสมดุลทั้งคุณภาพและคุณธรรม เพื่อเป็นต้นแบบ ตลอดจนพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ตอบโจทย์การศึกษาของโลกอนาคตร่วมกับภาคี เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การเป็นนักพัฒนาและนวัตกรรมทางการศึกษา สร้างความ โดดเด่นด้านการศึกษา พัฒนากลไกการยกระดับสมรรถนะครูประจำการ โดยการพัฒนา หลักสูตรครูสมรรถนะประจำโรงเรียนในกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (O-Net) และดังที่ มาติณี คงสถิตย์ (2561) กล่าวว่า การจัดหลักสูตรที่สะท้อนอัตลักษณ์ที่ชัดเจนของชุมชนนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งจะต้องแสวงหาอัตลักษณ์ ในพื้นที่ท้องถิ่นของตนเอง และสร้างหลักสูตร พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับพื้นที่ของตนเอง พร้อมทั้งจะต้องมีการจัดการเรียนการสอน

ในลักษณะการสร้างเครือข่าย หรือการสร้างความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ หรือหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคีในท้องถิ่น โดยเฉพาะหน่วยงานทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ของ ปนิตา เนื่องพะยอม (2561) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาด้านการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร จะต้องมีความสอดคล้องกับท้องถิ่น เพื่อเป็นแกนหลักในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะความสามารถสอดคล้องกับความต้องการของสังคม มีกระบวนการเรียนการสอนเป็นไปตามมาตรฐาน มีกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร ความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ เพื่อผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม พร้อมทั้งสร้างแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกับชุมชน ท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่น

2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามบุคลากรมหาวิทยาลัยและผู้นำชุมชน ผู้วิจัยขอเสนอและอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านเศรษฐกิจ จากผลการศึกษาพบว่าบุคลากรมหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นในด้านนี้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรมหาวิทยาลัย ได้ดำเนินงานด้านเศรษฐกิจทุกพื้นที่ เกิดจากการนำองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ไปช่วยพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ พัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ดึงศักยภาพของชุมชนเน้นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ครีวเรือนมีรายได้ ก่อให้เกิดการหมุนเวียนของเงินในระบบเศรษฐกิจ ทั้งภายในชุมชนและนอกชุมชน แต่จากการดำเนินงานนั้นก็ถือว่าสำเร็จแล้วส่วนหนึ่งแต่ก็ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ โดยมหาวิทยาลัยและบุคลากรมหาวิทยาลัยที่เข้าไปพัฒนาพื้นที่ในแต่ละพื้นที่ เห็นว่าจะต้องดำเนินการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิต สร้างระบบเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างรายได้ ทั้งที่เป็นรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน และรายได้เฉลี่ยต่อหัวให้เพิ่มสูงขึ้น และชุมชน คนในชุมชน สามารถยืนได้ด้วยตัวเอง พร้อมทั้งมีระบบเศรษฐกิจชุมชนที่แข็งแกร่งมั่นคงและยั่งยืน โดยแตกต่างกับความคิดเห็นของผู้ชุมชน ซึ่งเห็นว่าการดำเนินงานเป็นรูปธรรมเชิงประจักษ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาระบบเศรษฐกิจ สามารถยกระดับเพิ่มรายได้ของชุมชน ลดปัญหาการว่างงานของคนในชุมชน ก่อให้เกิดกลุ่มอาชีพใหม่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากภาคการเกษตร การพัฒนารูปแบบโลโก้ผลิตภัณฑ์ การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจให้เกิดขึ้นในชุมชน สร้างรายได้ให้กับชุมชน

สร้างรายได้ให้ครัวเรือน ซึ่งเป็นแนวทางของการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมุ่งสู่ความยั่งยืนของชุมชนในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยางโพน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบึงสามพัน ของ สุธาวิ กลิ่นอุบล (2562) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจแตกต่างกัน แสดงว่าการดำเนินงานของชุมชนและการมีส่วนร่วม สามารถทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดยการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ไม่จำเป็นว่าต้องเป็นคนหนึ่งคนใด หรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด แต่จะต้องให้ความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้งานนั้นสำเร็จสำคัญมากกว่า

2.2 ด้านสิ่งแวดล้อม จากผลการศึกษาพบว่าบุคลากรมหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นในด้านนี้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไม่ไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งอาจเป็นเพราะบุคลากรมหาวิทยาลัยและผู้นำชุมชนต่างเห็นพ้องต้องกันว่าการดำเนินงาน ด้านสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการมาสักกระยะหนึ่งแล้ว และประสบความสำเร็จมีผลงานปรากฏเชิงประจักษ์ อย่างเช่น โครงการลดการเผาฟางของชาวนา โครงการการปลูกข้าวลดต้นทุน โครงการปลูกข้าวลดการใช้สารเคมี โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ การบริหารจัดการขยะ ซึ่งกิจกรรมโครงการที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เกิดการพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ของท้องถิ่น สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คนภายในชุมชน เห็นคุณค่าของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อไว้ใช้ประโยชน์ในจากธรรมชาติอนาคต ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การจัดการขยะและน้ำเสียโดยชุมชนมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครราชสีมา ของ พงศ์เทพ สุวรรณวารี และคณะ (2555) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินโครงการการจัดการขยะและน้ำเสียโดยชุมชนมีส่วนร่วมในเทศบาลนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อม และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากองค์ประกอบภายในชุมชนที่แตกต่างกันประกอบกับสภาพพื้นที่อาศัยที่แออัด ลักษณะของการใช้ชีวิต การประกอบอาชีพทำให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินงาน แต่เนื่องจากมีผู้นำชุมชนที่มีความสามารถและใส่ใจในการพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างสม่ำเสมอทำให้เห็นถึงประโยชน์ของการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยปัจจัยเหล่านี้ ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อเปรียบเทียบกับระดับการมีส่วนร่วมจึงแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3 ด้านสังคม จากผลการศึกษาพบว่าบุคลากรมหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นในด้านนี้แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรมหาวิทยาลัย มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ด้านสังคม ซึ่งได้มีการดำเนินการ แล้วบางส่วนแต่ยังไม่ครอบคลุมทั้งหมดทุกพื้นที่ โดยเฉพาะโครงการการพัฒนาผู้นำชุมชนด้วย กระบวนการพัฒนาชุมชน “วิศวกรสังคม” และสร้างนวัตกรรมของชุมชนด้วยการนำกระบวนการ วิศวกรสังคม ยังจะต้องมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้จะให้ผู้นำชุมชน สามารถนำ เครื่องมือและความรู้ไปพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของความต้องการของคน ในชุมชนเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และนำไปปรับใช้ในทุกพื้นที่ของจังหวัดชัยนาท ซึ่งแตกต่างกับ ผู้นำชุมชน โดยมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของบุคลากรมหาวิทยาลัย ที่ได้นำกระบวนการพัฒนา ชุมชน “วิศวกรสังคม” เมื่อนำเครื่องมือมาทดลองใช้กับการพัฒนาชุมชน ทำให้ชุมชนเกิด การเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะตัวของผู้นำชุมชน สามารถวิเคราะห์ความต้องการของคนภายใน ชุมชน และสะท้อนความต้องการไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดการและนำมาสู่การพัฒนา ชุมชนให้ตรงกับความต้องการของประชาชนและคนภายในชุมชนท้องถิ่น มากยิ่งขึ้น กระบวนการ วิศวกรสังคม และเครื่องมือจึงเป็นสิ่งที่ผู้ชุมชน นำมาปรับใช้ในการพัฒนาชุมชน และสร้าง นวัตกรรมด้วยกระบวนการวิศวกรสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ของ ปัทมทัต บนขุน ทด และคณะ (2562) ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเน้นการมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับมาก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ส่วนผลการทดสอบ สมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2.4 ด้านการศึกษา จากผลการศึกษาพบว่าบุคลากรมหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นในด้านนี้แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรมหาวิทยาลัย มีความเห็นว่า งานด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการยกระดับคุณภาพการศึกษา เป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างยิ่งต่อการดำเนินงาน โดยที่ผ่านมามหาวิทยาลัยได้เข้ามา ดำเนินการแล้วในบางพื้นที่ สร้างชุมชนแหล่งการเรียนรู้ สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนา สถานศึกษาในชุมชน และแก้ไขปัญหาระหว่างสถานศึกษาและชุมชนได้สำเร็จ แต่การดำเนินการ และเป้าหมายของการพัฒนาด้านการศึกษา คือ การพัฒนาการศึกษาของทุกพื้นที่จังหวัด

ชัยนาท มีคุณภาพ ครูประจำการมีวิทยะฐานะที่สูงขึ้น พัฒนาให้สถานศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามบริบทของชุมชน เพื่อให้เป็นศูนย์รวมของการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาทุกช่วงวัย และทุกคนในชุมชนสามารถเรียนรู้ได้ทุกช่วงวัย ซึ่งแตกต่างกับผู้นำชุมชน มีความมั่นใจในการพัฒนาการศึกษาทำให้ทุกคนภายในชุมชนท้องถิ่น เห็นว่า สถานศึกษา คือ สิ่งที่ทุกคนในชุมชนนั้นจะต้องช่วยกันพัฒนา และสร้างสรรค์เพื่อความเจริญของงานทางการศึกษาของเยาวชน ลูกหลาน และเป็นสถานศึกษาของทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ในมุมมองของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ของ สุพันธ์ นิลพวง (2559) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาโรงเรียนสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ในมุมมองของครู และผู้นำชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และการเปรียบเทียบการพัฒนาโรงเรียนสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ในมุมมองของครู และผู้นำชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าสภาพแตกต่างกัน มีผลต่อการบริหารการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท พบว่าโดยรวมทุกด้าน มีการดำเนินงานและปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามในแต่ละด้านยังมีประเด็นที่ควรพัฒนา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านสังคม ซึ่งเป็นด้านถือว่าเป็นความท้าทายของมหาวิทยาลัยในการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากชุมชนท้องถิ่น มีปัญหาและแนวทางแก้ไขที่แตกต่างกัน ผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและจัดช่องทางรับฟังความคิดเห็นที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมสะท้อนปัญหาที่แท้จริงอย่างหลากหลายช่องทาง และให้ประชาชนหลากหลายกลุ่มเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึง

2. การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นทุกด้าน มหาวิทยาลัยและผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม ควรจะต้องรักษากลไกในการสานสัมพันธ์ระหว่างชุมชน เพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3. มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีโครงการหรือกิจกรรมที่สนับสนุน และบูรณาการเพื่อให้ครบเป้าหมายการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นทุกด้าน เช่น โครงการด้านเศรษฐกิจ

การสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เชิงอนุรักษ์ ตลาดน้ำ หรือช่องทางจัดจำหน่ายออนไลน์ เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เหลือใช้จากภาคการเกษตร และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสังคม การพัฒนาคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ 4 ประการ ชุมชนจิตอาสา และ ด้านการศึกษา การให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สะท้อนปัญหาและแนวทางการแก้ไขร่วมกัน เป็นต้น

4. มหาวิทยาลัยควรมีนโยบาย นำนักศึกษาเรียนรู้กระบวนการพัฒนาท้องถิ่นร่วมวิเคราะห์ เสนอแนะวิธีการการพัฒนาท้องถิ่น ผ่านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนหรือการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อถอดบทเรียนและองค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพื่อนำไปเป็น กรอบแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ในอนาคตให้ดีขึ้นและยั่งยืนสืบไป
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่มุ่งเน้นผลที่เกิดกับประชาชน ชุมชนท้องถิ่น
3. ควรศึกษาผลตอบแทนทางสังคม (SROI) ของโครงการและกิจกรรม เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงวิธีการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และเพื่อให้การดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นกำหนด

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2527). **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- กฤษณก ดวงชาตม. (2556). **บทบาทเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. (2560). **ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. (2564). **แผนพัฒนาความเป็นเลิศและการผลิตกำลังคนระดับสูง เฉพาะทางตามความต้องการของประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)**. กรุงเทพฯ: กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). **แนวทางการบริการวิชาการ**. กรุงเทพฯ: ซีเอสเอสมีเดีย.
- เกื้อกุล ปุ๊ตผาม. (2558). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แม่ริม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ รม.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- โกวิท พวงงาม. (2561). **ราชภัฏต้องเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง**. สืบค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2561, จาก <https://siamrath.co.th/n/40566>
- จักรกฤษณ์ ไปนะทอง, ปรีชัช ดาวอุดม และกฤษมา แยมเกตุ. (2565). **การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามพันธกิจและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- จิตติ มงคลชัยอรัญญา. (2540). **การศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จินตนา กาญจนวิสุทธิ. (2558). **เส้นทางวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาอาชีพและการพึ่งตนเอง**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอาชีพศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เฉลิมชัย ศุขไพบูลย์. (2556). **ยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ.

- ชรินทร์ วะสีนนท์, สมบูรณ์ ชาวชายโงง และธวัชชัย กุณวงษ์. (2555). คนรุ่นใหม่กับการพัฒนา
ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**,
6(2), 83-92.
- ชิววัฒน์ นิจนตร. (2559). บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีกับการรับใช้สังคม.
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 12(2), 193-226.
- ชุตีพงษ์ คงสันเทียะ. (2560). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาสังคม**. อุตรธานี: คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- ดาร์พงษ์ รัตนสุวรรณ. (2560). **ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ทศพล กฤตยพิสิฐ. (2538). **การมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอก ที่มีต่อ
โครงการ/กิจกรรมการพัฒนาตามแนวทางบรมและบวร เพื่อสร้างสรรค์อุดมการณ์
แผ่นดินทองหนองจอก**. วิทยานิพนธ์ สส.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2565). **"ทปอ.ม.ราชภัฏ" ตั้งเป้าปี'65 สนอง
ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2565,
จาก [https://www.edunewssiam.com/th/articles/261578-\"ทปอ.ม.ราชภัฏ\"-ตั้งเป้าปี%
2765-สนองยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น](https://www.edunewssiam.com/th/articles/261578-\)
- ธัญ ตันพานิช. (2552). **อิทธิพลของสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาเมืองกรณีศึกษาเมือง
สงขลา**. วิทยานิพนธ์ ผ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ธนากร สังเขป. (2556). **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ธนานันต์ กุลไพบุตร. (2562). บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชน
ท้องถิ่น. **วารสารการพยาบาล สุขภาพ และการศึกษา**, 2(4), 3-12.
- บุญนำ ปานขำ. (2543). **บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น: การวิจัยราย
กรณีสถาบันราชภัฏเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- บุญยิ่ง ประทุม. (2555). **มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2555,
จาก <https://ipo.yru.ac.th/database-detail/76>
- ปนิดา เนื่องพะนอม. (2561). กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่าง
ยั่งยืน. **วารสารเซนต์จอห์น**, 21(8), 132-146.

- ประเวศ วะสี. (2540). **การพัฒนาพลังสร้างสรรค์องค์กร**. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ปิ่นอนงค์ บอนขุนทด, รวีร์ พิฆามานุรักษ์, ธนัชพร หาได้ และสันติ คู่กระสังข์. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์**, 6(1), 209–222.
- พงศ์เทพ สุวรรณวารีย์, วาสนา ภาณุรักษ์, ราชนัน อธิระพิทยาตระกูล, ศชาภุญช์ สุขเจริญ, เนตรนภา พงเพ็ช และมนัสวี พานิชนอก. (2555). **การจัดการขยะและน้ำเสีย โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในเขตเทศบาลนครราชสีมา**. นครราชสีมา: สาขาวิชาชีววิทยา สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- พรพันธุ์ เขมคุณาลัย. (2544). **ชุมชนศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- พรรณเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ. (2560). **แนวทางในการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอเมืองแพร่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน**. การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- พระธนากร รัตตะจารุ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น. **วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**, 1(2), 57–75.
- พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์. (2517). **การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: เลิฟ และลิฟเพรส.
- เพ็ญประภา ภัทรานุกรม. (2560). วิจัยเพื่อท้องถิ่น: บทบาทมหาวิทยาลัยในการขับเคลื่อน การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. **วารสารร่มพญักษ์ มหาวิทยาลัยเกริก**, 35(3), 137–156.
- ไพบุลย์ เจริญทรัพย์. (2534). **การส่งเสริมและการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน**. กรุงเทพฯ: นวกรณ.
- ไพศาล สรรสรวิสุทธิ. (2550). การพัฒนาชุมชน. **รัฐศาสตร์สาร**, 11–14.
- ภัทร์อาภรณ์ เขียมวิริยาวัฒน์ และสันติภาพ คำสะอาด. (2563). การพัฒนายุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน บ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. **วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี**, 14(2), 433–451.

- ภัทรรา บุรารักษ์ และสุพรรณิ เบอร์เนล. (2557). **ต้นแบบการบริหารจัดการเพื่อเป็นมหาวิทยาลัยสัมพันธ์รับใช้สังคมของมหาวิทยาลัยพะเยา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ภัทรราวดี มากมี, พงษ์เสถียร เหลืองอลงกต, ปริญญา เรืองทิพย์, ปรัชญา แก้วแก่น, นคร ละลอกน้ำ, ชลาชัย โชคดีศรีจันทร์ และคณะ. (2565). **การพัฒนากรอบแนวทางในการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นผลที่เกิดกับประชาชน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. (2564). **ประวัติมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม**. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2566, จาก <https://www4.chandra.ac.th/pages.php?id=68>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. (2566). **ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เรื่อง การปรับโครงสร้างส่วนงานภายในของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม**. 20 เมษายน 2560, จาก https://www.chandra.ac.th/wp-content/cru/news/chandra/66-03-17_ปรับโครงสร้างส่วนงานภายในของม.pdf
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (2562). **บทบาทมหาวิทยาลัยราชภัฏกับการสร้างความเสมอภาคในสังคม หวังสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมในประเทศ**. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2566, จาก <http://www.sru.ac.th/news-events/2019/03386/>
- มาธิณี คงสถิตย์. (2561). **มหาวิทยาลัยราชภัฏกับการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาเปรียบเทียบมหาวิทยาลัยราชภัฏในพื้นที่ท้องถิ่นชนบทและท้องถิ่นชุมชนเมือง**. *วารสารนวัตกรรม การบริหารและการจัดการ*, 6(3), 1-10.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลไทยอนุเคราะห์ไทย.
- วรวิมล โรมรัตน์พันธ์ และวสันต์ ลิ้มรัตน์ภัทรกุล. (2554). **ทฤษฎีการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัชรภรณ์ ทวีกุล. (2559). **กระบวนการทัศน์ใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**. *วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 3(3), 20-34.
- วิทยากร เขียงกุล. (2527). **การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: ฉบับแกระ.

- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2532). **หลักการพัฒนาชุมชน: การพัฒนาชุมชนประยุกต์**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิเศษ ชิดวงศ์. (2561). มหาวิทยาลัย ราชภัฏ... พัฒนา ทำทนาย อย่างไร... จึงจะไปรุ่ง.
วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 1(2), 93-111.
- ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2539). **การบริการวิชาการ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. (2561). **คู่มือการบริการทางวิชาการแก่สังคม**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2555). **คู่มือการบริการวิชาการแก่สังคม**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สนธยา พลศรี. (2547). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์.
- สมชาย ศรีวิรัตน์. (2556). **การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น: แนวคิด หลักการพัฒนา และการดำเนินงานพัฒนาชุมชน**. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2566, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/549133>
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, ดารณี อุทัยรัตนกิจ และศิศนา แคมมณี. (2563). **บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการพัฒนาท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2563, จาก <https://youtu.be/NOBzxntISFw>
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2526). **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). **การบริการวิชาการแก่สังคม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม. (2565). **คู่มือการประเมินการกำหนดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2554). **คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามระดับอุดมศึกษา (ฉบับสถานศึกษา) พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานสนับสนุนสภาองค์กรชุมชน. (2559). **คู่มือการจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.

- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). **แผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Action Plan) มหาวิทยาลัยราชภัฏระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566–2570)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. (2545). **มาตรฐานการผลิตครู คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ**. กรุงเทพฯ: เอสแอนด์ จี กราฟฟิค.
- สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. (2553). **การบริการวิชาการแก่สังคม**. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุชาติ ชินะจิตร. (2540). **บริการวิชาการ บนเส้นทางอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธาวิ กลิ่นอุบล. (2562). **การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยาง โทณ อำเภอบางท้อ จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- สุนันท์ นิลพวง. (2559). **แนวทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ในมุมมองของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8**. **วารสารสมาคมนักวิจัย**, 21(1), 122–134.
- สุวิทย์ ยิ่งวรพันธุ์. (2507). **พัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: ไทยสงเคราะห์ไทย.
- โสมฉาย บุญญานันต์, สะอาดศรี คงนิล, ศักดิ์ชาย เพชรช่วย, พงษ์ลิขิต เพชรผล, นงรัตน์ อิศโร, ณชนก หล่อสมบุรณ์ และคณะ. (2564). **แนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- หทัยชนก คตะสมบุรณ์. (2563). **การพัฒนาศักยภาพของชุมชนเพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน**. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**, 8(2), 474–488.
- องค์การสหประชาชาติ. (2499). **หลักการดำเนินงานพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: องค์การสหประชาชาติ.
- อุทัย ดุลยเกษม. (2549). **ยุทธศาสตร์การปฏิรูปอุดมศึกษาไทย: การรื้อปรับระบบบริหารและจัดการ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- Mosher, P. E., Nash, M. S., Perry, A. C., LaPerriere, A. R. and Goldberg, R. B. (1998). Aerobic circuit exercise training: Effect on adolescents with well-controlled insulin-dependent diabetes mellitus. **Archives of physical medicine and rehabilitation**, 79(6), 652–657.
- Remolde, A. (2016). **Bridges, Not Towers: Connecting Universities and Local Communities for Community Writing Projects**. Thesis M.A., Montclair State University, New Jersey.
- Sinha, P. (2016). **The role of West Virginia University in the economic development of West Virginia: A general equilibrium approach**. Dissertation Ph.D., West Virginia University, West Virginia.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษาศึกษา
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาคภูมิ มุกดาสนิท
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์
สถานที่ทำงาน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอนก เทียนบุชา
ตำแหน่ง รองอธิการบดีฝ่ายพันธกิจสัมพันธ์
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร ถาวรอธิวาสน์
ตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิคณะทำงานหน่วยปฏิบัติการส่วนหน้า กระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อการขับเคลื่อนไทยไปด้วยกัน (อว. ส่วนหน้าจังหวัดชัยนาท)
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
5. อาจารย์ ดร.ธารินทร์ รसानนท์
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษาศึกษา
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท
2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน ประกอบด้วย
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท 4 ด้านได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา

โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

นายอรินทร์ศักดิ์ รัตนวงษ์

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร

ผู้นำชุมชน

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านต่อการดำเนินงานยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท โดยมีกำหนดค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีการดำเนินงาน/การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการดำเนินงาน/การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการดำเนินงาน/การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการดำเนินงาน/การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการดำเนินงาน/การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท	ระดับการดำเนินงาน/การปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านเศรษฐกิจ						
1.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน ลงพื้นที่ สํารวจข้อมูล ศักยภาพของชุมชน สภาพปัญหาและความต้องการของ ชุมชนด้านเศรษฐกิจ					
2.	มหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน นำผลจากการศึกษา ศักยภาพของชุมชน ความต้องการของชุมชน ด้านเศรษฐกิจ มาวิเคราะห์และวางแผนเพื่อพัฒนา ยกระดับเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น					

ข้อ ที่	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท	ระดับการดำเนินงาน/การปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
3.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน วางแผนจัดทำ โครงการ/กิจกรรม ด้านเศรษฐกิจ โดยเรียงลำดับตาม ความสำคัญ พร้อมทั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการ					
4.	มหาวิทยาลัยจัดทำโครงการ/กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับ ด้านเศรษฐกิจ เพื่อสร้างรายได้และเพิ่มรายได้ให้กับ คนภายในชุมชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น					
5.	มหาวิทยาลัยส่งเสริมสนับสนุน และถ่ายทอดองค์ความรู้ เน้นให้ชุมชนสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและกระบวนการ ผลิตรูปแบบใหม่ ของกลุ่มวิสาหกิจ การพัฒนารูปแบบ บรรจุภัณฑ์แบบใหม่ หรือพัฒนากระบวนการผลิต รูปแบบใหม่ เป็นต้น					
6.	มหาวิทยาลัย จัดให้มีการพัฒนากลุ่มบุคคลหรือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลิตสินค้า ที่ตอบโจทย์กับความ ต้องการของลูกค้า สร้างจุดเด่นของสินค้า ทั้งรูปแบบ บรรจุภัณฑ์ โลโก้ ตลอดจนการโฆษณาและ การประชาสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า					
7.	มหาวิทยาลัย ส่งเสริมการพัฒนาความรู้และทักษะ ด้านต่าง ๆ ตามความต้องการของกลุ่มบุคคลหรือ วิสาหกิจและชุมชน ให้ได้รับการพัฒนาความรู้และ ส่งเสริมการเรียนรู้ (Upskill) ตามความจำเป็น					
8.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน และคนในชุมชน จัดกิจกรรมส่งเสริมการออม การจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจ					
9.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน ประเมินผลการดำเนินงาน ด้านเศรษฐกิจ และนำข้อเสนอแนะ เพื่อมาทำ การปรับปรุงและพัฒนางาน					

ข้อ ที่	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท	ระดับการดำเนินงาน/การปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
10.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน นำผลการประเมินข้อเสนอแนะ ผลจากการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ มาวางแผนเพื่อพัฒนางานเศรษฐกิจ ให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ด้านเศรษฐกิจ

.....

.....

.....

.....

ข้อ ที่	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท	ระดับการดำเนินงาน/การปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	ด้านสิ่งแวดล้อม					
11.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน ลงพื้นที่ สํารวจข้อมูลสภาพแวดล้อม ทรัพยากร รอบชุมชน และสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม ภายในชุมชน					
12.	มหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน นำผลจากการศึกษาสำรวจข้อมูล สภาพสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มาวิเคราะห์และวางแผนเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม และสร้างระบบนิเวศของภายในชุมชนให้ดีขึ้น					

ข้อ ที่	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท	ระดับการดำเนินงาน/การปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
13.	มหาวิทยาลัยวางแผนจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อดำเนินโครงการ/กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม โดยเรียงลำดับความสำคัญ และมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการ					
14.	มหาวิทยาลัยส่งเสริมและให้ความรู้กับคนภายในชุมชน ให้รู้ถึงการคัดแยกขยะ การบำบัดน้ำเสียภายในชุมชน และการรักษาสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ดิน น้ำ อากาศ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
15.	มหาวิทยาลัยส่งเสริมและรณรงค์ สร้างพฤติกรรมการรู้จักคุณค่าของการนำสิ่งที่เหลือ จากภาคเกษตรกรรม มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้า เพิ่มสร้างมูลค่า จากของที่เหลือใช้และสร้างรายได้ให้กับชุมชน					
16.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับชุมชน จัดกิจกรรมดูแลรักษา และพัฒนาสิ่งแวดล้อมรอบชุมชน การขุดลอกคูคลอง การจัดทำฝายชะลอน้ำเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ชุมชน สร้างความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม					
17.	มหาวิทยาลัย นำสิ่งที่เหลือใช้จากภาคการเกษตร มาแปรรูปนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม					
18.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน สร้างนวัตกรรมชุมชน (แกนนำ) ประจำทุกหมู่บ้านและครัวเรือน เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนในด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน					
19.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน ประเมินผลการพัฒนา ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อนำผลการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะ มาทำการปรับปรุงและพัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อมต่อไป					

ขอ ที่	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท	ระดับการดำเนินงาน/การปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
20.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน นำผลการประเมิน ข้อเสนอแนะ ผลจากการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม มาวางแผนเพื่อพัฒนางานสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุตาม เป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อม					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ในการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ด้านสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....

.....

ขอ ที่	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท	ระดับการดำเนินงาน/การปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
दानสังคค						
21.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน ลงพื้นที่ สำรวจข้อมูล สภาพสังคค รอบชุมชน และสภาพปัญหาทางดานสังคค ภายในชุมชน					
22.	มหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน นำผลจากการศึกษาสำรวจ ข้อมูล สภาพสังคค ปัญหาดานสังคค มาวิเคราะห์และ วางแผนเพื่อพัฒนาสังคคชุมชนให้ดีขึ้น					

ข้อ ที่	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท	ระดับการดำเนินงาน/การปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
23.	มหาวิทยาลัย วางแผนจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อดำเนินโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม โดยเรียงลำดับความสำคัญ พร้อมทั้งมอบหมาย ผู้รับผิดชอบดำเนินการ					
24.	มหาวิทยาลัย ดำเนินกิจกรรมที่มุ่งให้คนในชุมชน เยาวชน และผู้นำชุมชน ดำเนินชีวิตและมีคุณลักษณะตามคนไทย ที่พึงประสงค์					
25.	มหาวิทยาลัย พัฒนา ส่งเสริมความรู้ และถ่ายทอดความรู้ คุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ ให้กับเยาวชนและ นำไปสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่และท้องถิ่น					
26.	มหาวิทยาลัย พัฒนาส่งเสริมประชาชน ให้เป็นผู้นำชุมชน ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และสร้างสังคมรวมกัน ตามคำว่า “บวร” บ้าน วัดและโรงเรียน					
27.	มหาวิทยาลัย พัฒนาชุดองค์ความรู้และการถอด องค์ความรู้และแนวทางการแก้ไขปัญหาเฉพาะพื้นที่ เพื่อสร้างเยาวชนรุ่นหลังได้สามารถแก้ไขปัญหาได้					
28.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน แก้ไขปัญหาด้านสังคม เน้นการสร้างอาชีพให้กับกลุ่มเปราะบาง เพื่อลดปัญหา สังคม สร้างความรักสามัคคี ยกระดับศักยภาพชุมชน และแก้ปัญหาความยากจน					
29.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน ประเมินผลการพัฒนา ด้านสังคม เพื่อนำผลการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะ มาทำการปรับปรุงและพัฒนางานด้านสังคมต่อไป					
30.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน นำผลการประเมิน ข้อเสนอแนะ ผลจากการดำเนินงานด้านสังคม มา วางแผนเพื่อพัฒนางานสังคม เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ของยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ด้านสังคม					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ในการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ด้านสังคม

ข้อ ที่	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัชวาท	ระดับการดำเนินงาน/การปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านการศึกษา						
31.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน ลงพื้นที่ สสำรวจข้อมูล สภาพปัญหาทางความต้องการของชุมชนด้านการศึกษา					
32.	มหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน นำผลจากการศึกษาข้อมูล และสภาพปัญหาและความต้องการด้านการศึกษา มาวิเคราะห์และวางแผนเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพ การศึกษา					
33.	มหาวิทยาลัยวางแผนจัดทำโครงการ/กิจกรรม ด้านการศึกษา โดยเรียงลำดับความสำคัญ พร้อมทั้ง มอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการ					
34.	มหาวิทยาลัย สนับสนุนการพัฒนาระดับการเข้าถึง การศึกษาของเยาวชนและประชาชนในทุกกระดับ ตั้งแต่ ระดับปฐมวัย จนถึง สถาบันอุดมศึกษา					
35.	มหาวิทยาลัย ส่งเสริมพัฒนาทักษะการอ่านออกเขียนได้ สำหรับรายวิชาภาษาไทย ให้กับเด็กตั้งแต่ชั้นปฐมวัย จนถึง ประถมศึกษา					
36.	มหาวิทยาลัย ส่งเสริมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ให้แก่ทุกวัย ตั้งแต่วัย เรียน วัยทำงาน ตลอดจนสูงวัย และการศึกษาอนุเคราะห์ และตามอัธยาศัย จนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต					

ข้อ ที่	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัชวาท	ระดับการดำเนินงาน/การปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
37.	มหาวิทยาลัย สงเสริมและพัฒนาสถานศึกษาโดยจัด การศึกษาตาม “ระบบสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง” เช่น การพัฒนาให้ครูประจำการ มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก (Active Learning)					
38.	มหาวิทยาลัย สนับสนุนเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเส้นทางอาชีพและวิชาการโดยมุ่งเน้นนักเรียน (ผู้เรียน) และคุณภาพการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ					
39.	มหาวิทยาลัย ร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาโดยมีผู้นำชุมชน ประชาชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน และ ตามบริบทของชุมชน					
40.	มหาวิทยาลัย สงเสริมให้ผู้แทนภาคประชาชน ผู้นำชุมชน ร่วมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้การมีส่วนร่วมจากผู้นำ จิตวิญญาณ ปรชาชนชาวบ้าน					
41.	มหาวิทยาลัย สนับสนุนและสงเสริมให้ประชาชนรอบข้าง สถานศึกษามีส่วนร่วมใน การพัฒนาสถานศึกษาในพื้นที่ ในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา กรรมการบริหารสถานศึกษา					
42.	มหาวิทยาลัย จัดให้มีการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาศักยภาพ ของผู้เรียน พร้อมทิศทางการพัฒนาผู้เรียนร่วมกับ สถานศึกษา โดยมีสถาบันอุดมศึกษาพี่เลี้ยง					
43.	มหาวิทยาลัย สนับสนุนให้สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีและ สื่อสารการศึกษา เพื่อการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้น การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ					
44.	มหาวิทยาลัย สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาการศึกษา เพื่อช่วยลดช่องว่างและสร้างการเข้าถึงโอกาสทาง การศึกษา					

ข้อ ที่	การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท	ระดับการดำเนินงาน/การปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
45.	มหาวิทยาลัย สร้างความเข้มแข็งการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับชุมชน พร้อมทั้งภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อน การพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
46.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน ประเมินผลการพัฒนา ด้านการศึกษา เพื่อนำผลการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะ มาทำการปรับปรุงและพัฒนางานด้านการศึกษาต่อไป					
47.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน นำผลการประเมิน ข้อเสนอแนะ ผลจากการดำเนินงานด้านการศึกษา มาวางแผนเพื่อพัฒนางานด้านการศึกษา เพื่อให้บรรลุ ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ด้านการศึกษา					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ในการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ด้านการศึกษา

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือนี้อตอบแบบสอบถามเพื่อผลการวิจัยที่สมบูรณ์

ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

แบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ อยู่ในขั้นตอนของการพัฒนาเครื่องมือเพื่อนำไปใช้ศึกษาการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท
2. แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถามและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน ประกอบด้วย
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท 4 ด้านได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการศึกษา
4. ขอความกรุณาท่านผู้ทรงคุณวุฒิหรือท่านผู้เชี่ยวชาญ ช่วยพิจารณาร่างแบบสอบถามว่ามีความสอดคล้องกับตัวแปรในนิยามศัพท์ของการวิจัยเรื่องนี้หรือไม่ ด้วยการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามในระบบ IOC โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวา (เฉพาะตอนที่ 2) เกณฑ์การให้คะแนนในระบบ IOC
  - 4.1 ให้ 1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา
  - 4.2 ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา

- 4.3 ให้ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา
5. ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยการเขียนข้อเสนอแนะไว้ท้ายข้อความนั้น ๆ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

นายอรินทร์ศักดิ์ รัตนะวงษ์

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่						ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5	รวม		
1	ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม ☐ ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร ☐ ผู้นำชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	5.0	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท

การดำเนินงานยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินงานโครงการ
ในลักษณะของกิจกรรมตามหลักการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดยการศึกษา
ศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา การลงพื้นที่สำรวจข้อมูล การวิเคราะห์ ประเมินและการวางแผนการ
พัฒนาเชิงพื้นที่ จัดกิจกรรมที่มีส่วนร่วมของคนภายในชุมชน รูปแบบโครงการหรือกิจกรรม
เน้นการให้บริการวิชาการแก่สังคม โดยใช้องค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของสถาบัน
อุดมศึกษา นำไปแก้ไขปัญหาโดยจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และความจำเป็น
สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยการศึกษา
ศักยภาพ วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการการพัฒนาของชุมชน เพื่อวางแผนพัฒนาระดับ
คุณภาพชีวิตของคนชุมชนท้องถิ่น โดยการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม ที่มุ่งเน้นการสร้าง
รายได้ของคนภายในชุมชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพิ่มรายได้ต่อครัวเรือน รายได้ต่อหัวประชากร
การส่งเสริมและสนับสนุน ในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้าน
การผลิตภัณฑ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ สร้างจุดเด่นของตัวผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่า รวมทั้ง
การพัฒนาบุคลากรของกลุ่มบุคคลหรือวิสาหกิจและชุมชน ให้ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้
(Upskill) ที่เกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจ สร้างความเข้มแข็งภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจของท้องถิ่น
เพื่ออันจะนำมาในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
ด้านเศรษฐกิจ									
1.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลศักยภาพของชุมชน สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ด้านเศรษฐกิจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2.	มหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน นำผลจากการศึกษาศักยภาพของชุมชน ความต้องการของชุมชนด้านเศรษฐกิจ มาวิเคราะห์และวางแผนเพื่อพัฒนาระดับเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน วางแผนจัดทำโครงการ/กิจกรรม ด้านเศรษฐกิจ โดยเรียงลำดับตามความสำคัญ พร้อมทั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการ	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
4.	มหาวิทยาลัยจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจ เพื่อสร้างรายได้และเพิ่มรายได้ให้กับคนภายในชุมชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5.	มหาวิทยาลัยส่งเสริมสนับสนุน และถ่ายทอดองค์ความรู้ เน้นให้ชุมชนสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและกระบวนการผลิตรูปแบบใหม่ของกลุ่มวิสาหกิจ การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์แบบใหม่ หรือพัฒนากระบวนการผลิตรูปแบบใหม่ เป็นต้น	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
6.	มหาวิทยาลัย จัดให้มีการพัฒนากลุ่มบุคคลหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลิตสินค้า ที่ตอบโจทย์กับความต้องการของลูกค้า สร้างจุดเด่นของสินค้า ทั้งรูปแบบบรรจุภัณฑ์ โลโก้ ตลอดจนการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
7.	มหาวิทยาลัย ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ และทักษะด้านต่าง ๆ ตามความต้องการของกลุ่มบุคคลหรือวิชาชีพและชุมชน ให้ได้รับการพัฒนาความรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ (Upskill) ตามความจำเป็น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน และคนในชุมชน จัดกิจกรรมส่งเสริมการอบรม การจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน ประเมินผลการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ และนำข้อเสนอแนะ เพื่อมาทำการปรับปรุงและพัฒนางาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน นำผลการประเมินข้อเสนอแนะ ผลจากการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ มาวางแผนเพื่อพัฒนางานเศรษฐกิจ ให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น โดยการศึกษาหาสาเหตุ และปัญหาของชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม มลพิษ อันประกอบด้วย ดิน น้ำ อากาศ และการเผา เป็นต้น ผ่านการระดมความคิดเห็น ทำกิจกรรมและโครงการด้านสิ่งแวดล้อม สร้างการตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ลดการเผาสิ่งที่เหลือใช้จากภาคการเกษตรและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างจิตสำนึกรักษาให้กับคนในชุมชน เพิ่มพูนความรู้คนภายในชุมชน ให้เกิดอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และรณรงค์สร้างพฤติกรรมการรู้จักคุณค่าของการนำสิ่งที่เหลือ จากภาคเกษตรมาพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือสินค้า พร้อมทั้งพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ส่งผลัพท์ตามเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม สร้างความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนและท้องถิ่นต่อไป

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
ด้านสิ่งแวดล้อม									
11.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน ลงพื้นที่ สำรวจข้อมูลสภาพแวดล้อม ทรัพยากร รอบชุมชน และสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม ภายในชุมชน	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
12.	มหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน นำผลจาก การศึกษาสำรวจข้อมูล สภาพสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มาวิเคราะห์และ วางแผนเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม และสร้าง ระบบนิเวศของภายในชุมชนให้ดีขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13.	มหาวิทยาลัยวางแผนจัดทำโครงการ/ กิจกรรม เพื่อดำเนินโครงการ/กิจกรรมด้าน สิ่งแวดล้อม โดยเรียงลำดับความสำคัญ และ มอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการ	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
14.	มหาวิทยาลัยส่งเสริมและให้ความรู้กับ คนภายในชุมชน ให้รู้ถึงการคัดแยกขยะ การบำบัดน้ำเสียภายในชุมชน และการรักษา สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ดิน น้ำ อากาศ เพื่อปรับเปลี่ยน พฤติกรรมและสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15.	มหาวิทยาลัยส่งเสริมและรณรงค์ สร้าง พฤติกรรมการรู้จักคุณค่าของภาชนะที่ เหลือ จากภาคเกษตรกรรม มาพัฒนาเป็น ผลิตภัณฑ์หรือสินค้า เพิ่มสร้างมูลค่าจาก ของที่เหลือใช้และสร้างรายได้ให้กับชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
16.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับชุมชน จัดกิจกรรมดูแล และรักษา และพัฒนาสิ่งแวดล้อมรอบชุมชน การขุดลอกคูคลอง การจัดทำฝายชะลอน้ำ เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ และการพัฒนา สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ชุมชน สร้างความยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
17.	มหาวิทยาลัย นำสิ่งที่เหลือใช้จาก ภาคการเกษตร มาแปรรูปนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน สร้างนวัตกรรม ชุมชน (แกนนำ) ประจำทุกหมู่บ้านและ ครัวเรือน เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนในด้าน สิ่งแวดล้อมของชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
19.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน ประเมินผล การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อนำผล การดำเนินงาน ข้อเสนอแนะ มาทำ การปรับปรุงและพัฒนางานด้านสิ่งแวดล้อม ต่อไป	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
20.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน นำผลการประเมิน ข้อเสนอแนะ ผลจากการดำเนินงานด้าน สิ่งแวดล้อม มาวางแผนเพื่อพัฒนางาน สิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ของยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ด้านสังคม

ด้านสังคม หมายถึง การดำเนินงานพัฒนาสังคมท้องถิ่น โดยการศึกษาวิเคราะห์ และสะท้อนความคิดเห็นด้านสังคม มุ่งสร้างสรรค์สังคม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคม การจัดทำโครงการ/กิจกรรม ส่งเสริมเข้าใจในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นของเยาวชน พร้อมสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมประชาธิปไตยของคนภายในชุมชน การส่งเสริมคุณลักษณะ คนไทยที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ประการ ส่งเสริมปฏิบัติในพื้นที่และท้องถิ่น พัฒนาส่งเสริมประชาชน ส่งเสริมผู้นำชุมชนคุณธรรมจริยธรรมของคนภายในชุมชน ที่ประชาชนภายในพื้นที่มีส่วนร่วม ในการกำกับและติดตามการใช้ประโยชน์ และการสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันภัย ด้วยกระบวนการ ของชุมชนและครอบครัว

ข้อ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
ด้านสังคม									
21.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลสภาพสังคม รอบชุมชน และสภาพปัญหาทางด้านสังคม ภายในชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
22.	มหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน นำผลจากการศึกษาสำรวจข้อมูล สภาพสังคม ปัญหา ด้านสังคม มาวิเคราะห์และวางแผน เพื่อพัฒนาสังคมชุมชนให้ดีขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
23.	มหาวิทยาลัย วางแผนจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อดำเนินโครงการ/กิจกรรม ด้านการพัฒนาสังคม โดยเรียงลำดับความสำคัญ พร้อมทั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบ ดำเนินการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
24.	มหาวิทยาลัย ดำเนินกิจกรรมที่มุ่งให้คนในชุมชน เข้าวชน และผู้นำชุมชน ดำเนินชีวิต และมีคุณลักษณะตามคนไทยที่พึงประสงค์	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
25.	มหาวิทยาลัย พัฒนา ส่งเสริมความรู้ และถ่ายทอดความรู้ คุณลักษณะคนไทย ที่พึงประสงค์ ให้กับเยาวชนและนำไปสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่และท้องถิ่น	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
26.	มหาวิทยาลัย พัฒนาส่งเสริมประชาชน ให้เป็นผู้นำชุมชน ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และสร้างสังคมรวมกัน ตามคำว่า “บวร” บ้าน วัด และโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
27.	มหาวิทยาลัย พัฒนาชุดองค์ความรู้และการถอดองค์ความรู้และแนวทางการแก้ไขปัญหาเฉพาะพื้นที่ เพื่อสร้างเยาวชนรุ่นหลังได้สามารถแก้ไขปัญหาได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
28.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน แก้ไขปัญหา ด้านสังคมเน้นการสร้างอาชีพให้กับกลุ่ม เปราะบาง เพื่อลดปัญหาสังคม สร้างความ รักสามัคคี ยกระดับศักยภาพชุมชนและ แก้ปัญหาความยากจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
29.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน ประเมินผล การพัฒนาด้านสังคม เพื่อนำผล การดำเนินงาน ข้อเสนอแนะ มาทำ การปรับปรุงและพัฒนาทางด้านสังคมต่อไป	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
30.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน นำผลการประเมิน ข้อเสนอแนะ ผลจากการดำเนินงานด้าน สังคม มาวางแผนเพื่อพัฒนางานสังคม เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่น ด้านสังคม	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้

ด้านการศึกษา

ด้านการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานด้านการศึกษา โดยการศึกษา วิเคราะห์
ปัญหา และแนวทางการแก้ไข ปัญหา ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของตัวแทนภาคการศึกษา
ผู้นำชุมชน และประชาชน วางแผนดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อพัฒนาการศึกษาของชุมชน
โดยมุ่งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในท้องถิ่น ให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ พร้อมขับเคลื่อน
การศึกษาของชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาการศึกษา พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการ
ของชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนา
ยกระดับการเข้าถึงการศึกษาของเยาวชนและประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่วัยก่อนเรียน จนถึง
การศึกษาตามนอกระบบ การส่งเสริมทักษะการอ่านออกเขียนได้ ศูนย์การเรียนรู้เพื่อการวิจัย
การบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษา การสร้างความเข้มแข็งการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทุกระดับ การมีสถาบันอุดมศึกษาที่เลี้ยง นวัตกรรมการจัดห้องเรียน
พัฒนาการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ช่วยลดช่องว่างการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา
ติดตาม ประเมินผลที่เกิดขึ้นและพัฒนาการศึกษา ชุมชน

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
ด้านการศึกษา									
31.	มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชน ลงพื้นที่ สำรวจข้อมูลสภาพปัญหาทางความต้องการ ของชุมชนด้านการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
32.	มหาวิทยาลัย และผู้นำชุมชน นำผลจาก การศึกษาข้อมูลและสภาพปัญหาและ ความต้องการด้านการศึกษา มาวิเคราะห์ และวางแผนเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพ การศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
33.	มหาวิทยาลัยวางแผนจัดทำโครงการ/ กิจกรรม ด้านการศึกษา โดยเรียงลำดับ ความสำคัญ พร้อมทั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบ ดำเนินการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
34.	มหาวิทยาลัย สนับสนุนการพัฒนาระดับ การเข้าถึงการศึกษาของเยาวชนและ ประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึง สถาบันอุดมศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
35.	มหาวิทยาลัย ส่งเสริมพัฒนาทักษะการอ่าน ออกเขียนได้ สำหรับรายวิชาภาษาไทย ให้กับ เด็กตั้งแต่ชั้นปฐมวัย จนถึง ประถมศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
36.	มหาวิทยาลัย ส่งเสริมพัฒนาทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ให้แก่ทุกวัย ตั้งแต่วัยเรียน วัยทำงาน ตลอดจนสูงวัย และการศึกษาในระบบและ ตามอัธยาศัย จนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
37.	มหาวิทยาลัย ส่งเสริมและพัฒนาศาสนศึกษา โดยจัดการศึกษาตาม “ระบบสถาบัน อุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง” เช่น การพัฒนาให้ครู ประจำการ มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก (Active Learning)	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
38.	มหาวิทยาลัย สนับสนุนเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเส้นทางอาชีพและวิชาการโดยมุ่งเน้นนักเรียน (ผู้เรียน) และคุณภาพการเรียนรู้เป็นสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
39.	มหาวิทยาลัย ร่วมกันพัฒนาสถานศึกษา โดยมีผู้นำชุมชน ประชาชน มีส่วนรวมในการจัดการศึกษาของชุมชน และตามบริบทของชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
40.	มหาวิทยาลัย ส่งเสริมให้ผู้แทนภาคประชาชน ผู้นำชุมชน ร่วมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้การมีส่วนร่วมจากผู้นำจิตวิญญาณ ปราชญ์ชาวบ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
41.	มหาวิทยาลัย สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนรอบข้างสถานศึกษามีส่วนรวมในการพัฒนาสถานศึกษาในพื้นที่ ในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา กรรมการบริหารสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
42.	มหาวิทยาลัย จัดให้มีการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน พร้อมทิศทางการพัฒนาผู้เรียนร่วมกับสถานศึกษา โดยมีสถาบันอุดมศึกษาพี่เลี้ยง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
43.	มหาวิทยาลัย สนับสนุนให้สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา เพื่อการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
44.	มหาวิทยาลัย สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาการศึกษา เพื่อช่วยลดช่องว่างและสร้างการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
45.	มหาวิทยาลัย สร้างความเข้มแข็งการศึกษา ขั้นพื้นฐานร่วมกับชุมชน พร้อมทั้งภาคี เครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
46.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน ประเมินผล การพัฒนาทางการศึกษา เพื่อนำผล การดำเนินงาน ข้อเสนอแนะ มาทำ การปรับปรุงและพัฒนาทางการศึกษา ต่อไป	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
47.	มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน นำผลการประเมิน ข้อเสนอแนะ ผลจากการดำเนินงาน ทางการศึกษา มาวางแผนเพื่อพัฒนา ทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ของยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ทางการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	อรินทร์ศักดิ์ รัตนะวงษ์
วัน เดือน ปี เกิด	30 สิงหาคม 2533
สถานที่เกิด	สุพรรณบุรี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2555 บธ.บ. (เทคโนโลยีสารสนเทศธุรกิจ), มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, สุพรรณบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม 39/1 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900 (งานบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น)
ผลงานตีพิมพ์	อรินทร์ศักดิ์ รัตนะวงษ์ และอัจฉรา วัฒนาณรงค์. (2566) การดำเนินงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8(3), 1113-1124.
รางวัลที่ได้รับ	2566 รางวัลคุณภาพการศึกษาระดับดี 2566 รางวัลผลงานบริการวิชาการ "นวัตกรรมบริการวิชาการสู่ชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน"